

www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

BIH
Македонија
Slovenija
Sverige
USA
Hrvatska
Црна Гора

2.40 KM
75.00 DEN
500.00 SIT (2.09 EUR)
28.00 SEK
3.50 USD
12.00 KN
1.20 EUR

ISSN 0032-339-x

02885

9 770032 339010
PRINTED IN SERBIA

ЗАБАВНИК

25. 5. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2885

СВАКА
СЛИКА
ИМА
ПРИЧУ

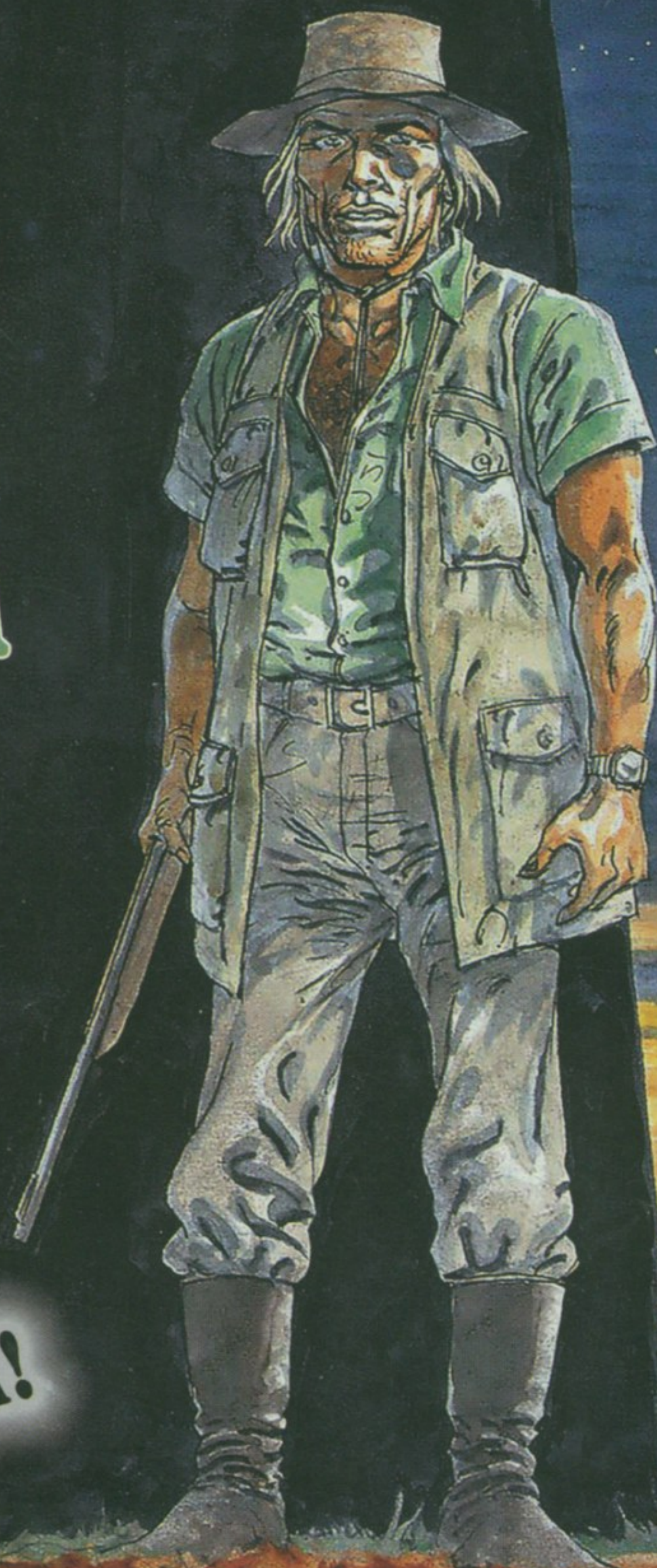
ЗЕКА И
ДЕВОЈКА

СМРДЉИВИ
ЉИЉАН

СТРИП
АФРИКА

СВЕТСКА ПРЕМИЈЕРА!

За све од 7 до 107!

Ripley

Веровали или не!

15 РАЗЛИЧИТИХ ПАРАВОЗНИХ ГРУПАЦИЈА И 7 СТРАНИХ ВОЈСКИ УЧЕСТВОВАЛО ЈЕ У БОРБАМА ЗА ВРЕМЕ РАТА ОД 1998. ДО 2003. ГОДИНЕ У ДЕМОКРАТСКОЈ РЕПУБЛИЦИ КОНГО.

3-19 GRANT

ОБРАДА МРТВИХ ТЕЛА КОЈА СЕ ПОДВРГАВАЈУ РАЗЛИЧИТИМ УСЛОВИМА КАКО БИ СУДСКИ ИСТРАЖИТЕЉИ МОГЛИ ДА УЧЕ, ВРШИ СЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У ТЕНЕСИЈУ.

ПРИПРЕМАЈУЊИ СЕ ЗА ВЕЛИКИ СВЕТСКИ ДОГАЂАЈ, ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ 2008. ГОДИНЕ, ГРАДСКИ СЛУЖБЕНИЦИ У ПЕКИНГУ, У КИНИ, ОБУЧАВАЈУ СТАНОВНИКЕ ГРАДА КАКО СЕ СТОЈИ У РЕДУ, НА ШТА ОНИ НИСУ НАУЧИЛИ.

© 2006 Ripley Entertainment Inc.

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

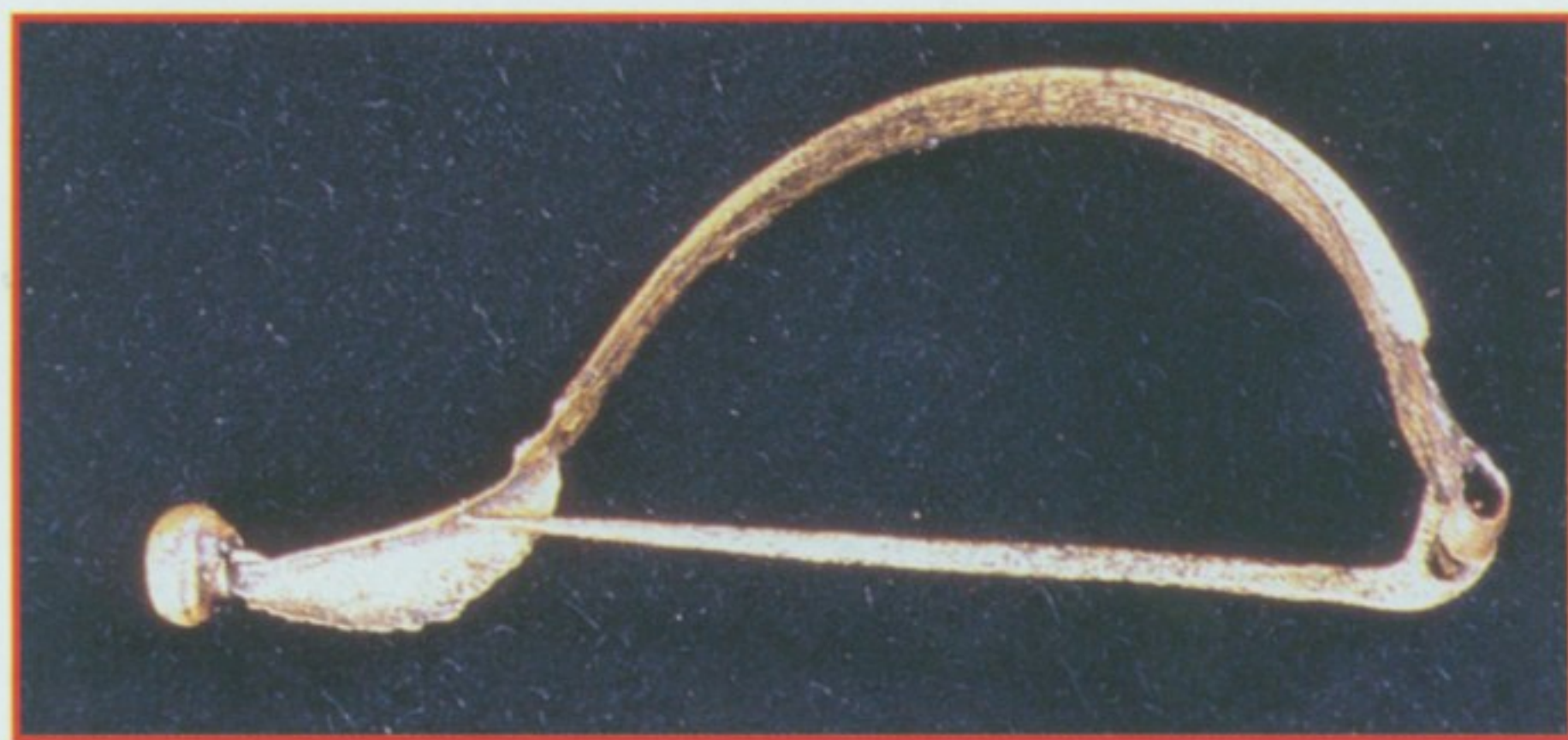
••• научници Универзитета у Сингапуру направили су мајушну копију Стоунхенџа пречника само 80 микрона ■

••• у извесним случајевима пуж може да преживи чак три године у сну. Иначе, његово зимско мировање траје најмање шест ме-

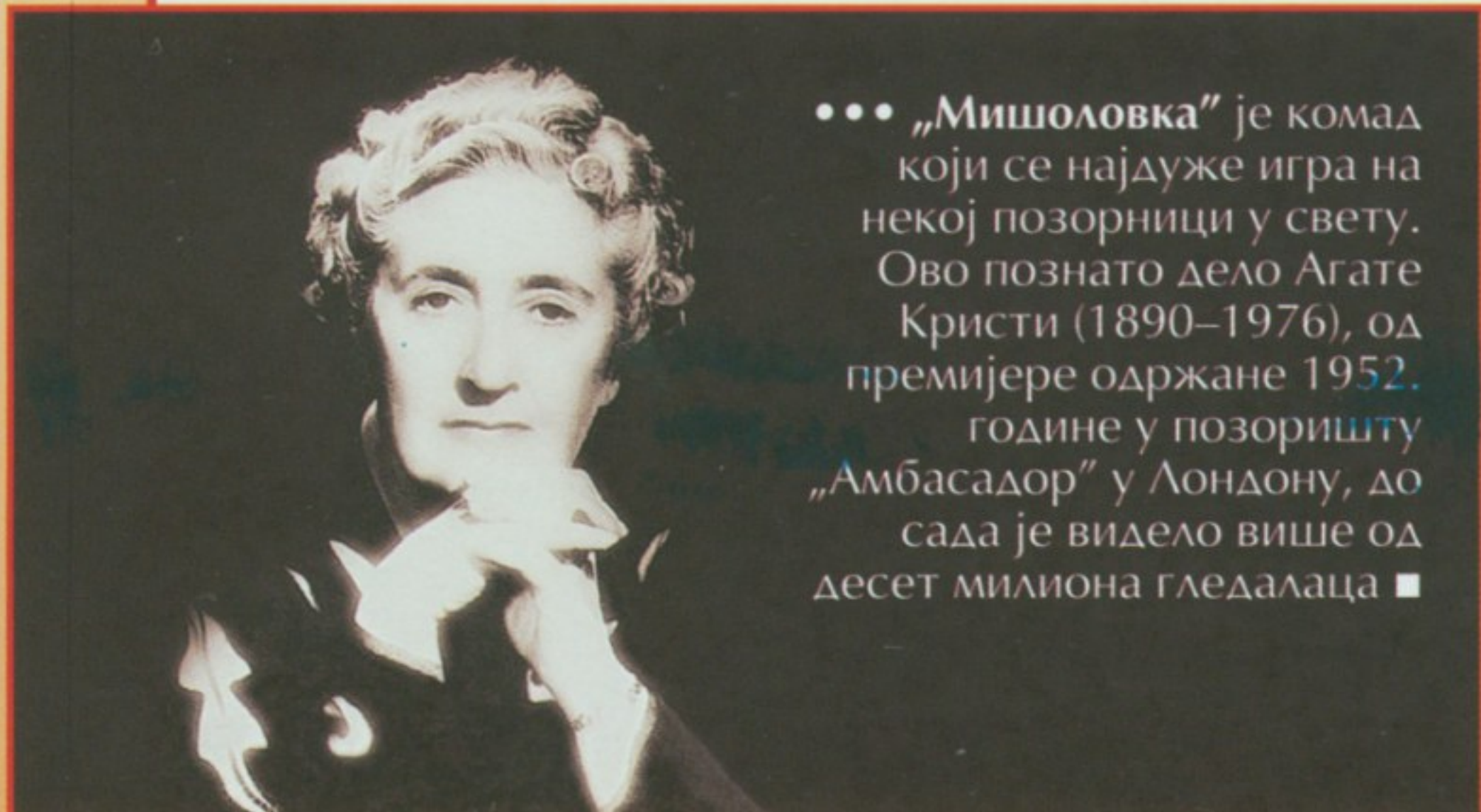
сеци. Испружени виноградски пуж дугачак је око осам центиметара ■

••• крв јастога плаве је боје ■

••• двадесет седам одсто власника паса у САД здравије и брижљивије храни своје љубимце него себе ■

••• сигурносна игла, слична оној која је и данас у употреби, користила се у древној Грчкој још у 14. веку пре наше ере. Ово корисно одевно помагало успео је да патентира као свој изум Американац Волтер Хант јула 1849. године ■

••• „Мишоловка” је комад који се најдуже игра на некој позорници у свету. Ово познато дело Агате Кристи (1890–1976), од премијере одржане 1952. године у позоришту „Амбасадор” у Лондону, до сада је видело више од десет милиона гледалаца ■

••• на свету постоји више од пет хиљада врста мрава ■

••• гондоле, које се у писаним документима Венеције помињу од 1094. године, до 16. века могле су да се боје различитим бојама све док 1562. године дужд није донео пропис да ови препознатљиви издужени чамци, осим ако нису намењени

превозу угледних личности, морају да буду искључиво црни ■

••• у Џејмстаун, град који су Британци основали у Северној Америци на тлу Вирџиније, 1619. године холандским бродом стигло је првих двадесет црних робова из Африке ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ТРЕБАЛО ЈЕ ОВО ДА СМИСЛИМО МНОГО РАНИЈЕ!
БОЉЕ ЈЕ ДА ОДЛУЧИ ГОЛФ НЕГО БИТКА!

КО ПРЕКРШИ ЗАКЛЕТВУ, БИЋЕ ПОРАЖЕН

ВЕРОЛОМНИЦИ, ЧУВАЈТЕ СЕ!

У средњем веку заклетва је била веома важан чин који је две стотине обавезивао на поштовање оној што је договорено. Веома често се обављала над Јеванђељем као светим сведоком новоусловљених односа и преузетих обавеза. Али, што не значи да се заклетва није кршила!

Као потврда истине, оснажење уговора или залог будућег понашања, заклетва је током средњег века широко употребљавана у приватном и јавном животу. У већини вера она је позната као свечано загарантована вредност речи, било да је посреди обећање којим жели да се осигура испуњење неке преузете обавезе или нека тврдња којом се жели потписати, односно јемчити истинитост. У Византијском царству, као важном делу средњовековног света, веома много се расправљало о једној новозаветној забрани заклињања. Наиме, у Јеванђељу по Матеју 5, 33–37, може се прочитати: „*Опет сите чули да је речено старима: не куните се криво, а испуни Господу заклетве своје. А ја вам кажем: не куните се никако; ни небом, јер је престо Божији; ни земљом, јер је подножје ногама његовим; ни што Јерусалимом, јер је град великога цара; не заклињте се ни главом својом, јер не можеш ниједну влас учинити белом или црном. Нека нека ваша реч буде: да-да, не-не; а што је више од овога, од зла је.*”

Богословска расправа о овој новозаветној забрани заклињања, која је вођена међу најпозванијим стручњацима у Византији-

ском царству и која је садржала велики број опречних тумачења, имала је за последицу једино избегавање „излишних” заклетви и ослобађање вишег свештенства од обавезе полагања заклетви. Међутим, у области државног права ова правна установа имала је веома широку примену и постала је део свакодневице. Наравно, у поређењу с модерним временима, заклетва је у средњем веку имала несравњиво већи значај. На пример, чувена је заклетва коју су вође Првог крсташког рата 1096. године положили византијском цару Алексију I Комнину (1081–1118). У средњем веку јеванђеље је врло често било свети сведок положене заклетве.

Стари Латини имали су крилатицу која гласи: „Ко повреди светињу заклетве, њега само Бог може казнити.” Ова изрека, односно веровање, настало у паганском свету античког раздобља, остало је на снази у епохи хришћанства. Тако се и у Византијском царству сматрало да се заклетве морају поштовати и веровало да њихово кршење изазива божији гнев.

Неколико сачуваних изворних података сведочи о једном занимљивом обичају не

само у Византији него и у осталим деловима средњовековног света. Реч је о томе да се уочи битке на ратне заставе извесе текстови заклетвених споразума које је противничка страна ступањем у отворени сукоб прекршила, као опомена и упозорење да ће уследити казна за почињено вероломство.

Клокотница, 1230. године

После пропасти Византије, коју су освајањем Цариграда у априлу 1204. године срушили учесници Четвртог крсташког рата, настало је неколико латинских и грчких држава. У европским областима бившег Византијског царства образована је Епирска држава која је врхунац достигла за владавине Теодора I Анђела (1215–1230). Двадесетих година 13. столећа стицао се утисак да ће управо он бити у стању да од Латина преотме Цариград и обнови Византијско царство. Међутим, изгледа да је био нестрпљив и да је преценио своје снаге.

Теодор I Анђео морао је да води рачуна и о снажној бугарској држави на чијем се челу налазио Иван II Асен (1218–1241), највећи владар Другог бугарског царства. Зато је он најпре с Бугарима склопио мировни споразум и ушао у савезничке везе. Будући да су оба владара стремила истом циљу, освајању Цариграда, овај савез није могао да буде дуготрајан. Мировни споразум прекршио је Теодор I Анђео који је у пролеће 1230. године изненада пошао на Бугаре. Веровао је да ће се они уплашити и да неће издржати његов први удар. Међутим, како бележи византијски историчар Георгије Акрополит, Бугари нису подлегли страху. Напротив, Иван II Асен као да је једва дочекао вероломство епирског владара, па је спремно своју војску, појачану одредима турског племена Кумана, повео у одлучујућу битку. При том је бугарски цар наредио да се писмена заклет-

Место где се одиграла бишка код Клокотнице 1230. године

тва његовог такмаца Теодора I Анђела извеси на ратну заставу.

До одлучујућег обрачуна дошло је код села Клокотнице, надомак реке Марице, 9. марта 1230. године. Бугари су потпуно поразили епирску војску, а Теодор I Анђео постао је заробљеник Ивана II Асена.

Грађански рат у Византији 1327. године

Сличну приповест о истицању заклетвених обавеза на бојни стег, како би се као на длану супротној страни указало на њено вероломство и наговестила праведна одмазда због прекршеног договора, доноси и византијски писац Јован Кантакузин на страницама свог историјског дела. У опису треће, односно завршне и одлучујуће фазе грађанског рата између деде и унука, Андроника II (1282–1328) и Андроника III Палеолога (1328–1341), Кантакузин бележи да је млађи цар у децембру 1327. године боравио у Грацијанопољу кад му је стигла вест да се војска са запада, лојална старом цару, утаборила код македонских градова Филипа и Дrame. Стање је било такво да није трпело оклевања, па је Андроник III узвратио на врло делотворан начин.

У својим мемоарима Јован Кантакузин забележио је следеће: „Помоливши се Богу и његовој пречистој мајци и приневши им жртве захвалности, (Андроник III) нареди да се закле-

тва старог цара на уговоре, које је био уверен да сам поштује, извеси на ратну заставу и крену право на непријатеље.”

Занимљиво је напоменути да је и друга страна у грађанском рату пребацивала противничкој кршење заклетви. Наиме, како бележи Нићифор Григора, други великан византијске историографије 14. столећа, цар Андроник II Палеолог рекао је следеће: „Јер нечувено је, рече, да човек који тако бестидно гази уговоре и који припрема ствари које би могле да упропасте државу, истодобно покушава да прикрије своје намере.”

У овом случају команданти старог цара схватили су да немају довољно снаге да се супроставе одредима младог цара, па су се с војском повукли у утврђени град Сер. У наставку грађанског рата Андроник III Палеолог победио је Андроника II Палеолога и принудио га да се одрекне престола.

Варна, 1444. године

У још једном великом боју забележен је истоветан пример. Била је то битка код Варне где је османлијски султан Мурат II (1421–1451) 10. новембра 1444. године – на дан Светог Мартина, како бележе неки извори – потпуно разбио крсташку војску коју су предводили млади угарски краљ Владислав I Јегелонац (1440–1444), угарски великаш Јанош Хуњади и фанатични папски кардинал Јулијан Чезарини.

Неопходно је нагласити да су том приликом хришћани прекршили управо склопљен мир у Сегедину. Додуше, имали су благослов папе Евгенија IV (1431–1447) који их је ослободио положених заклетви. Није на одмет подсетити да се османлијски емир Мурат II заклео над Кураном, а краљ Владислав I над јеванђељем. Изненађени султан, који се ипак добро снашао у тешкој прилици, наредио је да се текст Сегединско-једренског мира истакне на копље тако да га сви могу видети. На тај је начин, макар и симболично, упозорио хришћане да су прекршили дату заклетву и наговестио праведну казну која их неће мимоићи. Исход битке код Варне добро је познат – турски одреди потпуно су сатрили крсташку војску. Погинули су и краљ Владислав I Јегелонац и кардинал Јулијан Чезарини, главни приређивач овог неуспешног хришћанског похода, док се Јанош Хуњади спасао бекством. Српски владар, деспот Ђурађ Бранковић (1427–1456), поштујући уговор који је склопио са Османлијама, није учествовао у бици код Варне. Штавише, добро познајући прилике у западном свету, а нарочито снагу Турака, био је против оваквог похода хришћанске војске ■

Рагивој Рагић

Илустровао
Драган
Максимовић

МАЛИ ПРИЛОГ ПОХВАЛИ ЛАКОВЕРНОСТИ КО ЋЕ КОГА...

Откад је света и века људи су се служили, и служе, преварама свакојаким врста. За већину је то (био) начин живота, мада су неки у њима налазили и својеврсну пустоловину духа. Многи преваранти успели су да умакну преваренима, али је знатан део њих заглавио иза решетки и, зависно од учињеног дела, доспео и до насловних страна новина. О њима су надугачко и нашироко испреда не приче, читаоци (они који, тада, нису били погођени преварантском работом) дуго су се слатко смејали наивности преварених. Вероватно све док и сами нису постали жртве. Јер, свако је бар једном у животу (био) преварен, макар на пијачном кантару.

Ко је „заврнуо“ Ал Капонеа?

Овде, пак, доносимо причу о преварама и преварантима који су ушли у историју и чија (не)дела и данас изазивају смешак као својеврсну похвалу глупости преварених.

Једно од водећих места на топ-листи највећих познатих превараната у историји људ-

Готово је невероватно шта су људи све у стању да смисле да би неког преварили, а још је невероватније како многи наседају на не баш увек претерано домишљате преваранте. На крају се најслађе смеју читаоци...

ског рода већ дуго припада, мора се признати, духовитом Чеху по имену Виктор Лустиг. Живео је и радио почетком столећа за нама, а постао је познат 1925. године као „човек који је продао Ајфелову кулу“. Идеју је нашао у новинама на чијим ће се странама и сам наћи. Наиме, кад се у Паризу појавио текст о великим трошковима одржавања четврт века старе Ајфелове куле, Лустиг није дангубио.

Дохватио се телефона и, представљајући се као министар у француској влади, на састанак позвао шесторицу највећих трговаца гвожђем у Паризу. Нашли су се у самој кули до које их је довезао из најмљеном лимузином. Поновио им је оно што је прочитао у новинама о великим трошковима одржавања симбола „града светлости“ и, као у

поверењу, додао да је продаја проглашена за државну тајну, а све да се не би узнемиравало грађанство. Пошто није било времена за оклевање, затражио је од трговаца да му своје понуде доставе већ наредног дана.

Највише новца понудио је Андреа Поасон, али је био и прилично сумњичав због тајности у којој је вршена продаја Ајфелове куле. Лустиг као да је само то чекао, па је трговцу заказао још један састанак на коме му је „признао“ да му треба новац и отворено затражио мито. Ваљда навикао на такав начин пословања, Поасон је загризао и дао новац. Кад је са-

знао да је преварен, био је толико постиђен да случај није ни пријавио полицији. Лустига су пријавили други кад је, по други пут, покушао да прода Ајфелову кулу. Чех је успео да на време побегне у Америку где је наставио с радом.

Смислио је машину која је беспрекорно фалсификовала новчаницу од 100 долара и заинтересованима је продавао и по 30.000 долара. Превара се састојала у томе што је домишљати Лустиг у обичну машину стављао по три праве новчанице и тврдио да следећа серија може да крене тек за шест сати, док апарат не одради своје. И док су задовољни купци нестрпљиво чекали да прође време, преварант је већ био у другом граду смејуљећи се лицима преварених кад им после тих шест сати машина избаци – празну хартију.

Његовој слаткоречивости није одолео ни сам Ал Капоне кога је преварио за 5000 долара. У полицијском досијеу забележено је да је хапшен 47 пута и увек (!) пуштан на слободу. Коначно је долијао 1934. године због кривотворења. Умро је у затвору, три наест година касније.

Сејање дијаманата

У горњи дом светски познатих превараната сместио се и Американац Џорџ Паркер. У својој плодној и 45 година дугој преварантској каријери, лаковернима је успео неколико пута да прода Бруклински мост, затим Кип слободе, Метрополитен музеј, Медисон сквер гарден, чак и гробницу председника Гранта.

Чарлс Понци сматра се једним од најуспешнијих превараната на свету.

Ни Шкотланђанин Артур Фергусон није цицијашио продајући „маркирану“ робу. Тако је 1924. године америчком пословном човеку продао Нелсонов споменик на лондонском Трафалгар скверу за симболичну суму од 6000 фунти. Кад је успео да утрапи и Биг Бен, узео је предујам од 1000 фунти и збрисао. Исто је учинио и кад је некој бистрици продао краљевски дом, Бакингемску палату, задовољивши се само првом ратом у износу од 2000 фунти. Кад му је у Енглеској догорело до решетки, отиснуо се у Америку и наредне године једном тексаском ранчеру продао – Белу кућу. Цена – ситница: 100.000 долара годишње. Допао је робије кад га је, после понуде да му прода Кип слободе, не тако лаковерни аустралијски туриста пријавио полицији.

Посебна, много старија, прича, у енциклопедији превара и превараната позната као „дијамантска грозница“, води нас у средину друге половине 19. века. Домишљати Филип Арнолд и Џон Сталк славodobитно су 1872. године обелоданили да су у Вајомингу, САД, нашли велико налазиште дијаманата и драгоцено камење изложили као доказ. И то није било све. Да би неверне Томе уверили да ту „нема лажи, нема преваре“, повели су двојицу стручњака да на лицу места потврде њихову причу. Претходно су им, да не би открили где је налазиште, ставили повез преко очију. Кад су се вратили, стручњаци су потврдили да се дијаманти могу наћи безмало на сваком кораку. Било је то довољно да богаташи одреше кесу: барон Ротшилд и Чарлс Тифани купили су налазиште за 600.000 дола-

ра. Изрека да су у лажи кратке ноге, потврдила се и у овом случају кад је утврђено да су Арнолд и Старк у Јужној Африци за 35.000 долара купили драго камење и „посејали“ га по налазишту. За преваранте је ова прича имала срећан крај јер су обојица умрла на слободи.

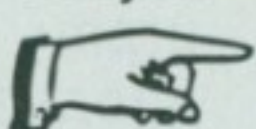
До Бусанга и натраг

Ни ново време није имуно на старе начине превара. Напротив. О томе, уосталом, сведочи и „златна грозница“ која се распламсала 1993. године, а њен творац и данас, ко зна где, можда одмах поред нас, ужива у плодовима свог подухвата живота.

Све је почело од тренутка кад Мајкл де Гузман, геолог са Филипина, није успео да се запосли у великом предузећу. Или су, можда, свему допринеле жене. Наиме, Гузман је у исто време имао четири жене које су, разумљиво, поред осталих ствари, захтевале и средства за издржавање. Да би спојио лепо и корисно, удружио се с Џоном Фелдерхофом, америчким геологом. И 1993. године светом је прострујала вест да су двојица геолога нашла злато у Индонезији, у прашумама острва Борнео. Прича је звучала уверљиво с обзиром на то да се налазиште Бусанг угнездило близу вулкана, а „проналазачи“ су, је л' те, били геолози. Нико тада није знао да је Гузман прве налазе послате лабораторији лажирао „сољењем“ земље и то тако што је турпијом стругао злато са своје бурме. Или су, можда, у питању биле четири бурме!?

Спретни Американац повео је Филипина с Џоном Велшом, власником малог канадског предузећа „Бре-Х“, који је Гузману одмах одобрио новац за наставак истраживања и прича је почела да крупња. Прво је те исте, 1993, године процењено да на налазишту има 57 тона (!) злата које је после два лета нарасло на 850 тона, да би се 1997. године установило да у Бусангу може да се нађе чак 1950 тона злата. Велике бројке уз велико улагање. Јер, да би сачувао (не)вероватну причу о богатству налазишта, Гузман се дао у куповину злата од Индонезана који су га испирали из реке и за то издвојио, за њега тада велики трошак, више од 60.000

долара лажирајући узорке. Био је толико вешт да је обмануо и такозване независне контролоре чији је извештај покренуо лавину улагања.

Иако мало, „Бре-Х“ убрзо је своје акције из Алберте понудило Торонту и америчком тржишту, па је вредност предузећа достигла вртоглаве 4,4 милијарде долара. Велш, Фелдерхоф и Гузман продали су део својих акција за 100 милиона долара,

И њујоршки Кип слободе нашао је лаковерног купца.

а налазиште Бусанг већ је словило као највеће налазиште злата на свету. Чак је као поуздана пуштена и вест да се резерве сад процењују на 5500 тона злата. Изазову није одолео ни председник Индонезије који је у посао, да би избегао такозвани сукоб интереса, укључио кћерку и сина као „консултанте“.

У причу се, као главни играч, укључило америчко предузеће „Freeport-McMoRan“ и с владом Индонезије закључило уговор којим је добило право да у наредних 30 година искоришћава 45 одсто рудника. И сви су, разумљиво, задовољно трљали руке. Све док Американци нису почели истраживања у Бусангу и нису нашли ништа. Одмах су позвали Филипинца да им објасни о чему се ту ради. Као у добром трилеру, превара је откривена 19. марта 1997. године, управо кад се Гузман убио искочивши из хе-

набавити леш и ето повода за додатну сумњу. Шлаг на торту додала је и једна од четири његове жене тврдећи да јој „драги и брижни Мајкл“ и даље шаље новац. Остале три даме нису се огласиле.

Понцијева шема

Ново време, пак, и даље користи старе начине да се људи преваре улажући новац у банке. Нажалост, наше искуство није ововремено и нису га измислили наши „добро-твори“.

Први се те такозване пирамидалне штедње, још 1919–1920. године, досетио Чарлс Понци у Бостону. Он је врло вешто убеђивао, и убедио, људе да улажу у његово „предузеће за обрт новца“, обећавајући им исплату 50 одсто камате на сваких 90 дана. У ствари, никакав новац није обртао. Оно мало камате што је уопште и исплатио, било је од улога нових лаковерних жртава. Ако ни-

шта друго, Понци је ушао у историју јер је његов начин преваре наивних грађана познат и као Понцијева шема. Поред нас, то су најбоље, и најболније, осетили и становници Румуније, Албаније, Португала и многих других земаља чији су грађани веровали да су у „земљи чуда сва чуда могућа“...

А што се банака и њихових клијената тиче, преваранти то данас раде кудикамо суптилније, без оних „чарапастих“ маски на лицу и пиштоља са или без пригушивача. Довољно је само да преварант буде мајстор компјутерске технологије а банка, односно грађанин недовољно опрезан и – ето пара. Посебна опасност по џепове оних који верују да су преваранти остали у прошлом веку су банкомати. Недавно је обелодањен податак да крађама пара из ових уличних банака преваранти олакшају касе у Европи за више од две милијарде евра.

Роџер Кук, начелник лондонске полиције за чекове и кредитне картице, каже да лопови преваранти копирају податке с кредитних картица с магнетне траке и пребацују их на траку друге картице која се затим користи за узимање новца. Уређај, прикачен на прорез за картицу, бележи детаље с магнетне траке док се картица провлачи кроз банкомат. До ПИН кода, једи-

не личне карте корисника, долази се тако што неко стоји поред њега док подиже новац и посматра бројеве које укуцава или све то снима сићушном камером скривеном на банкомату. После преваранти праве копију картице тако што добијене податке помоћу преносног рачунара пребацују на било коју картицу која има магнетну траку и ето невоље.

Зато се, стално и упорно, препоручује свим власницима картица да, када укуцају свој ПИН, добро заклоне та-статуру како то неко недо-бронанеран не би видео...

Просто да ти буде жао оног не тако давнашњег огласа у новинама који се појавио у САД. Човек је, мртав озбиљан, обећавао „стопоцентно успешно“ средство за убијање бубашваба. Људи који би му послали новац заузврат су добијали две дашчице с упутством: „Намамите бубашвабу на даску А. Потом звизните даском Б из све снаге по дасци А.“

П. Милатовић

Упутство на које су многи насели: „Намамите бубашвабу на даску А. Потом звизните даском Б из све снаге по дасци А.“

ликоптера који га је возио у Бусанг. Осам дана касније, објављено је да у Бусангу нема злата, да је све пропало а да су Велш и Фелдерхоф побегли из Канаде. Хиљаде људи остало је без посла, али и без уложеног новца.

Две године касније Велш је, поред базена на Бахамским острвима, умро од срчаног удара, док је, по неким подацима, Фелдерхоф на Кајманским острвима, али и даље недоступан повериоцима.

Најфантастичнија је прича о стварном крају Мајкла де Гузмана, страдалог скоком из хеликоптера. Јер, 2005. године објављен је текст у коме се тврди да је идејни творац преваре столећа заправо лажирао сопствену смрт. Његово тело су, по званичном извештају, унаказиле дивље животиње, и то толико да чак ни породици није било дозвољено да га види и препозна. Лист је још навео да у сиромашној Индонезији није тешко

**ВЕШТАЧКИ
СВЕТ
ИЛИ...**

**ЧЕЛНИЦИ МТВ
ПОКУШАВАЈУ
ДА ОДРЖЕ КОРАК
С ВРЕМЕНОМ
И УКЛОПЕ СЕ
У НОВА ONLINE
ОКУПЉАЛИШТА.
„ВИРТУЕЛНИ
ЛАГУНА БИЧ” ЈЕ
ПОДУХВАТ КОЈИМ
БИ ТРЕБАЛО ДА СЕ
ВРАТИ ПУБЛИКА**

Чувени МТВ почео је са емитовањем програма 1. августа 1981. године и убрзо постао темељ попкултуре младих. Музички спотови који су монтирани кратким и брзим кадровима изменили су дотадашња правила телевизијске режије, обележили једно време и лансирали целу генерацију нових аудио-визуелних стваралаца. Међутим, свако ко иоле прати шта се дешава у свету музичких телевизија зна да МТВ данас губи трку с временом. Додела МТВ награда за музичке спотове 2006. године имала је најслабију гледаност у последњих 10 година.

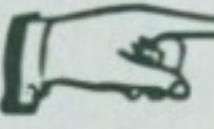
Као најмеродавнији у свему што се сматра „cool”, МТВ је изгубио компас. Програм је препун reality емисија, а рекламе су веома честе.

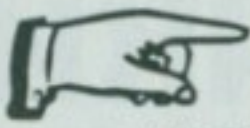
МТВ се увек борио да остане у врху популарности. Међутим, последњих десет година било је посебно убитачно – због Интернета. Напстер, МРЗ блогови и YouTube довели су до тога да тинејџери долазе до података који их занимају на други начин. Не зависе више од МТВ. Гледају, купују, размењују и краду музику преко Интернета. Истим путем размењују искуства и размишљања, објављују листе најомиљенијих песама, бирају најбоље бендове...

Челници МТВ покушавају да одрже корак с временом и уклопе се у нова online окупљаишта. „Клинци су гледали наш ‘Лагуна бич’ и потом одлазили на друга Интернет чворишта да размене мишљења”, каже Мат Боствик, један од људи из врха МТВ. Он је један од покретача „Виртуелног лагуна бича”, следећег подухвата МТВ којим би требало да се врати публика и заради новац.

Уoutube и MySpace показали су да млади желе прилику да изграде друштвене кругове, учествују и изразе се додавањем сопственог садржаја на Интер-

нет чвориштима. Вештачки светови као што је „Second Life” (у „Забавнику” се о томе опширно писало) дају том online дружењу нову димензију. Тамо се у тродимензионалном окружењу све интеракције корисника одвијају истог тренутка, као у живом разговору. Такозвани аватари – рачунарски моделирани представници сваког учесника у вештачком свету – могу се мењати и подешавати на начин како то у стварном свету никада неће бити могуће.

„Сећате се тренутка кад сте са слушања музике прешли на гледање музике?”, пита Боствик. „Сада је тренутак да уместо

 гледања емисије постанете учесник у њој." Рекавши то, показује свој „кадилак“ кабриолет на рачунарском монитору. Притиска тастер са стрелицом нагоре на рачунарској тастатури да би покренуо аутомобил. За ову прилику, Боствик је своје рокерско одело заменио тесном мини сукњицом – сасвим одговарајућом одећом за женски лик који га представља у „Виртуелном лагуна бичу“. Возећи по вештачком свету, привлачи пажњу осталих учесника. Чим се паркирао,

у кола му ускоче немарно одевен момак. Боствик га избацује из кола потезом миша. „Свима се допадам“, каже смејући се.

Мат Боствик има много искуства у мешању различитих електронских медија и маркетинга. Кад је радио у јапанској „Кока-Коли“, правили су аутомате с лименкама који су могли да позову број мобилног телефона сваког пролазника. Аутомат би нудио новопеченом саговорнику да скине „кока-кола“ мелодију за мобилни

телефон, а потом добије бесплатно једну лименку.

У МТВ Боствик је покренуо вештачки свет повезан с програмом телевизијске станице, који тинејџери могу до миле воље да истражују преко аватара, користећи Интернет, мобилне телефоне, телевизију. Заузврат, творци овог света могу да сазнају све о навикама аватара, омиљеној музици и другим укусима, Интернет трговини коју је обављао у том окружењу и друго.

Кад је покренут у септембру 2006. године, „Виртуелни лагуна бич“ привукао је у то-

је изузетно омиљена за свега три месеца. Налази се на „списку другара“ чак 715 становника „Виртуелног лагуна бича“. Почасни је члан 20 клубова чији су називи „Журка у свако доба“ и слично, а људи с којима се сусретала бодовали су је у разним категоријама, па је тако Љупка при врху лествице као „љубитељ моде“ или „друштвењак“. Друштвени успех је важан и у вештачком свету подједнако као и у стварном.

„То сам ја. Нисам променила себе“, каже Мери Кастиљо, двадесеттворогодишња медицинска сестра из Чикага – Љупка у стварном животу. Са својим најбољим другом из стварног живота упустила се у виртуелно вереништво, и не зна још како ће се то одразити на њихову стварну везу. На прослави виртуелне веридбе појавило се стотинак аватара других учесника.

Ова врста неприметног сагласја вештачког и стварног живота управо је оно што МТВ жели да постигне. Наравно, очекује и одговарајућу зараду. За један прави долар може да се купи 180 МТВ долара. Новцем се у вештачком свету купује боља одећа, али и стварна одећа или DVD дискови. Ту су и спонзори чији се производи могу наћи у вештачком свету. Тренутно су веома омиљене конзерве „пепси-коле“. Дописивање инстант порукама може да се одвија у екрану који изгледа као екранчић правог мобилног телефона „Сингулар“, док је произвођач дезодоранса „Secret“ приредио исповедаоницу – најзанимљивије тајне аватара сакупљене су у вештачки ТВ шоу који је могао да се гледа у биоскопу и кафићима „Виртуелног лагуна бича“.

Како је МТВ одувек радио на промовисању нових музичких звезда, „Виртуелни лагуна бич“ служиће и томе. Нови бендови моћи ће да одржавају концерте у вештачком свету, а ако се ту покажу добро, заузврат ће добити МТВ спот.

„Кад одете на MySpace, можете само да оставите коментар или e-mail“, каже Љупка. „Ово је један нови свет. Можете да шетате, причате, играте се, упознајете људе уместо да трагате за њима. Као и у свакој другој заједници, срећете људе који вам се допадне и неке који вам не одговарају. Рекла бих да је баш као прави живот“ ■

Н. В.

ПОДЈУКНИ
ЗАБАВНИК

25. 5. 2007.

ку првих десет недеља чак 300.000 корисника (било је потребно три године да Second Life прикупи толико чланова). Довољно је пријавити се на сајту и добити бесплатно чланство, изабрати изглед свог аватара (цинс, наочаре, качкет...) и корисник постаје виртуелни тинејџер који тумара плажом. Сваким ликом који се појави у том свету управља стварна особа с другог краја света.

Становници „Виртуелног лагуна бича“ могу да се дописују једни с другима, да четују, играју по клубовима, приређују журке, или само јуре кроз ваздух на ховербордима – ваздушним скејтбордовима. Статистика показује да су 55 одсто учесника жене, а 40 одсто свих чланова нису старији од 17 година.

Једна од становница је Лавли (Љупка), насмејана, смеђокоса, с коњским репом, у тексас сукњи и ружичастој мајици без рукава, а постала

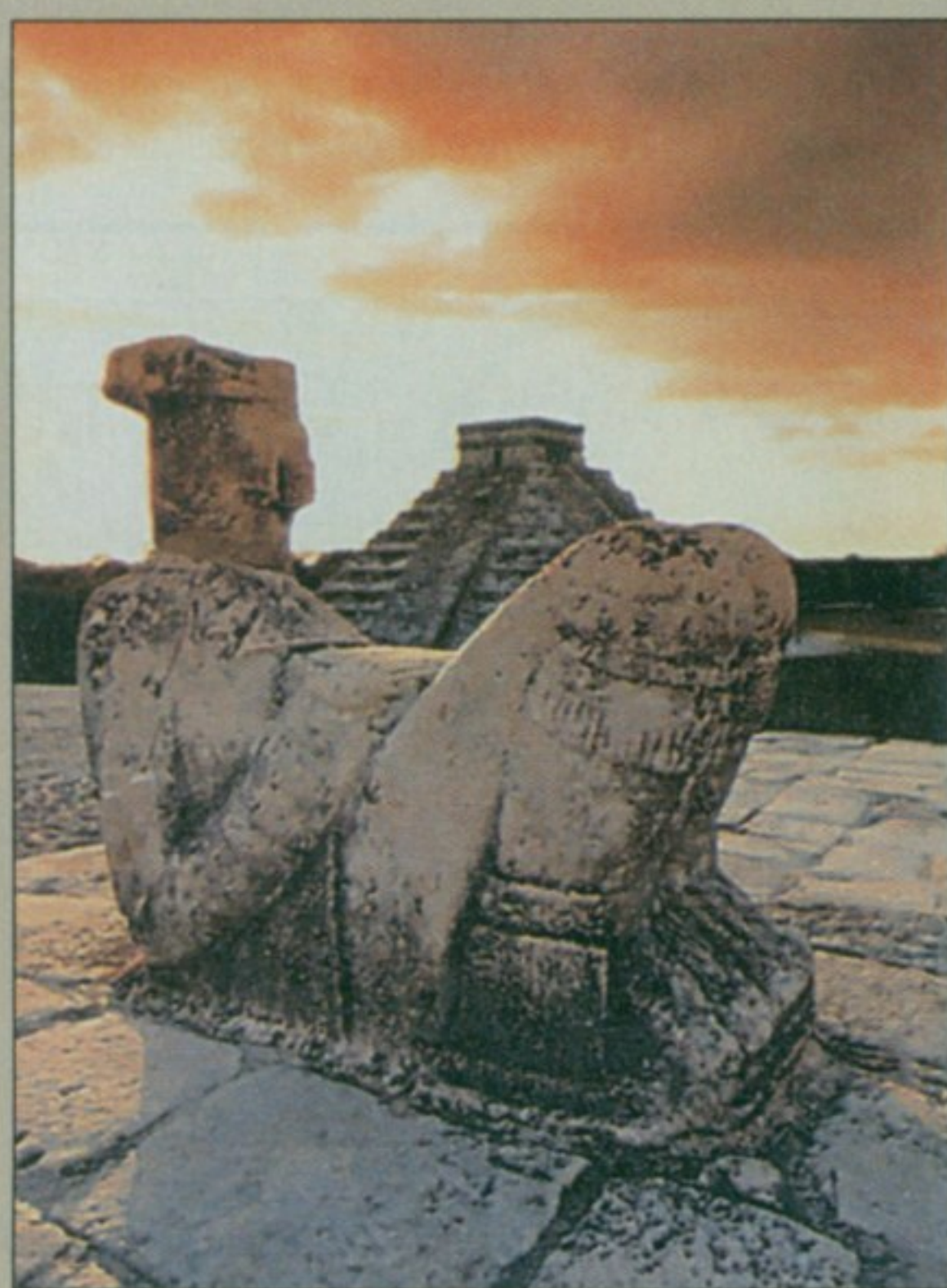

НОВОРОЂЕНЧАД – МАТЕМАТИЧАРИ

ИЗРАЕЛ

Изгледа да бебе старе само шест месеци знају да рачунају. Тако макар тврди група истраживача са израелског универзитета Бен-Гурион у Негеву. Резултати њиховог истраживања, у ком су учествовале 24 бебе старе између шест и девет месеци, објављени су у часопису Националне академије наука. Они су применили једну нову технику рада помоћу 128 ситних електрода. Показујући бебама више пута лутке, утврдили су да се њихова пажња дуже задржава када повећају или смање њихов број. А то је знак да њихов мозак већ може да рачуна ■

ГВАТЕМАЛА

ПРОПАСТ БОГОВА И НАРОДА

Цивилизација древног народа Маја, великих астронома, математичара и градитеља, почела је да слаби и пропада не због неког великог рата или дугогодишње суше, већ зато што је народ схватио да њихови владари нису божанска бића. До тог закључка дошао је тим стручњака са Универзитета у Мадриду под руководством антрополога Андреса Сјудада. Они су спровели истраживање у старом граду Мачакили у Гватемали и установили да су Маје негде у 9. веку престали да граде храмове и величанствене гробнице кад су схватили да су и њихове вође људска бића, а тиме је замрла градитељска раскош, али и развој науке и уметности које више није имао ко да плаћа ■

ТАЈВАН

ЛЕОПАРДОВО КРЗНО ПО ЈЕДНАЧИНИ

Зашто зебра има кожу ишарану правилним црним пругама? Или зашто неке дивље мачке имају шару која следи геометријска правила? Тајна се крије у

неколицини математичких једначина за које се зна више од пола века. Тако се

тврди у једном научном раду групе стручњака с Националног универзитета Чунг-Хсинг из Тајчунга, објављеном у часопису „Психолошка ревија“. Прилагођавајући једначине које је 1952. године развио Алан Туринг, отац модерне информатике, научници су створили нове математичке моделе. Помоћу њих објаснили су како се мења распоред многоуглова и црних тачки на крзну леопарда и других мачака откако се младунче роди па док не одрасте ■

ХОЛАНДИЈА

ЧОВЕК СЕНДВИЧ, АЛИ ХАЈ-ТЕК

Сећате се људи који су носили рекламне табле спреда и отпозади, шетајући тако улицама? Звали су их људи сендвичи. У „Филипсовом“ Центру за истраживања у Ајндховену послужили су се том идејом да би за пројекат „Лумалајв“ направили мало другачију живу покретну рекламу. Она се састоји од LED диода на електрично напајање које одашиљу светлост и чипа уграђених у текстил. Прслуци и мајице с натписима или цртежима светле и мењају се онако како је испрограмирао рачунар. Али, нико није саопштио да ли ће моћи да се перу у машини за рубље ■

ЈЕДНОГ ЧЕТВРТКА У ОКТОБРУ

Четвртак Октобар Кристијан био је прворођени син Флечера Кристијана, вође чувене побуне на броду „Баунти“, и Тахићанке Маимити. Флечер није желео да га ишта подсећа на Енглеску, а како му се син родио једног четвртка у октобру 1790. године, дао му је такво име. Премда је зачет на Тахитију, Четвртак Октобар био је прво дете рођено на острву Питкерн, где су се побуњени морнари сакрили знајући да ће капетан Блај и британска морнарица да их прогоне.

Кад су много година касније британске фрегате „Бритон“ и „Тагус“ пристигле на острво Питкерн и укотвиле се надомак обале, Четвртак Октобар и Џорџ Јанг, још један потомак побуњеника, одвеслали су кануима до бродова као изасланици. Обојица

су изврсно говорили енглески и оставили добар утисак на официре и морнаре окупљене на палуби „Бритона“. Њихово лепо понашање убедило је обојицу капетана да је новостворена колонија цивилизована и не заслужује одмазду за побуну. Бродови су остали ту укотвљени до смираја дана и потом отпловили. Том приликом начињен је једини сачувани портрет Четвртка Октобра.

Капетан Филип Пајпон, заповедник „Тагуса“, описао је Четвртка као високог и наочитог младића старог отприлике 25 година, тамне црне косе, радозналост и отвореног понашања. Није носио одећу изузев прегаче око струка и шешира од сламе украшеног пауновим и петловим црним перима.

Пајпон је младића називао Петак Октобар Кристијан јер су утврдили да је календар острвљана грешио за један дан. „Баунти“ је прешао међународну временску линију

док је пловио ка истоку, али побуњеници нису подесили календар према томе (то, додуше, указује на још једну грешку у рачунању јер би по овој логици Кристијанов син требало да се зове Среда). На поштанској марки острва Питкерн на којој се налази његов портрет као име стоји Петак Октобар Кристијан.

Кристијанов син заједно са још неколико острвљана преселио се на Тахити 1831. године. Нажалост, пошто није имао урођени имунитет на заразе које су тада владале Тахитијем, умро је 21. априла те године. У том тренутку био је најстарији и вероватно најпоштованији из прве генерације острвљана Питкерна који су тамо и рођени. Још 11 његових сународника задесила је иста судбина. Остали су се убрзо вратили на Питкерн.

Годинама је Четврткова кућа важила за најстарију грађевину на острву. Нажалост, 1. марта 2004. године срушена је јер су је изјели термити ■

ИМЕНА ЛУДА...

У индијској држави Магалаја живи политичар **по имену Адолф Лу Хитлер Р. Марак**, рођен 20. априла 1948. године. Као члан Партије националног конгреса, Марак је у два наврата био и министар у влади. Ма колико његово име било чудно у остатку света, у Магалаји није нимало необично. Неки од тамошњих политичара зову се још и Лењин Р. Марак, Стаљин Л. Хангмин, Франкенштајн В. Момин, Тони Кертис Лингдоу... Хитлер Марак изјавио је за „Хиндустан тајмс“ да не зна зашто су му родитељи дали такво име, тим пре што не показује никакве диктаторске склоности. Једино што је заједничко Мараку и правом Хитлеру јесте датум рођења ■

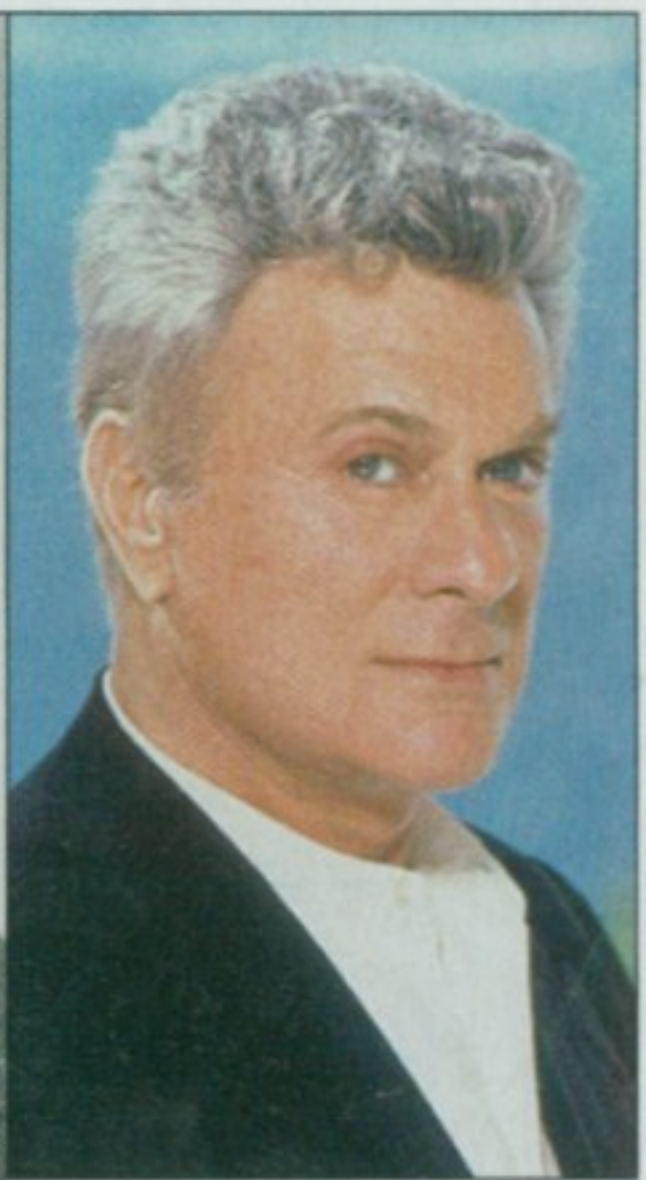
Хитлер

Стаљин

Франкенштајн

Тони Кертис

ПРВИ АМЕРИЧКИ ЦАР

Џошуа Абрахам Нортон (1818–1880), познат још и као Његово царско величанство цар Нортон I, био је познати и омиљени грађанин Сан Франциска који је 1859. године себе прогласио царем Сједињених Америчких Држава. Премда није имао никакву политичку моћ, суграђани су се према њему опходили учтиво, а новац с његовим именом важио је у ресторанима које је посећивао.

Иако га је већи део суграђана сматрао лудаком, или у најмању руку ексцен-

тричним, било је и оних грађана који су ценили његове замисли, хумор и дела, нарочито Одлуку о распуштању америчког Конгреса и бројне (неки кажу чак пророчанске) захтеве да се подигне мост преко Залива Сан Франциска.

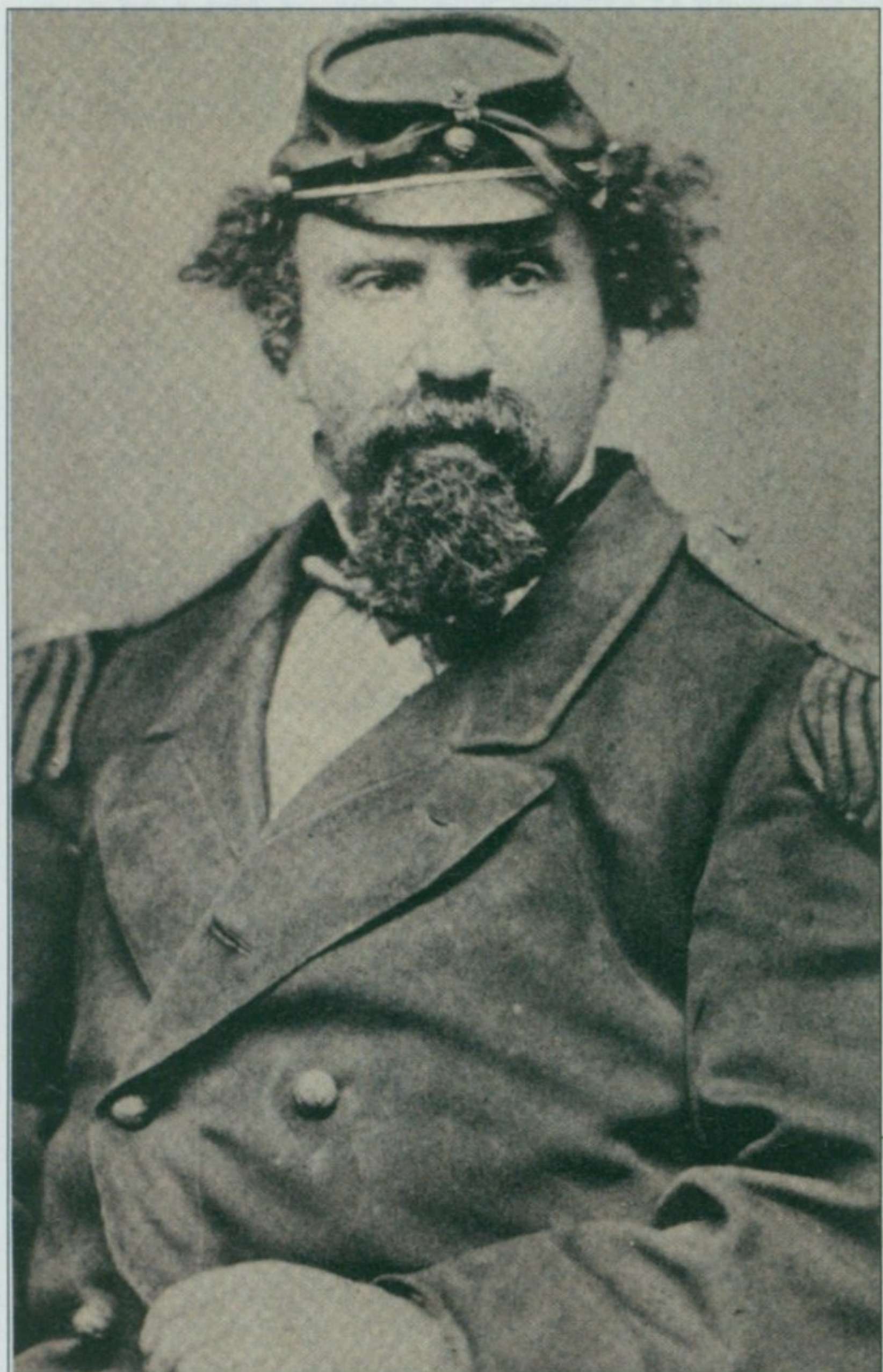
Марк Твен живео је у Сан Франциску за време „владавине“ Нортон I и претпоставља се да је лик Краља у „Пустоловинама Хаклбери Фина“ заснован управо на цару Нортону.

Нортон се родио у Великој Британији, али се поро-

дица касније одселила у Јужну Африку. Одатле је дошао у Америку с наслеђених 40.000 долара. Вештим улагањима претворио је тај иметак у позамашних 250.000 долара до 1853. године. Нажалост, онда се упустио у ризичну трговину пиринчем у којој је проћердао све.

Како не постоје забелешке о Нортоновом психичком стању пре банкротства, претпоставља се да га је губитак потресао до те мере да се мало „изгубио“. Тако је 17. септембра 1859. године прогласио себе царем Сједињених Америчких Држава

и протектором Мексика. Суграђани су га виђали како тумара улицама у раскошној плавој униформи са златним еполетама коју су му даровали официри војне поште америчке војске. Бринуо се о чистоћи градских улица, понашању полиције и невољама својих поданика, неуморно пишући царске указе сваки пут кад је сматрао за сходно. Међутим, одиграо је значајну мирнодопску улогу у време антикинеских демонстрација које су се у неколико наврата одржале у сиромашним четвртима Сан Франциска шездесетих и

седамдесетих година 19. века. Током нереда управо је цар Нортон I био тај који је смирио сукобљене стране.

Нортон су грађани Сан Франциска заиста волели. Премда није имао ни пребијене паре, обедовао је у најфинијим градским ресторанима чији су власници са задовољством истicali на улазним вратима да код њих руча Његово царско величанство цар Сједињених Америчких Држава Нортон I. Ниједна позоришна премијера у Сан Франциску није одржана без присуства Нортон I и његових верних пратилаца, паса Лазаруса и Бамера. Када је Бамер угинуо 1865. године, Марк Твен написао је епитаф за племенитог царског љубимца истичући да му је дугогодишњи живот био „пун почасти, болештина и бува“.

Мањи скандал избио је 1867. године када је један сувише ревносни полицајац ухапсио Нортон намеравајући да га одведе у душевну болницу. Грађани Сан Франциска били су разгневени због тога, а по свим

дневним новинама осванули су написи против овог хапшења. Шеф полиције био је принуђен да бржебоље пусти Нортон на слободу, а овај је царском милошћу опростио полицајцу који га је ухапсио. Последица тога била је да су од тада сви полицајци Сан Франци-

ска салутирали Нортону кад би га срели на улици.

Према попису из 1870. године, као занимање Џошуе Нортон наведено је „цар“. О његовом правом пореклу колале су разне гласине. Једна од познатијих била је да је Нортон заправо унук француског цара Луја Наполеона и да се стицајем околности обрео у Америци. Међутим, године рођења указивале су да је то немогуће.

Џошуа Нортон срушио се на улици 8. јануара 1880. године и убрзо умро. Наредних дана најугледније дневне новине Сан Франциска објавиле су написе о Нортону насловљене са „Цар је мртав“. Како је умро у потпуној беди, следовао му је сиротињски сандук. Међутим, група имућних пословних људи Сан Франциска сматрала је да је то недопустиво. Брзо су скупили но-

СМЕШНА СМРТ

Колико пута сте чули узречицу „црћи од смеха“ у описивању неког догађаја? Међутим, од незаустављивог и необузданог смеха заиста се може умрети. У прошлости је забележено неколико таквих случајева. Тако је дански физијатар Оле Бенцен 1989. године дословно умро од смеха гледајући филм „Риба звана Ванда“. Од неумереног смеха његов пулс скочио је на 250–500 откуцаја у минути, и несрећни Данац добио је срчани удар од ког је и умро.

Иронијом судбине, иза филма „Риба звана Ванда“ стоји неколико чланова дружине „Монти Пајтон“. Својевремено су у својој телеви-

зијској серији „Летећи циркус“ ови духовити Британци смислили скеч „Најсмешнији виц на свету“ у ком свако ко чује тај виц наводно умире од смеха. Надграђујући ту замисао, монтитајтоновци се враћају у прошлост, односно време Другог светског рата, и показују како су британске трупе поразиле Немце причајући им најсмешнији виц на свету.

Ова замисао коришћена је и у другим омиљеним делима. Један од Бетменових највећих противника, Џокер (у дословном преводу: Шаливџија), служи се урнебесним смехом као главним начином убиства. Смртоносно церекање произлази из отрова који Џокер даје жртвама. У играно-цртаном филму „Ко је сместио Зеки Роџеру?“ претерани смех такође је једино средство да се усмрте неваљали цртани јунаци као што је дружина Ласица ■

тринаест

ИМА ЛИ ЈОШ ПОЈЕДИНАЦА У ДРУШТВУ?

ОБАЛА УТОПИЈЕ

**Британски писац
Том Стопард
(шире познат
као сценариста
филма „Заљубљени
Шекспир“)
у драми
„Обала утопије“
поставља
питање смисла
политичке борбе.
Ова представа је
позоришни
догађај сезоне
у Њујорку
и Лондону,
а од следеће
године у Москви.
Кроз причу
о руским
бунтовницима из
19. века који су
деловали
пре Лењина
и велике
социјалне
револуције
1918. године,
он поручује:
Напустимо
антички сан
о идеалном друштву
– не постоји такво
место, зато се тај
сан и зове утопија**

четрнаест

Можемо се запитати како то да било кога, а поготово америчку публику, занима руска предреволюционарна мисао.

Како се догодило да представа с том темом у данашњем времену равнодушно-сти, цинизма и малограђанског спокоја, постане хит?

Да видимо прво о чему се ради у представи.

Царска Русија била је заостала феудална (у „Утопији“ кажу робовласничка) држава у којој су власници земље поседовали по неколико хиљада обесправљених „душа“, то јест кметова. У њој је владала царска тиранија, јака полиција и цензура. Побуну декабриста, 14. децембра (отуд декабристи) 1825. годи-

не у Санкт Петербургу, који су устали против царског самодржавља и феудалног система, цар Николај I сурово је угушио. Обесио је све вође, а остале послао на робију и прогонство. Овај догађај и стање у Русији изазвали су код руских интелектуалаца бунтовнички гнев. Они почињу припреме за револуцију којом би се укинуло кметство и у Русију увела демократија.

Духовни отац тог револуционарног покрета био је

Илустровала Светлана Кнежевић

ПОДМТНИК
ЗАБАВНИК
25. 5. 2007.

Александар Иванович Херзен (1812–1870), филозоф (следбеник Хегела и Фојербаха) и књижевник. Имао је само 22 године кад је ухапшен и осуђен на шест година затвора. Године 1847. напустио је Русију у коју се више није вратио. Живео је у Паризу и Лондону где је основао руску штампарију и издавао часопис „Звоно“ који је илегално растуран по Русији. Текстови у „Звону“ имали су огроман утицај на развој руске револуционарне мисли и покрета. Херзенов дом у иностранству био је средиште окупљања бунтовника.

Бунтовници због снова

У комаду се појављују и друге личности важне за руску револуцију (које у свом незавршеном роману „Зли дуси“ помиње и велики Фјодор Достојевски): Висарион Белински, утицајни књижевни критичар, члан „Напредног кружока“ – залагао се да књижевници буду носиоци друштвених промена због чега је био на мети царске тајне полиције. Кад му је 1847. године дозвољено да, због болести, оде у иностранство, у Херзеновом стану срео се с пријатељима који су га наговарали да остане с њима, али он је то одбио и вратио се у Русију иако је био на списку за хапшење. Ту је и Николај Чернишевски, књижевник. У роману „Шта да се ради“ он је отворено позивао кметове на револуцију због чега је био осуђен и прогнан у Сибир. Затим песник Николај Огаров, један од оснивача револуционарног удружења „Земља и слобода“, који је утамничен, а потом изгнан из Русије. Као њихов опонент, појављује се књижевник Иван Тургенев, творац израза *сувишни човек*. Он је под овим подразумевао осећајног племића интелектуалца, способног за умовање, али не и за практичан живот, а камоли за друштвени покрет. И, наравно, Михаил Бакуњин, племић, револуционар и анархиста који је дизао устанке по Европи и величанствено бежао из затвора. Кроз његов лик у комаду се поставља питање да ли су револуционари били освешћени појединци који су знали више и видели даље од других или је њихов револуционарни жар одраз жеље за пустоловином и потребе да се буде „неко“.

Писац „Утопије“ не верује у политичку борбу. Како се провлачи кроз представу – свака велика револуција до сада довела је до диктатуре и тоталитаризма.

Већ смо се запитали зашто би због теме руске револуције људи хрлили у позориште. Али, овај комад није само о томе. Ту се више поставља питање везе појединца и друштва, односно питање где су нестале личности и зашто мислећи појединци више немају никакав утицај у друштву, док су неки просечни људи постали главни кројачи судбина и вредности. Чини се да Том Стопард посебно жали за временом кад су ти утицајни појединци били филозофи, књижевници и песници. У епизоди кад Белински одлучује да се врати у Русију иако га тамо чека затвор, он каже: *Идем тамо где се моја реч чује*. Некада давно, било је личности чија је реч имала утицаја, појединаца чије су мисли покретале људе, било је људи који су у нешто веровали. Можда је популарност ове представе чежња за јунацима спремним на жртву због снова и доказ да пролази време кад се веровало да је тежња ка малој, личној срећи највише што можемо да учинимо за себе и друге.

Како се прави хит?

Да ли је довољан озбиљан садржај (у случају „Утопије“ – идеали, снови, судбина домовине, улога појединца) да се о једној представи толико прича и пише? Свакако не. То је само почетак. Да би се направио хит потребно је убацити историјске личности чије ће се биографије маштовито умутити уз додавање пикантних детаља (обавезне су љубавне издаје и троуглови, а пожељне геј епизоде). Треба унети делове крими приче и зачинити по којом голишавом сценом. Све то упаковати одличном продукцијом и дати улоге познатим звездама (Бакуњина у њујоршкој представи игра Итан Хоук, а појављују се и глумци из серије „Секс и град“). Публика не жели да је сматрате плитком и глумом, али жели и да се забави. То је проверени рецепт који је Ден Браун поставио у „Да Винчијевом коду“: „Паметна“ тема, историјска грађа, интрига, еротика и делови трилера. То је радио и Шекспир, па... Како вам драго ■

Слободанка Лазаревић

ВОЈНИЦИ СУТРАШЊИЦЕ

РУКАВИЦА ДАНАШЊИЦЕ

Могу да издрже
велику топлоту
и хладноћу.
Неуморни су.
Војници сутрашњице
исти су као данас
– само бољи.
Шта Пентагон ради на
усавршавању људи?

Н оа Шахтмен седи у лабораторији подешеној на одређене климатске услове – 40 степени Целзијуса и влажност ваздуха 66 процената. Чак и пет минута под тако тешким условима напор је за човека, а он ту борави већ 40 минута. Лице му је зајапурено, кошуља натопљена знојем. Удише ваздух кратким удисајима.

Конечно, у просторију улази Денис Гран, биолог са Универзитета Стенфорд, и Шахтменову руку ставља унутар уређаја који се зове „рукавица“ премда више личи на џезву. У унутрашњости уређаја је метална полулопта, хладна на додир. Гран појачава стисак каиша око Шахтменовог зглоба. Вакуум вуче крв на површину шаке, а хладан метал је хлади пре него што се венама врати у унутрашњост организма. После пет минута, Шахтмен се опоравио. Без муке може да издржи још пола сата у овим условима.

Овај оглед није посвећен људској издржљивости, већ могућој будућности пешадије. Гран и његове колеге направили су „рукавицу“ на захтев Пентагона.

Најновија искуства америчке војске наговештавају да је будућност ратовања у малим, покретним и издржљивим пешадијским јединицама, пре него у гломазној војној гвожђурији. Лабораторија на Стенфорду део је подухвата да се побољшају отпорност, менталне способности и покретљивост војника како би могли да се крећу без одмора, да трче брже и даље, да превазиђу смртоносне повреде и искористе могућности несвесног дела својих умова.

Гран и његов колега биолог Крег Хелер почели су рад на „рукавици“ крајем деведесетих година као део истраживања побољшања физичких могућности човека. Били су и сами изненађени оним што је уређај омогућавао. Њихов трећи колега, лабораторијски техничар Вин Као радио је у то време 100 „трбушњака“ током вежбања. Онда је једног дана између вежбања охладио организам прототипом „рукавице“. Његова следећа серија трбушњака – једанаеста по реду тог дана – била је иста као и прва. За шест недеља Вин Као радио је 180 „трбушњака“ у низу. Шест недеља после тога, отишао је са 180 на 600. Убрзо су фудбалски тренери са Стенфорда тражили „рукавицу“ да охладе играче док вежбају.

Гранова и Хелерова претпоставка о изненађујућој успешности „рукавице“ има научну позадину. Мишићи се не умарају зато што користе залихе шећера, кажу истраживачи, већ зато што постају претопли, а знојење је само помоћни систем за хлађење крвотока у шакама и стопалима. Изгледа да „рукавица“ премошћује наш систем за размену топлоте. После четири месеца коришћења, Хелер је био у стању да направи 1000 „трбушњака“ на свој 60. рођендан. Није прошло дуго, а припадници јединица за посебне намене америчке војске испробавали су „рукавицу“ током својих вежби ■

Н. В.

— петнаест

МАШТА ЧИНИ СВАШТА

Френк Милер имао је само шест година кад је гледао филм „300 Спартанаца“, епопеју насталу у доба хладног рата која се бавила чувеном битком код Термопила и пркосним отпором краља Леонида и његових 300 сабораца непрегледној персијској војсци. Тридесет пет година касније, стваралац стрипова „Град греха“ и „Бетмен: повратак Витеза таме“ дао је своје виђење борбе у Термопилском кланцу кроз потресни, крвљу натопљени стрип „300“.

Редитељ Зак Снајдер (познат по хорор-филму „Зора мртвих“ из 2004. године) пренео је ову сурово насилну и бриљантно стилизовану Милерову причу на велики екран. „Држао сам се стрипа који дозвољава да призори не буду реалистични“, каже Снајдер за свој филм чије је снимање коштало 60 милиона долара (скромно по савременим холивудским стандардима). Филм је снимљен за 60 дана, али је постпродукција трајала годину дана. Снајдеров следећи пројекат биће снимање „Вочмена“ Алана Мура.

ЗАПЛЕТ: Краљ Леонида и његових 300 Спартанаца запречили су Термопилски кланац – једини пролаз ка Грчкој – персијском краљу Ксерксу и његовој војсци. Уследила је беспштедна борба до смрти. Снајдер објашњава детаље приче:

А) КРАЉ ЛЕОНИДА – Овај јуначки вођа Спартанаца борио се раме уз раме са својим људима против Персијанаца. „Леонида је древни Бетмен – мрачни лик чија је судбина предодређена његовом надљудском телесном грађом и снагом, човек који се само бори за своје место под Сунцем.“

Б) СТЕЛИОС – Спартанац скаче високо у ваздух нападајући Персијанце. „Користили смо жице да га одбацимо према престолу. Бич и позадину додали смо касније.“

В) ИЗДАЈНИК – Ефијалтес, одбачени грбавац, издаје Леониду у одсудном тренутку. „Све је на њему вештачко, осим једног ока. Друго око је ‘генерисано’ у рачунару.“

Г) СПАРТАНЦИ У БОЈУ – „Ово је једна од најпознатијих сцена из стрипа. Технички

СПАРТААА!!

гледано, Сунце није на правом месту да би бацало такву сенку. Али, пошто је прошло у стрипу, нисмо мењали ништа ни у филму.”

Д) ПЕРСИЈСКИ КРАЉ – Родриго Санторо, познат по учешћу у ТВ серији „Изгубљени“, игра злокобног краља Ксеркса, тела прошараног минђушама и алкама. „Све је рађено испред плаве позадине. Цртао сам скице на кесама од хартије да би чланови екипе схватили шта снимамо.“

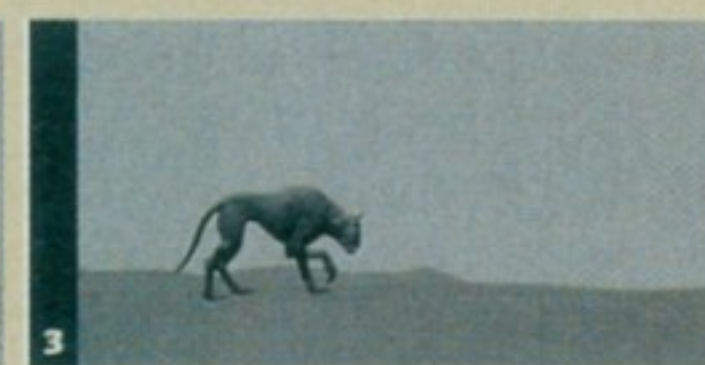
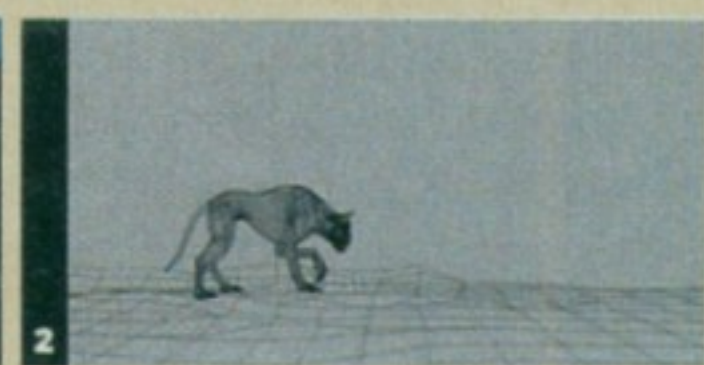
Ђ) ПРОРОЧИШТЕ – „Да бисмо добили течне слике, снимали смо пророчицу под во-

дом. Онда смо убрзавали и успоравали кадрове да произведемо тај застрашујући утисак.“

СЛИЧИЦУ ПО СЛИЦИЦУ ОД СТРИПА ДО ФИЛМА

На почетку стрипа/филма „300“, млади Леонида бори се с вуком у снежној дивљини. Снајдер објашњава шта је радио: **(1)** „Показао бих члановима екипе кадар из стрипа и рекао – Ово желим да добијем, момци, управо овако.“ **(2)** „Ово је скица анимације, да се одреди где ће се тачно вук налазити.“ **(3)** „На завршеном лику вука види се како ће се по-

кретати мишићи и крзно.“ **(4)** „Ово је кадар с места снимања. Да бих члановима екипе дочарао вука, спустио бих се на све четири, мрштио се и режао, као нека луда.“ **(5)** „За снег генерисан у рачунару управљали смо сваком поједином пахуљом и непрестано се питали да ли је ова превише оштра, да ли је она превише равна. Онда бисмо их поправљали ‘у ходу’.“ **(6)** „Ово је коначни кадар, са свим уметнутим деловима. Људи ме сад често питају да ли је ово будућност филмске индустрије. Надам се да није, ужасно је исцрпљујуће“ ■

ЕКО ЦЕТ

То је назив уникатног аутомобила који је настао као резултат узгредног ћаскања Џеја Лена – чувеног водитеља америчке забавне емисије „Вечерњи шоу” – и Еда Велбурна, потпредседника сектора за аутомобилски дизајн у „Џенерал моторсу”. Лено је познати заљубљеник у аутомобиле и мотоцикле и поседује задивљујућу збирку возила. Између осталих, у њој се налазе и мотоцикл опремљен хеликоптерским мотором и тркачки аутомобил под чијом хаубом урла V-12 мотор тенка М47-Патон.

Након њиховог маштања о новом, необичном возилу, Велбурн је скице на ресторанској салвети однео у „Џенерал моторс” и наложио својим дизајнерима да му по томе израде нацрт аутомобила ослањајући се на искуства из ави-

јације и „формуле један”. По нацрту су мајстори из Ленове познате лосанђелеске ауторадиионице направили „еко цет” од лаганог алуминијума, магнезијума и делова од угљеничних влакана. Аутомобил има 650 коњских снага, а покреће се на биодизел добијен из биљног уља.

ДИЗАЈН: Надахнуће је нађено у авијацији и „формули један”.

МОТОР: „Ханивел LT101” од 650 коњских снага, сличан ономе који се користи у хеликоптерима обалске страже. Ради на биодизел гориво.

ТЕЛО: Угљенична влакна преко кевлара, са „маказастим” вратима.

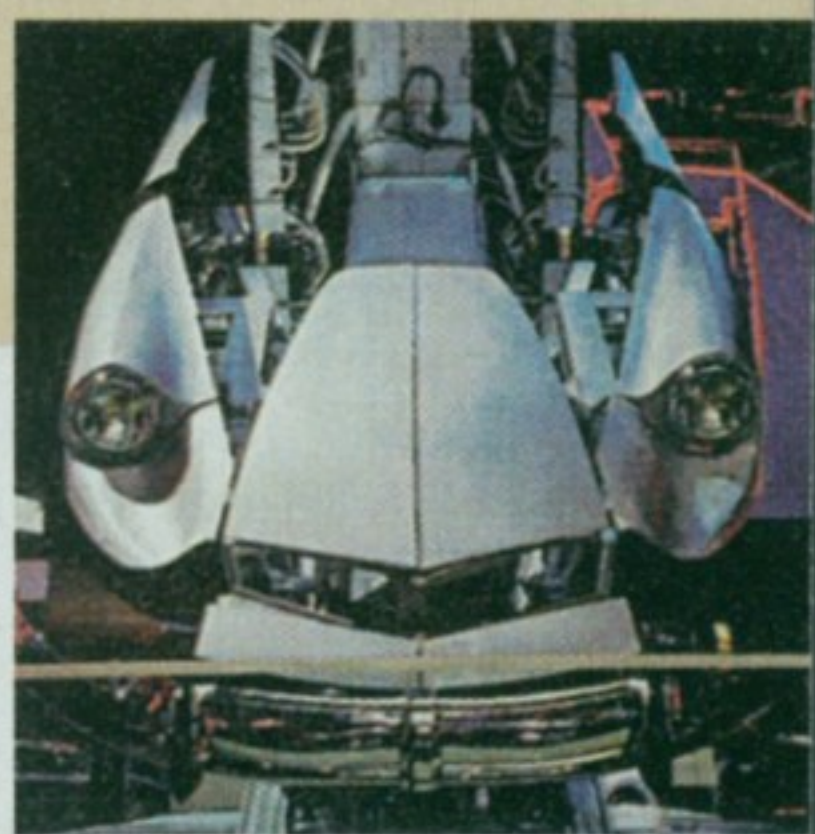
РАЧУНАР: Кућни у инструмент-табли. Има могућност баратања е-mail порукама помоћу гласа, да руке буду увек на волану ■

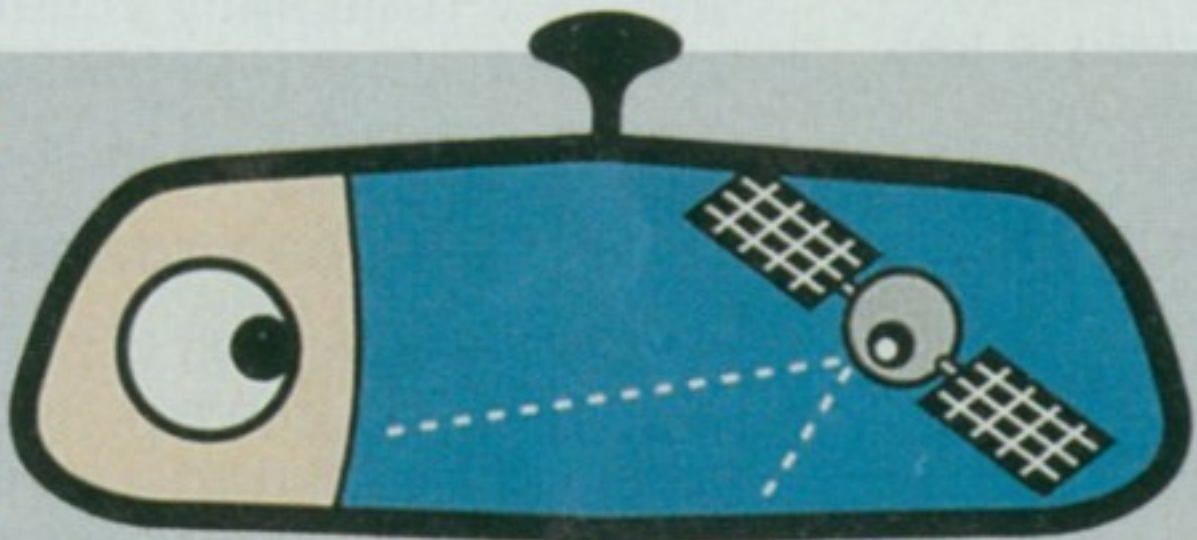
УМЕТНОСТ ПРЕОБРАЖАЈА

Познати произвођач аутомобила „Ситроен” у марту је приказао „тотемобил”, роботизовану скулптуру направљену од чувеног модела „DS”. На њену израду утрошено је више од милион долара. Покретни делови тешки 5 тона расклапају се и скулптура се полагано усправља достижући на крају висину од 18 метара.

Посао је поверен бруклинском уметнику Чики Мекмартрију који је на скулптури радио с још 45 сарадника. Обликовали су, заваривали, програмирали и дотеривали делове и 50 сервомотора и механизма заслужних за покретање и преобраћање аутомобила у стилу чувених „трансформерса”. „Тотемобил” се сам склапа и расклапа на сваки сат, а предвиђа се да ће то моћи да ради самостално наредне четири године ■

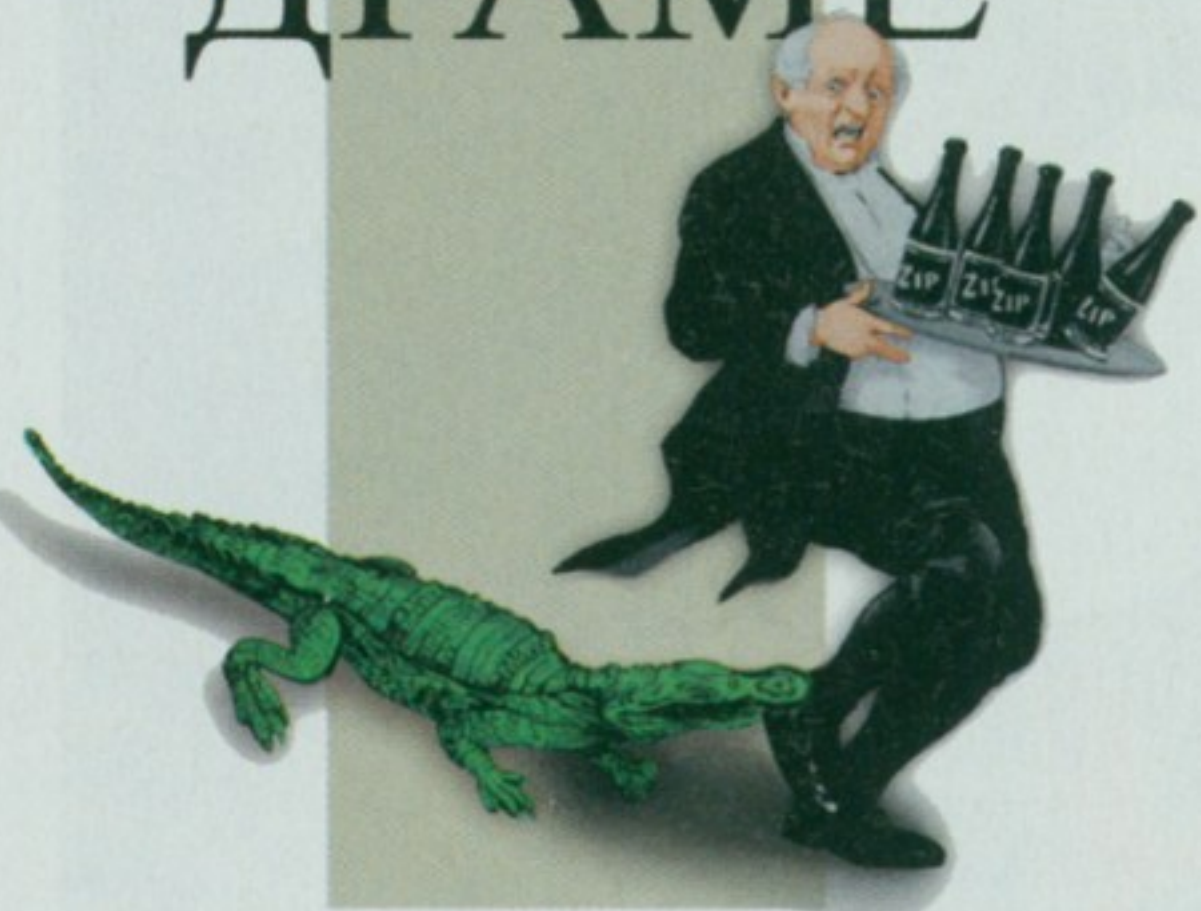
ВЕЛИКИ БРАТ У КОЛИМА

Шта би било ако би аутомобили некако „знали” које је ограничење брзине на сваком путу и упозоравали возаче ако га прекораче? Или би просто одбијали повећавање брзине и саобраћајни прекршај? Истраживање спроведено у Великој Британији показује да би возачи радије бирали сигурније и предвидљивије путеве. Управо то је почетна премиса новог система за помоћ возачима названог „Интелигентно прилагођавање брзине” који су произвели научници са Универзитета у Лидсу. Систем се уграђује у аутомобил и одређује положај кола помоћу GPS уређаја, а потом место на ауто-карти с подацима о ограничењу брзине. Научници кажу да је њихов систем у стању да прилагоди брзину и временским условима, густини саобраћаја и могућим несрећама и загушењима. У овом тренутку систем је пасиван – само упозорава возача да чини саобраћајни прекршај и прекорачује брзину. Међутим, није далеко дан када ће аутомобил одбити послушност и кретати се у границама дозвољене брзине на путу ■

Н. В.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Топао новембарски дан с небом бисерне боје и тамноплавом водом Тампа Беја у Флориди. Породица Јакуповић возила се аутомобилом у правцу севера преко моста Хауард Френкленд. Они су се шест година раније из Европе преселили у град Сент Питерсбару у Флориди и ишли су на суботњи ручак код рођака у оближњој Тампи.

Мујо Јакуповић седео је за воланом зеленог аутомобила с погоном на четири точка, његова жена Амира поред њега на сувозачком седишту, иза њих њихови синови, седмогодишњи Амар и тринаестогодишњи Емра. Млађи дечак чврсто је спавао. Ни на улицама града ни на мосту преко залива Тампе није било много возила.

Док су се ближили крају моста, одјекнуо је пуцањ као из пиштоља – пукла им је задња лева гума. Аутомобил, који се кретао брзином од око 90 километара на сат, клизнуо је на другу страну пута, ударио у леву ограду моста, одбио се и скренуо преко све четири траке пута које су водиле на север при чему се неколико пута окренуо и преврнуо. Треснуо је, на крају, у десну ограду моста и пао у воду.

Стакло и трагови кочења

Кери Рердон добро је познавао воде око Тампе и Сент Питерсбаре – осим што је био инжењер, страствено се бавио риболовом. Те суботе учествовао је на такмичењу риболоваца, али није уловио довољно мамаца и испао је већ на почетку. Како је имао слободно поподне, извезао се са својом петнаестогодишњом кћерком Каром коју је учио да вози.

Рердон је очекивао да Кара, за воланом, скрене на десну страну, према мосту Саншајн Кајвеј у Сент Питерсбари. Девојка је, у последњем тренутку, скренула лево, у правцу Тампе преко пет километара дугачког моста Хауард Френкленд. Када су се приближили његовом супротном крају, морали су сасвим да успоре због возила која су милела испред њих.

„Откуд сад оволика гужва, тата?“, питала је Кара. „Само се ти привикавај на густ саобраћај!“, одговорио јој је отац у шали. Становници Тампе и Сент Питерсбаре звали су овај мост Франкенштајн бриџ баш због отежаног

саобраћаја преко њега радним данима. Суботом и недељом обично није било тако.

Тада је Рердон приметио да десетак људи стоји поред оgrade моста и гледа у воду. На путу је видео и светлуцаве комадиће стакла, а и трагове кочења. Тада му је пало на памет да ово није обична гужва и да је сигурно неко слетео у воду.

Залив прогутао аутомобил

Амира Јакуповић се приликом пада онесвестила, али је у додиру с хладном водом одмах дошла к себи. Њена дугачка коса плувала је у колима пуним воде. У полумраку је начас угледала нешто плаво и бело, слова нечега што је писало на мајици њеног старијег сина Емре.

Рердон је знао да је струја око стубова моста јака због узаних размака, а брза вода с дна подиже муљ, па видљивост није могла да буде већа од тридесетак центиметара. Многи се на том месту, чак и с маском и перајима, губе. Пажљиво посматрајући угледао је мехуре на површини воде – ту испод налазио се аутомобил! Попео се на ограду моста и главачке скочио доле.

Дете које не трепће

Кели Ерли, двадесетпетогодишња медицинска техничарка, волела је да се вози отворених прозора. Те суботе ишла је да се нађе с пријатељима и требало је да успут купи сендвиче за ручак. И она је на мосту наишла на неуобичајену гужву, зауставила се и изишла до оgrade где је било доста окупљеног света. Видела је

ДА ЛИ МУ

Пружила је руку и зграбила мајицу док је другом руком пипала тражећи кваку врата или прозор или било који начин да се извуче из аутомобила. На прозору није било стакла, попуцало је и расуло се док су се кола превртала по мосту. Амира је повукла Емру према себи и заједно с њим извукла се кроз прозор са своје десне стране.

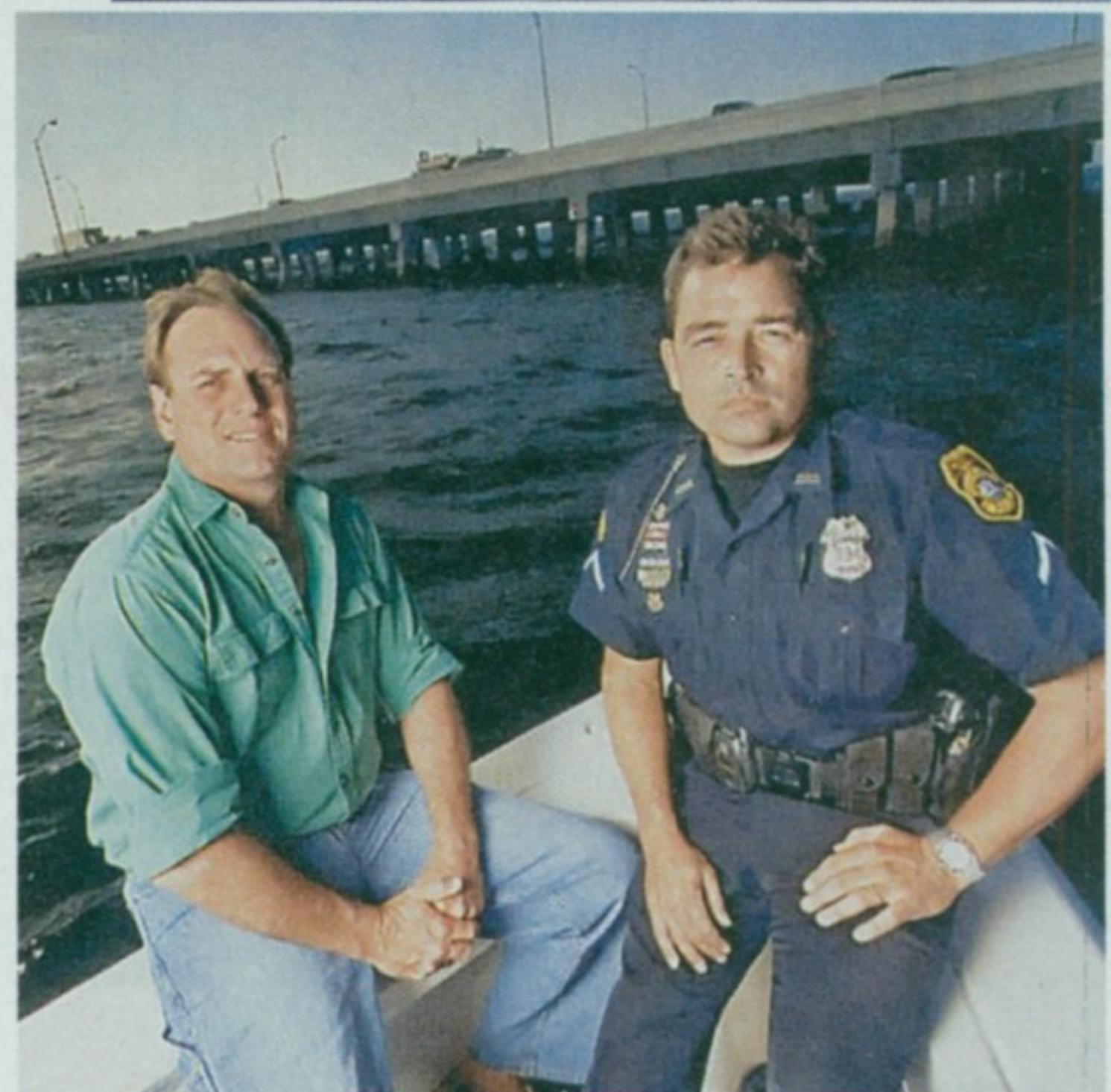
Обоје су испливали на површину. Амирин муж и млађи син остали су у потонулом аутомобилу. Амира је, узевши ваздух, видела плави прамац рибарског чамца који им се приближавао. Чамац је успорио и неко се с њега сагнуо, узео јој сина из руку и извукао га.

Истог часа Амира је заронила. Аутомобил је нашла, али није била у стању да у њега уђе и вратила се на површину да удахне ваздух. Одмах је поново заронила и овога пута кола није могла да нађе у немирној води пуној муља с дна. По други пут се вратила на површину и видела свог мужа који је успео да се извуче и исплива. Обоје су заронили да траже своје млађе дете и у томе нису успели. Залив као да је прогутао и аутомобил и уснуло дете у њему.

Скок са оgrade моста

„Стани, заустави кола!“, викнуо је Рердон својој кћерки. Чим су кола стала, он је изишао и нагнуо се преко оgrade моста. Код самог моста видео је рибарски чамац који се није кретао. Видео је и да је човек у њему из воде извукао дечака. Видео је и мушкарца и жену која је плакала и вриштала. Рердон је викнуо: „Да ли је неко остао под водом?“ Човек из чамца му је одговорио: „Дете!“

Рердон се брзо вратио до свог аутомобила и на предње седиште бацио кључеве, новчаник и ципеле. У мајици и фармеркама поново се упутио према огради. „Закључај врата, одмах се враћам!“, довикнуо је својој кћерки.

како дечака, жену и мушкарца извлаче из воде у чамац. Жена се освртала према води вриштећи: „Мој син, мој син!” Минут касније угледала је човека у фармеркама како са ограде скаче у воду око шест метара испод моста.

Чим се нашао под водом, Рердон је осетио струју која га је повукла, па се спустио до самог дна где је струја најслабија. Ако је с моста добро проценио, мора да се налази сасвим близу потопљеног возила. И, судећи по облику, јесте био готово изнад његовог врха. Није желео да изрони без детета, али плућа су му пуцала и морао је да удахне ваздух.

Заронивши поново, пружио је руку да би додирнуо потопљена кола и напипао врата. С возачеве стране наишао је на прозор без стакла. Увукао се унутра и није одмах видео дечака. Када је

прешао на задње седиште, нашао се лицем у лице с дететом. Није одмах приметио да то дете, разрогачених, тамних очију, уопште не трепће.

Рердон је дечака ослободио сигурносног појаса и ухватио га спреда, за мајицу. Мало, опуштено тело није имало тежину. Рердон га је пажљиво извукао кроз прозор и запливао према површини. Није знао да ли је дете живо.

Чим је Кели Ерли угледала мушкарца како израња носећи мало тело, стресла је с ногу папуче, скочила с моста и запливала према рибарском чамцу. „Ја сам медицинска сестра”, рекла је. „Дозволите да вам помогнем!” Извукли су је у чамац.

Кели је одмах пришла малом Амару, повукла му је главу надоле да би му прочистила дисајне путеве, двапут му

удахнула ваздух у плућа уста на уста, затим му проверила било. Његово срце није куцало, зенице су му биле раширене, кожа мртвачки бледа, усне модре...

Право време за молитву

Вода у заливу била је хладна, али, вероватно, не довољно да би помогла да се сачува рад мозга што се у леденим водама понекад догађа. Детету је био неопходан ваздух и то одмах. Ерли је почела с вештачким дисањем и са сваким притиском на груди из његових плућа и стомака куљала је вода. Љуљање чамца отежавало је давање вештачког дисања, а и дететова мајка која је плакала и запомагала да га спасу. „Водите нас брзо на обалу!”, рекла је Ерли рибару.

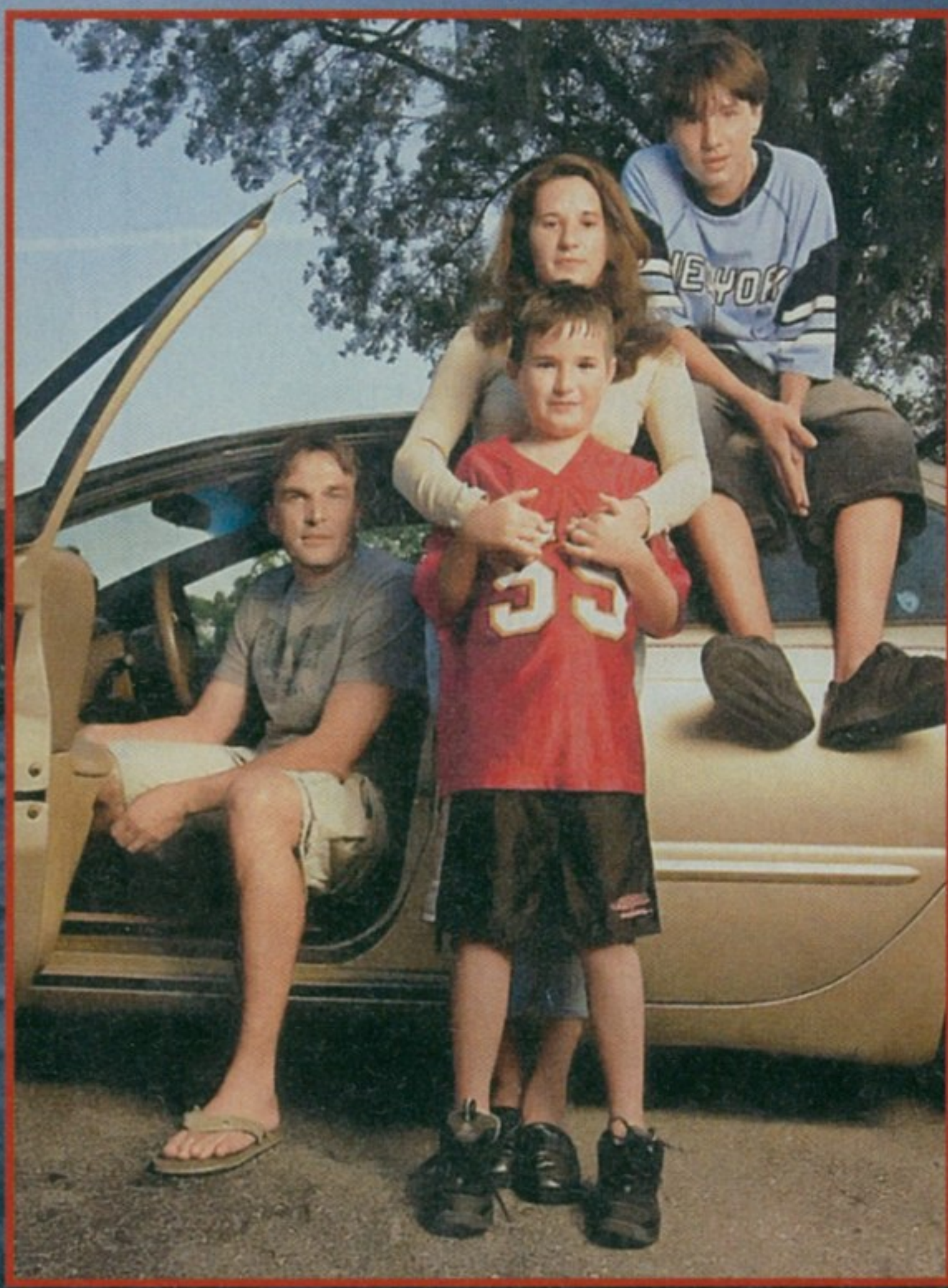

О СЕЋАШ СРЦЕ?

Уснули седмогодишњи дечак провео је на дну мора, без свести и без кисеоника, пуних пет минута. Спасиоци који су давали све од себе да га поврате у живот стрепели су да ће му, ако уопште преживи, остати трајне последице оштећења мозга

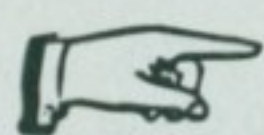

Спасиоци Кери Рердон и Луис Веласкес у полицијском чамцу код моста Хауард Френкленд „Франкенштајн”.

Породица Јакуповић. Амар је у црвеној мајици.

Спасилац Кели Ерли

Полицајац који им је на обали први притекао у помоћ придружио се Ерли у давању вештачког дисања: он је притискао дечакове груди, она му је давала ваздух уста на уста. Радили су то уједначено, из минута у минут, али дете и даље није давало знаке живота. Најзад су стигла кола хитне помоћи.

Амара су положили на носила, на уста и нос наместили су му маску с кисеоником и ручно пумпали ваздух у његова плућа. Пошто му је још једном проверила било, и није га осетила, Ерли се окренула према очајним родитељима: „Да ли се молите?“, упитала их је. Мајка је климнула главом. „Е, сада је право време за молитву!“, рекла јој је Ерли.

Он дише!

Официр Луис Веласкес, други полицајац који је стигао на лице места, пратио је малог Амара на путу до болнице. Он је био ронилац и у полицији у Тампи за седамнаест година службе извукао је многу децу из воде. Ниједно од њих није преживело. Чинило му се да неће ни овај мали дечак коме није успевао да напипа пулс. Он је притискао дететова плућа, болничар му је упумпavaо кисеоник. Безброј пута једно за другим.

Веласкес је у једном тренутку на својим шакама осетио слаб покрет. Погледао је да ли то болничар упумпava ваздух и видео да не. „Да ли је дете малочас удахнуло само?“, упитао га је. „Није“, одговорио је болничар. И баш тада је, на њихову радост и запрепашћење, дете још једном удахнуло само. „Он дише!“, узвикнуо је болничар. „Да ли му осећаш срце?“ „Не“, одговорио је Веласкес, а онда је под руком осетио да је срце прорадило!

Веласкес је знао да Амар још није спасен: под водом је провео пет минута, срце му није радило, кисеоник му није кружио телом. Ако преживи, вероватно ће остати заувек оштећеног мозга. Тога се Веласкес, који је и сам имао двоје деце, бојао.

Прави људи у право време

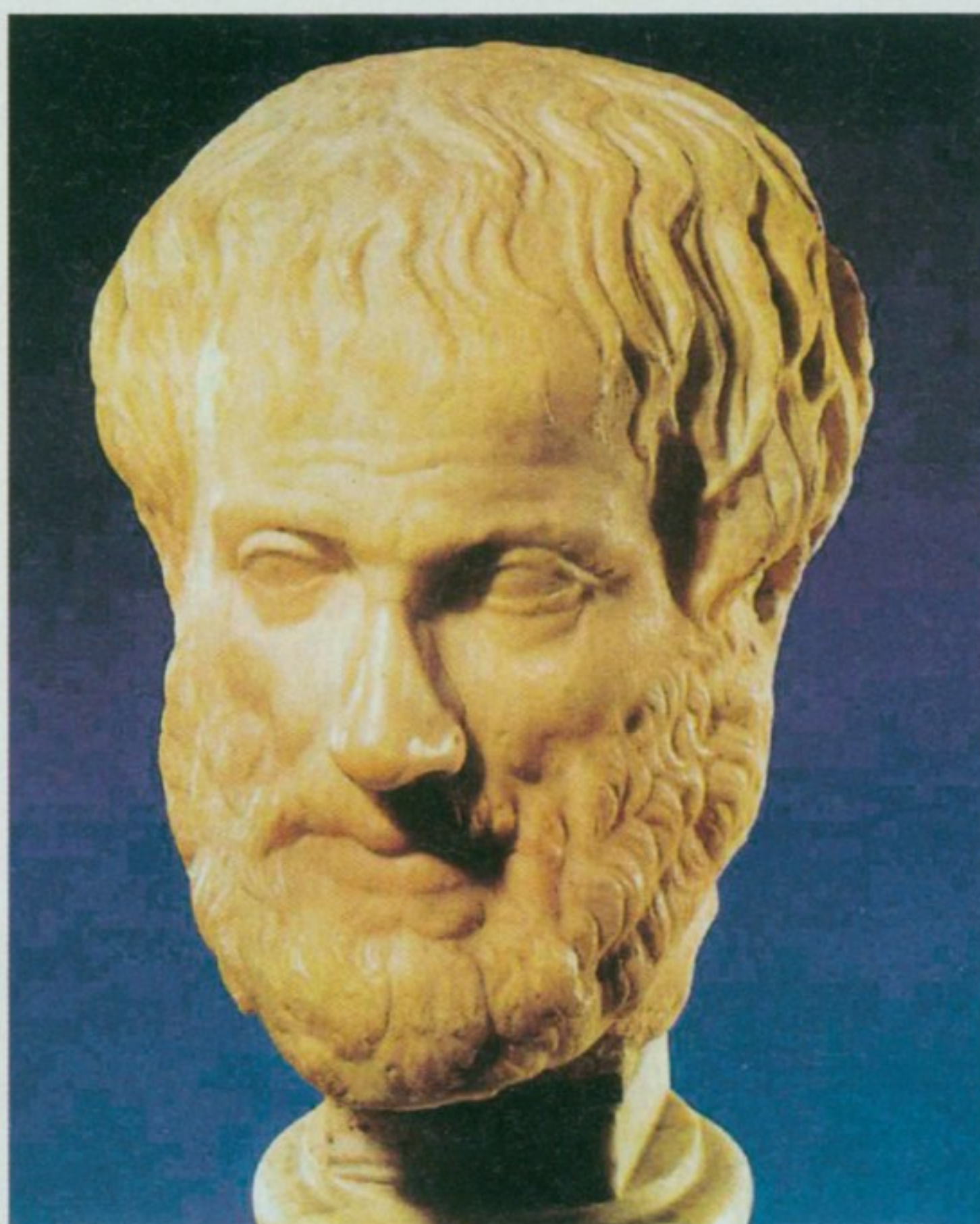
Лекари у болници држали су Амара пуних десет дана на уређају за вештачко дисање и у намерно изазваној коми. Рердон, Ерли и Веласкес редовно су га посећивали у одељењу за интензивну негу да виде како му је и чују мишљење лекара. Хоће ли преживети? Уколико преживи, да ли ће имати оштећење мозга? На ово питање нико није знао одговор.

Амира је и дању и ноћу била покрај свога сина. Лекари су постепено смањивали количину кисеоника да би пустили Амара да дише и сам. Десетог дана пробудили су га из коме. Надали су се да ће његове младе године однети победу. И однеле су. Два дана касније Амар је у кревету седео и забављао се рачунарским играцама потпуно несвестан онога кроз шта је прошао. Само му је глас био мало храпав.

Његовом оцу оперисана је нога коју је повредио док се аутомобил на мосту превртао и ударао. Он се опорављао. Амира се осећа одлично. Њеног старијег сина Емру понекад боле доњи део леђа и нога. Јакуповићи су веома захвални што су им у несрећи прави људи с правим вештинама и великим срцима прискочили у помоћ и спасли им дете ■

Б. Д.

ОВО МОЖДА

● **Пре тачно 10 година** грчки археолози открили су древни лицеј у ком је Аристотел подучавао своје ученике. Остаци грађевине нађени су током копања темеља за нову уметничку галерију ■

● **Женке шимпанза** удружују се да би се одбраниле од насртљивих мужјака, утврдили су истраживачи са Универзитета у Кенту. У Уганди су приметили групе од две до шест женки како растурују нападне мужјаке, па чак притичу и другим женкама у помоћ ■

● **Деца која имају среће** омиљенија су међу вршњацима, показало је истраживање на Универзитету Харвард. Научници су деци представили четири измишљена вршњака и открили да им се више допадају они који су представљени као срећковићи од оних који су представљени као баксузи ■

● **Нови ронилачки рачунар** који је произведен на норвешком Универзитету науке и технологије помаже рониоцима да избегну мучнину услед декомпресије. За разлику од постојеће опреме која је заснована на стандардизованим табелама, нови уређај узима од сваког рониоца биолошке податке на основу којих прорачунава када је безбедно да се попне на површину ■

● **Голубови су мудри,** показала су одвојена истраживања Универзитета Оксфорд и Медитеранског института неуронауке из француског града Марсеља. На основу резултата ових независно спроведених проучавања закључено је да голубови имају врло добро дугорочно памћење и могу делотворно да раде у паровима како би пронашли најбоље путање лета ■

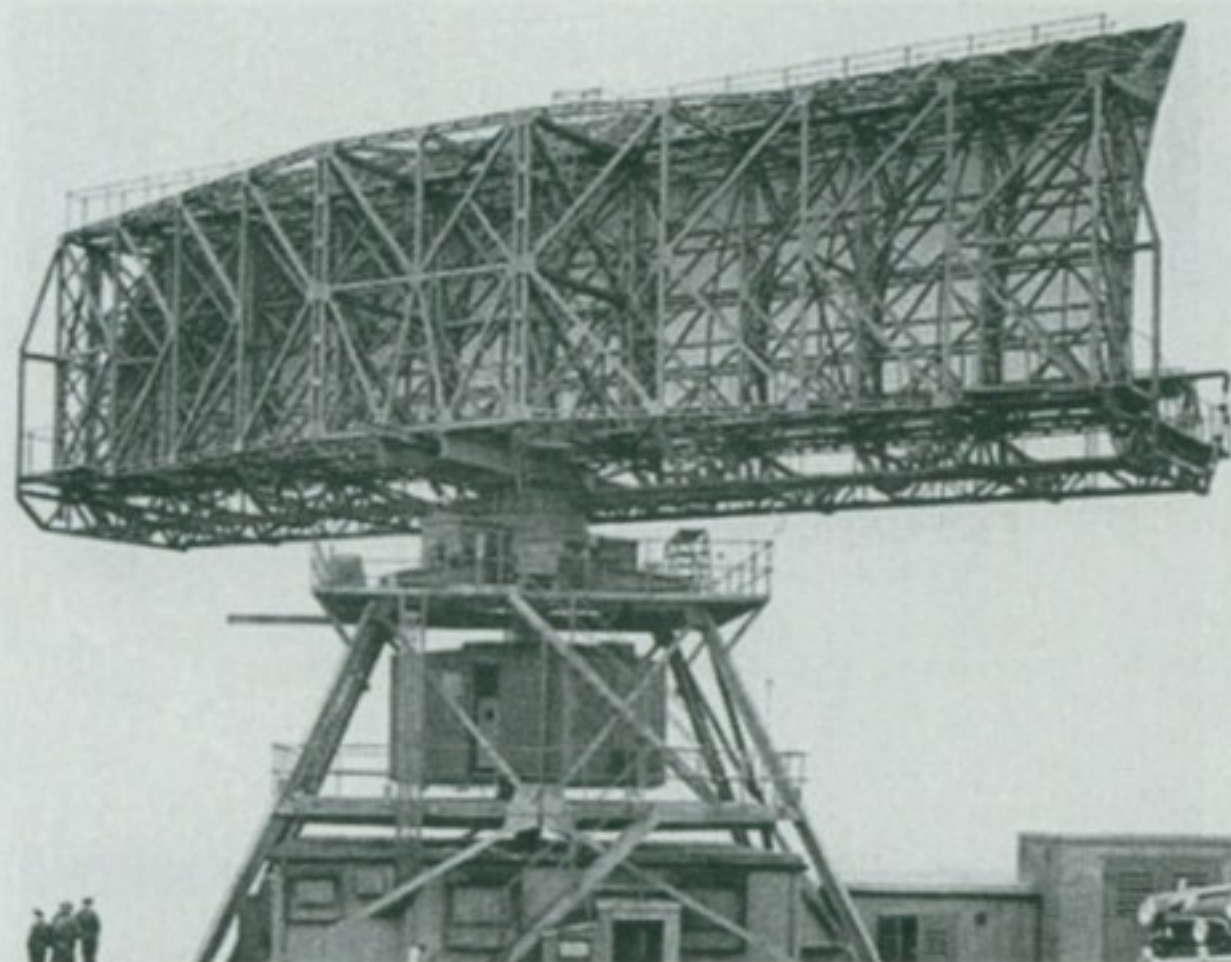
ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

25. 5. 2007.

НИСТЕ ЗНАЛИ

● Фосили откривени у Шпанији показују да су **циновски диносауруси** тумарали Европом пре много милиона година. Дуговрати сауропод *Turiasaurus riodevensis* тежио је 48 тона и имао је канџе величине лопте за рагби. Шпански истраживачи употпунили су податке о фосилима које су открили 2004. године и кажу да нађени остаци не припадају ниједној до сада познатој групи диносауруса ■

● **Неисправни радар** Ратног ваздухопловства у Великој Британији избацивао је импULSE микроталасног зрачења на аутомобиле који су пролазили близу њега на путу за Норфок. Радар који је коришћен у време Другог светског рата ометао је електронику у аутомобилима и мотоциклима стварајући возачима озбиљне невоље. Британско министарство одбране сада мора возачима да надокнади причињену штету ■

● **Мушкарци који не умеју да плешу** треба за то да криве своје мајке. Њихове кретње условљене су тиме колико су били изложени тестостерону у мајчиној утроби. Они који су били изложени великим количинама имају мањи кажипрст од домалог прста. Истраживачи универзитета у британском Средњем Ланкаширу и Гетингену, у Немачкој, установили су да жене више цене плесачке способности мушкараца с кажипрстом мањим од домалог прста ■

● **Грбави китови** су причљиве животиње које располажу далеко позамашнијим речником него што се до сада знало. Истраживачи са аустралијског Универзитета у Квинсленду открили су 35 различитих звучних сигнала осматрајући миграцију китова дуж источне обале земље ■

● Кинески инжењери убрзано раде на изградњи **свемирске летелице „Шензу 7“** која треба да полети 2008. године. Тада ће три кинеска астронаута извести прву шетњу по свемиру. „Шензу 7“ прављен је по узору на руски „Сојуз“. Имаће и кабину под притиском где ће се астронаути припремати пре него што изађу у свемир ■

● **Делфин** ког су недавно уловили јапански рибари имао је додатни пар пераја која би могла бити остаци закржљалих ногу које су имали преци сисара. Научници са Токијског института за изучавање китова верују да је генетска мутација довела до поновне појаве удова ■

● Рачунарски програм који препознаје насртљивост у људском гласу могао би ускоро да се употребљава на јавним местима у Великој Британији због праћења **антидруштвеног понашања**. „Sigard“, који је произвело предузеће „Sound Intelligence“, oponaша људски слух раздвајајући звукове на различите фреквенције да би одредио бес или непријатељски тон ■

СВАКА
СЛИКА ИМА
ПРИЧУ

ОВО ЈЕ МОЈ ИДОЛ

Жак Луј Давид
(1748–1825)

Жак Луј Давид свој живој и рад посветио је политици времена у коме је живео. Као један од најзначајнијих припадника стила названог неокласицизам, овај француски сликар прва значајна дела урадио је за краља Луја XVI, али је монарха без размишљања изневерио чим је у Паризу 1789. године избила револуција. И душом и срцем посвећен новоустановљеном поретку, био је један од делегата који се залагао за смртну пресуду краљу. После пада Робеспјера, вође револуције, Давид је бачен у тамницу из које је извукао живу главу захваљујући сугрузи, оданој ројалистима, и својим верним ученицима. Трећи пут пресвлади рухо и са истим жаром као и пре постаје ватрени поклоник Наполеона Бонапарту посвећујући му нека од својих најзначајнијих дела

НАПОЛЕОН У РАДНОЈ СОБИ

Овај портрет у природној величини Давид је посветио политичару коме се безрезервно дивио. Као његов својеврсни шеф тима за „везе с јавношћу“, Давид Наполеона слика у идеализованом светлу. Неокласицистички стил пружа му могућност да Наполеона прикаже као наочитог и узорног државника, оличење моралних вредности и борца за добробит свог народа и целог човечанства. Једном речи, Наполеон је Давидов идол.

Стварношћу је била потпуно супротна од онога што се види на платну. Када је радио његов портрет, Наполеон је проводио бесане ноћи опседнут војничким неуспесима, као што је узалудни поход на Шпанију и понижавајуће повлачење његових трупа из Русије.

ГЛАВНА ДЕЛА

„Хорацијева заклетва“; 1784. година; Лувр, Париз
„Мараова смрт“; 1793. година; Музеј Ројал де Бозар, Брисел
„Сабињанке“; 1799. година; Лувр, Париз
„Наполеоново крунисање“; 1807. година; Лувр, Париз ■

Када је видео свој портрет, Наполеон је наводно рекао: „Давиде, у потпуности си схватио ко сам ја. Ноћу радим за добробит својих поданика, а дану за њихову славу.“

Жак Луј Давид живео је у срећном браку и имао четворо деце. Када се с тридесет четири године оженио седамнаестогодишњом Шарлотом Пекул, Давид је добио велики мираз. Пошто је Шарлота била заклета ројалиста, због политичких уверења сликар је од ње морао да се разведе 1794. године. Сугрута му је остала верна и борила се за његово ослобођење из тамнице. Касније су се поново венчали.

ПОТПИС НА МАПИ

На поду, поред писаћег стола, уролана је мапа Француске. На њој се налази и потпис сликара на латинском: Lud.(ovicus) David Opus – Ово је дело Луја Давида.

УНИФОРМА ЧИНИ ЧОВЕКА

Наполеонова одећа делимично је плод сликареве маште и његове жеље да улепша чувеног војсковођу и владара Француске. Наиме, Наполеон је у униформи краљевских гардиста, али рамена му красе генералске еполете које је цар иначе волео да носи недељом и свечаним приликама.

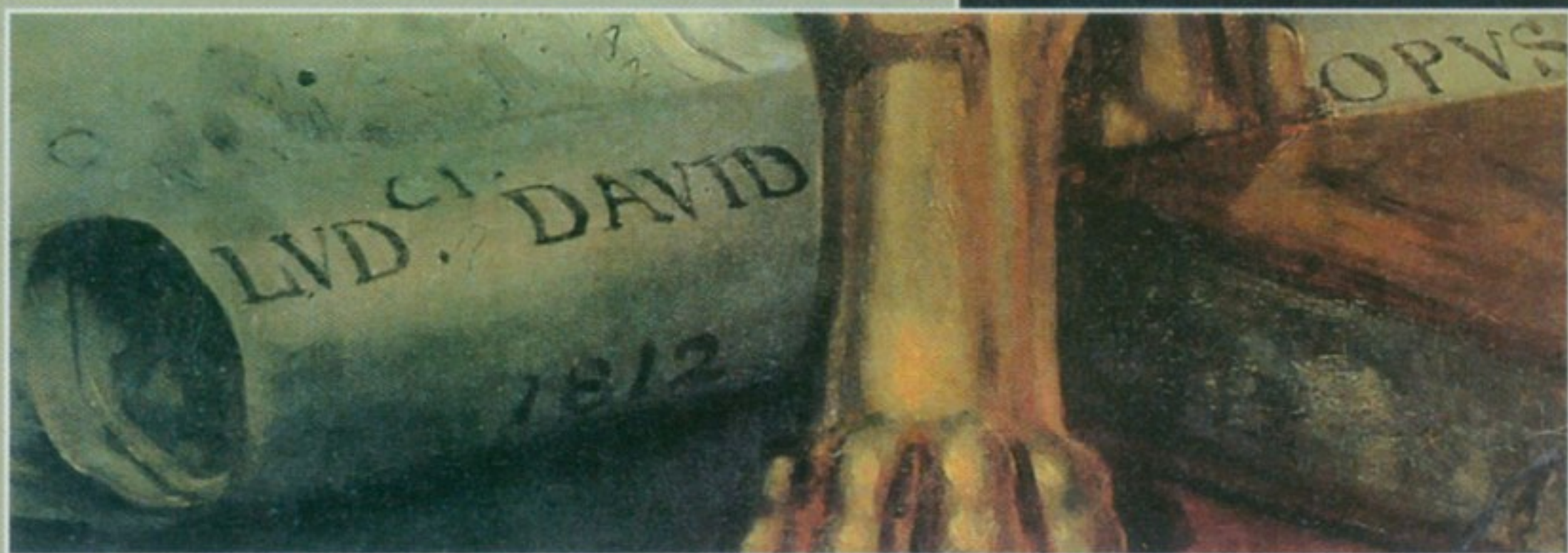
ПРЕПОЗНАТЉИВА ПОЗА

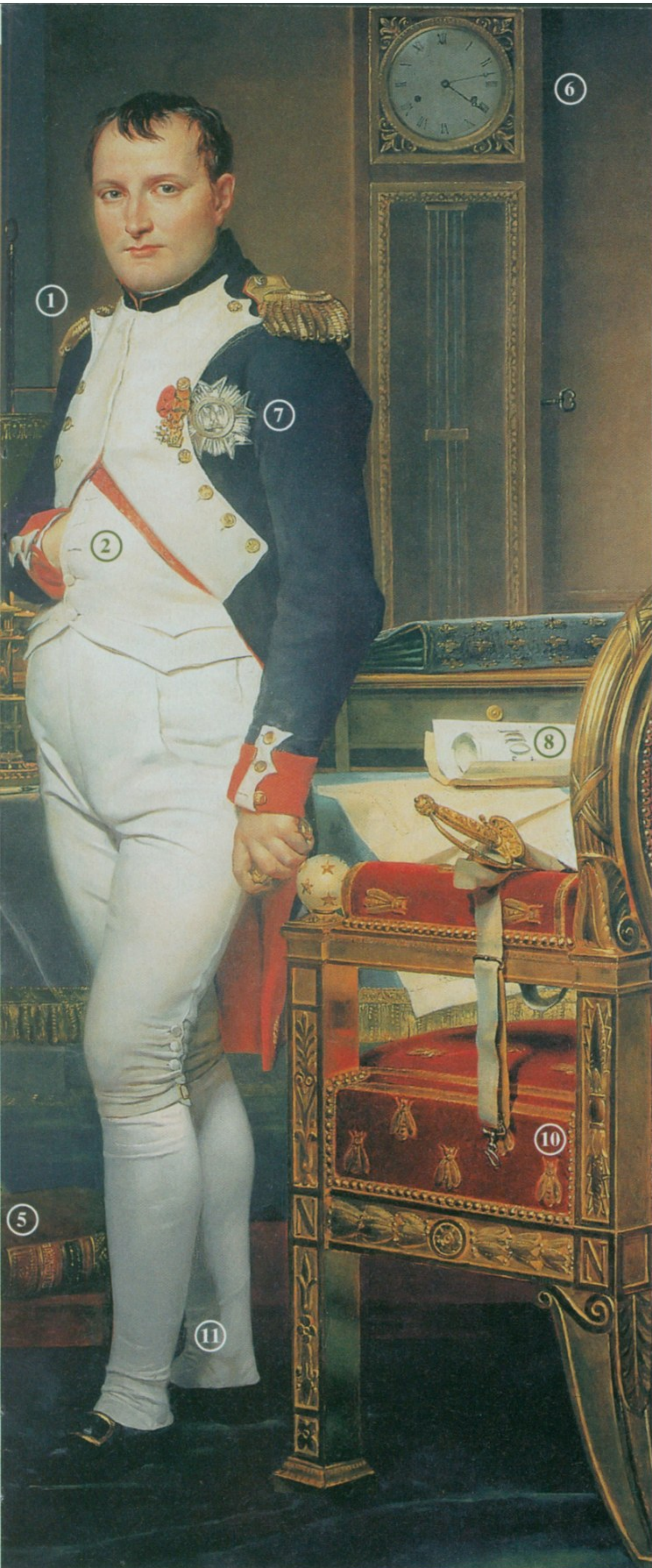
Наполеон је увукао руку у сако – поза по којој је био препознатљив. Иначе, владар Давиду није позирао за овај портрет. Сликара га је урадио према већ постојећим портретима и цртежима.

УКРАСНИ ДЕТАЉИ

Пошто му Наполеон није позирао, Давид је на основу сећања на посете царском двору морао да наслика намештај и украсне предмете који су красили владарске одаје.

Жак Луј Давид
„Наполеон у својој радној соби“
1812. година; 204 x 125 cm
уље на платну
Национална галерија,
Вашингтон

5 ПЛУТАРХОВА ЖИТИЈА

Испод стола налазе се „Плутархова житија”, дело које је настало на врхунцу Римског царства. Дело садржи биографије чувених војсковођа и владара, као што су Александар Велики или Јулије Цезар. Давид је одабрао ову књигу да би и на тај начин нагласио Наполеонову величину и упоредио га с најчувенијим вођама старог света.

Изненађује што је Давиду слику поручио један енглески племић, војвода од Хамилтона, који је имао намеру да направи збирку портрета европских владара. Војвода се због лошег гласа који је уживао у својој земљи као заговорник католицизма, приклонио Наполеону у нади да ће му француски цар помоћи да на британски трон врати католичку династију Стјуарти.

6

РАД БЕЗ ОДМОРА

Казалке на сату показују четири и петнаест после поноћи. Свеће су готово сасвим догореле. Слика наглашава Наполеонову преданост раду – владар као да је управо устао од радног стола где је до тада радио на неким важним државничким списима.

8

НАПОЛЕОНОВ ЗАКОНИК

Списи на којима Наполеон ради део су Наполеоновог законика који и данас чини основ француског законодавног система. Једна од највећих Наполеонових заслуга јесте што је установио правни систем који је служио као узор многобројним европским државама.

„Дати форму и животи својој мисли – само тако постајеш уметник.”

Жак Луј Давид

ОРДЕЊЕ

Наполеонове груди красе два одличја – Орден легије части и Гвоздени крст Италије. Обе медаље војсковођа и државник сам је установио и сам себе одликовао. Наполеон је 1803. године Давида произвео у витеза легије части.

1810–1820.

- 1810. година – континентални део Европе под Наполеоновом је влашћу; у Пруској је укинута ропство.
- 1811. година – у Енглеској припадници радничког покрета лудити, названог по Неду Луду, уништавају машине верујући да су претња њиховом опстанку.
- 1812. година – Џорџ Гордон Бајрон објављује дело „Чајлд Харолд”; Наполеонове трупе повлаче се из Москве.
- 1813. година – Џејн Остин пише роман „Гордост и предрасуде”; валцер постаје омиљени плес.
- 1815. година – битка код Ватерлоа
- 1818. година – изведена прва трансфузија; Мери Шели пише роман „Франкенштајн”; први пароброд прешао Атлант.
- 1819. година – откривен електромагнетизам ■

9

ОДЛОЖЕНО ПЕРО

Перо на крају стола наговештава да га је Наполеон тог тренутка одложио. У левој руци и даље држи краљевски печат чиме се наглашава да је завршио потписивање неких важних докумената на које само још треба да стави печат.

Неокласицизам је настао као супротност претходном рококо стилу од кога се разликовао и по начину технике и избору тема. Давиду је неокласицизам одговарао – био је то стил који је преузео теме ликовног изражавања из ранијих уметничких раздобља, посебно из антике, ренесансе и класицизма. Давид Наполеона види као неког римског императора.

10

СТОЛИЦА КАО ТРОН

Осим што се прославио као сликар, Жак Луј Давид утицао је на ширење амбир стила. Столица која подсећа на трон Давидова је замисао и најбољи је пример тог стила. Изгравирана је иницијалима „N”. Писаћи сто такође има одлике тог робусног стила с препознатљивим украсним појединостима.

11

ЗАРОЗАНЕ ЧАРАПЕ

Наполеново здравље било је нарушено због несанице и узнемирености, а и ноге су му често биле отечене. Давид пренебрегавао било какав траг болести на царској појави. Једино чиме наговештава да није баш сасвим здрав су набране чарапе. Као и многи други велики сликари који су радили портрете, Давид свој модел слика с дозом реалности, ласкања и идолопоклоничким жаром ■

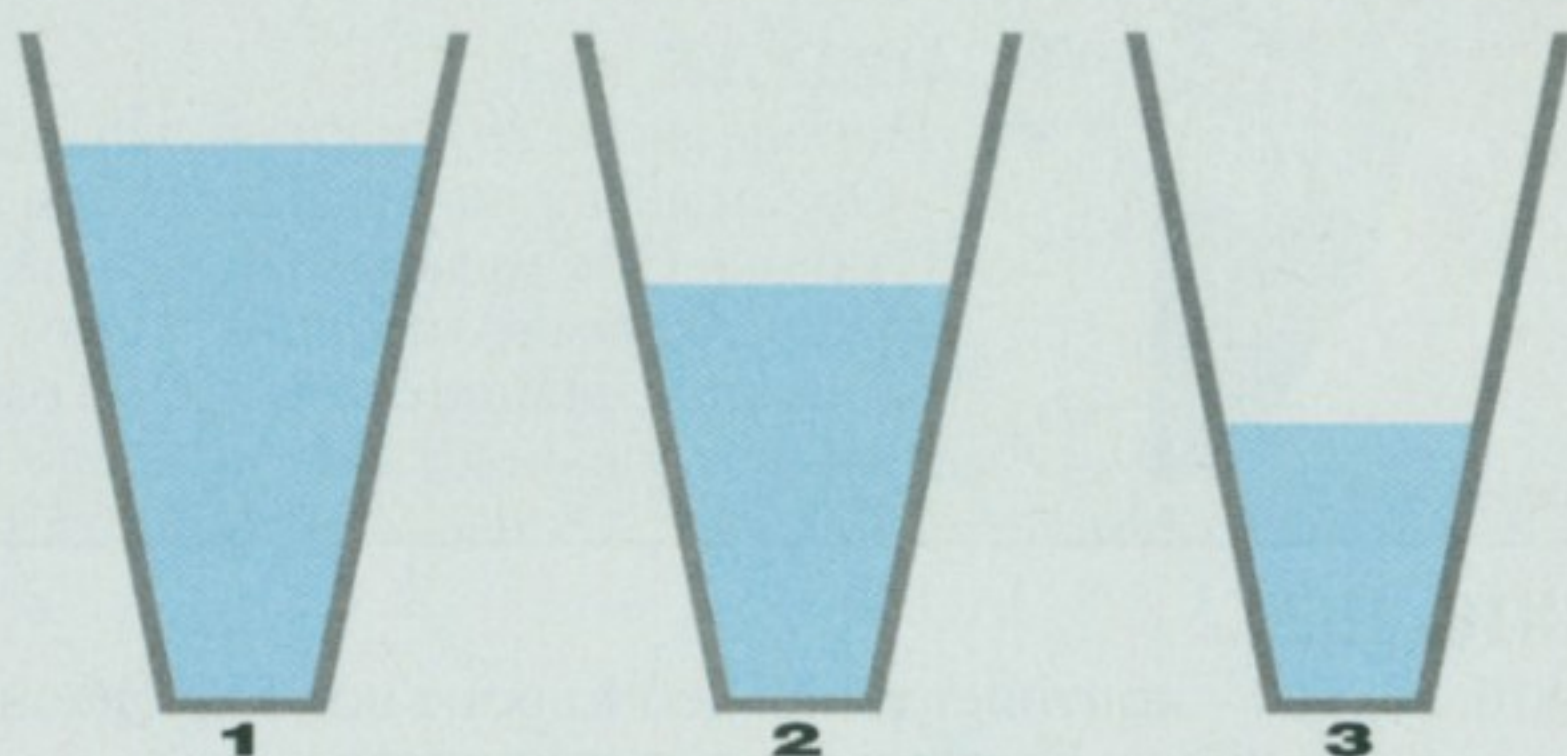
Припремила
В. Софреновић

двадесет три

ТРИ ПОСУДЕ ВОДЕ

1

У три посуде налази се вода. Ако из прве посуде преспемо половину воде у другу посуду, затим трећину тако добијене количине преспемо у трећу посуду и, најзад, четвртину воде из треће посуде преспемо у прву посуду, тада се у свакој посуди налази по 6 литара воде. Колико је било воде у свакој посуди пре пресипања? ■

ПРОДАВАЦ ЈАБУКА

4

Питали продавца јабука колико има јабука на тезги. Он је одговорио: „Ако их бројим по две, или по три, или по четири, или по пет, или по шест, увек ми једна претекне. Ако их бројим по седам, не остаје ми ниједна.“ Колико је било јабука на тезги? ■

УДАРНИЧКИ РАД

2

Приликом изградње индустријског постројења, бригада је, после одређеног броја радних дана, почела да ради ударнички, те је свака 3 дана посла скратила на 2 дана. Ако је цео посао завршен за 70 уместо 90 дана, колико се дана радило ударнички? ■

СЕТВА

3

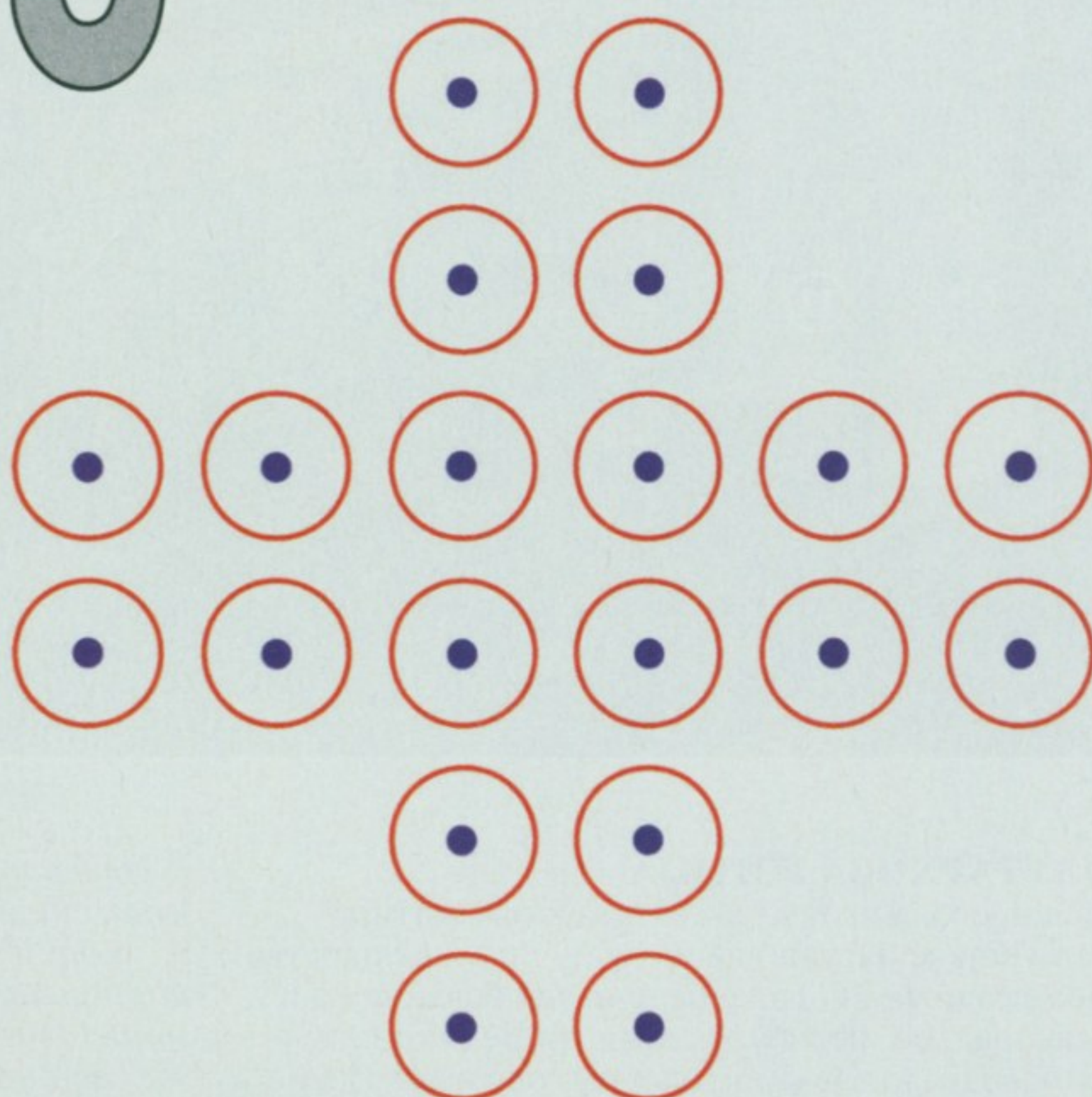
Земљиште је припремљено за сетву за три дана. Првог дана обрађено је $\frac{3}{10}$ земљишта, другог $\frac{3}{5}$ остатка, а трећег дана остало. Колика је површина тог земљишта ако је трећег дана обрађено 11,2 хектара мање него другог дана? ■

КВАДРАТИ

5

На слици је приказано 20 кругова чији центри означавају темена квадрата. Колико има таквих квадрата? ■

ИЧКЕ загонетке

ПОПУНИТЕ МРЕЖУ!

6

Попуните преостала поља бројевима од 4 до 19 тако да збир бројева у сваком правцу, то јест хоризонталама, вертикалама и дијагоналама буде једнак 46 ■

8	13		
	18	17	
		5	16
			15

ПЕШАЧЕЊЕ КРОЗ ПУСТИЊУ

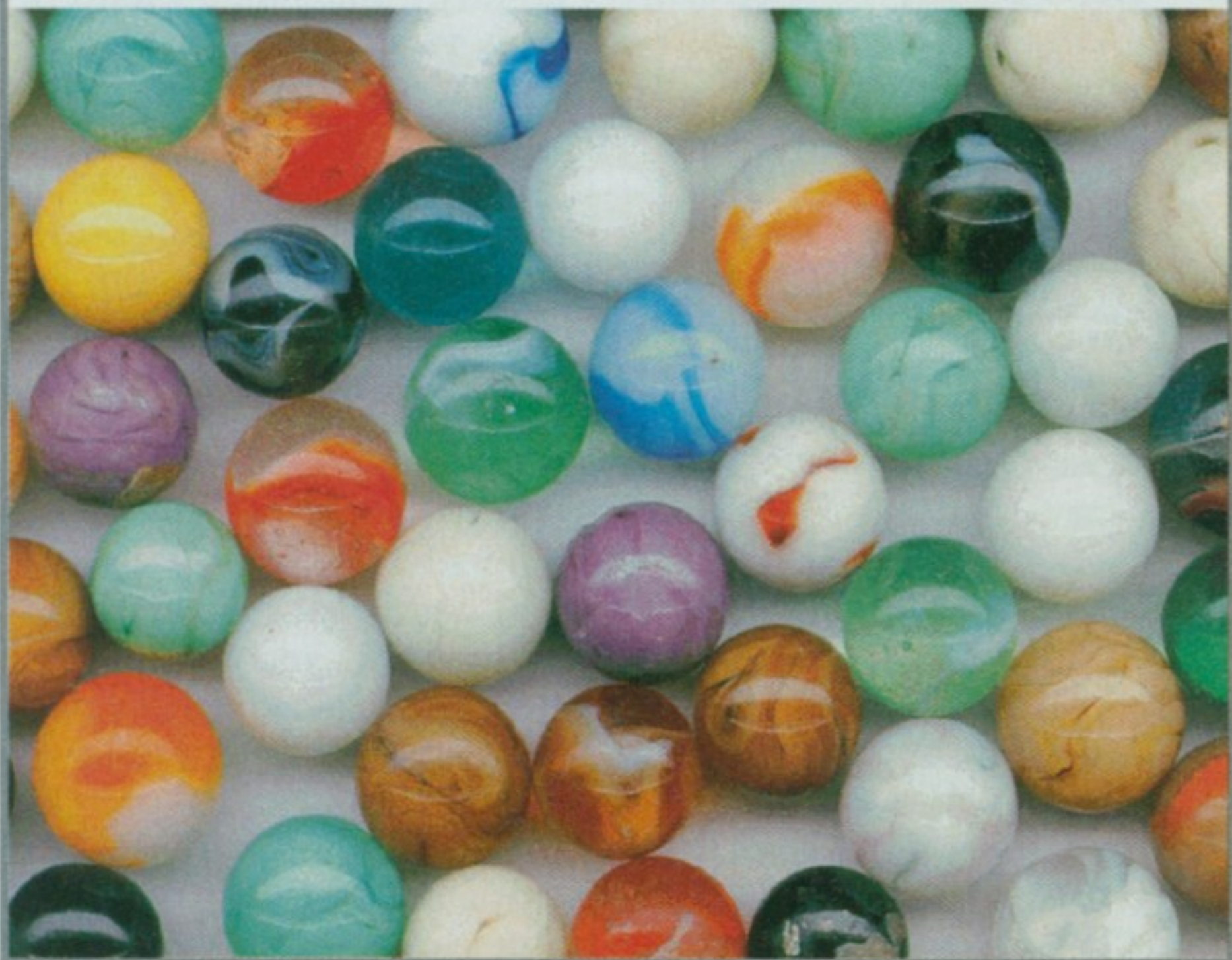
7

Један пешак треба да пређе 100 km по пустињи. Он може да пређе дневно 25 km, али може да понесе воде и хране само за три дана. За колико дана може да пређе пустињу, а да увек има хране и воде? ■

ДЕЧАЦИ И КЛИКЕРИ

8

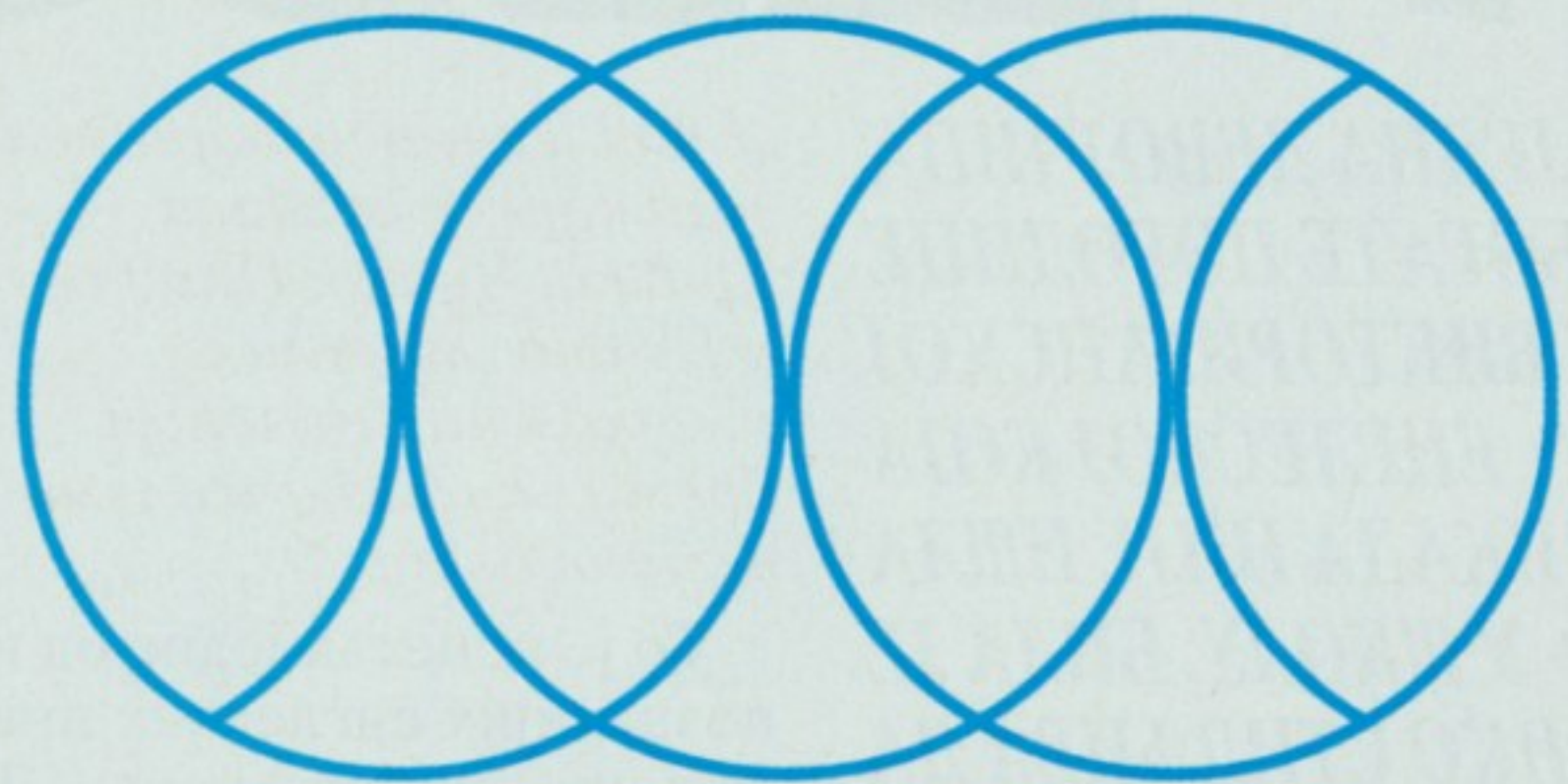
Сваки од присутних дечака има онолико кликера колико је укупно дечака. Колико дечака је присутно ако се зна да сви заједно имају 2116 кликера? ■

РАСПОРЕЂИВАЊЕ БРОЈЕВА

9

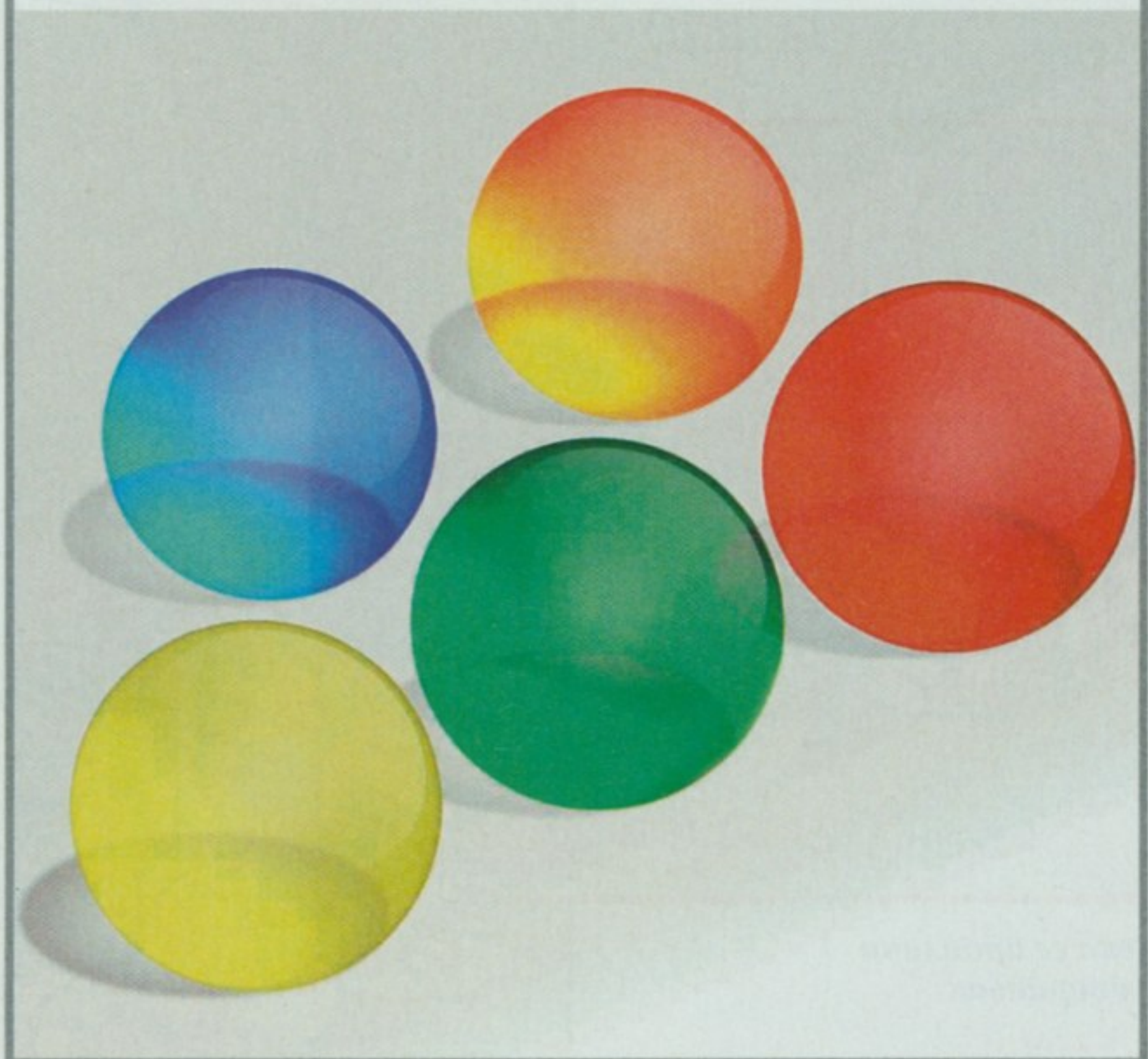
На слици је сваки круг подељен на четири дела. У делове кругова распоредите првих 10 природних бројева тако да збир бројева у сваком кругу буде исти, то јест 22 ■

77 КУГЛИЦА

10

Од 77 куглица, на изглед сасвим једнаких, једна је нешто лакша од осталих. Како ћете наћи ту куглицу помоћу само четири мерења на теразијама с два таса, али без тегова? ■

Припрема Радивоје Грбовић

РЕШЕЊА НА СТРАНИ **65**

Живот је бајка

ЗЕКА И ДЕВОЈКА

ЈЕДНА ДЕВОЈЧИЦА
ИЗ БОГАТЕ ПОРОДИЦЕ
У ВИКТОРИЈАНСКОЈ
ЕНГЛЕСКОЈ КОЈА
НИКАДА НИЈЕ ИШЛА
У ШКОЛУ, БИЛА ЈЕ
ТОЛИКО СТИДЉИВА ДА
ЈЕ ПОЧЕЛА ДА ПИШЕ
ТАЈНИ ДНЕВНИК
У ШИФРАМА И У ЊЕМУ
ЦРТА ЖИВОТИЊЕ
И БИЉКЕ. НИЈЕ НИ
СЛУТИЛА ДА ЋЕ
ПОСТАТИ ЈЕДАН
ОД НАЈПОЗНАТИЈИХ
ЕНГЛЕСКИХ ПИСАЦА
И ИЛУСТРАТОРА
ЗА ДЕЦУ

*„Била једном четвори мала
зеца који су се звали
Трајко, Чуйко, Памучко
и Петшар. Живели су
с мајком на пешчаном
брежуљку, међу жилама
великој бора...”*

То је почетак једне од нај-
познатијих енглеских прича
за децу свих времена – „The
Tale of Peter Rabbit” („Бајка
о Петру зецу”). Повест о то-
ме како је настала бајка о зе-
ки Петру (или Питеру) и са-
ма је налик бајци. Двадесет-
седмогодишња девојка по
имену Беатрикс Потер из

Лондона, 4. септембра 1893.
године написала је писмо
свом малом пријатељу Ное-
лу Муру чија је мајка некада
била Беатриксина гувернан-
та. Ноел је имао само пет го-
дина и разболео се. У наме-
ри да орасположи малог бо-
лесника, Беатрикс је одлучи-

ла да њено писмо буде укра-
шено цртежима. Уосталом,
она је иначе стално цртала.
У ствари, то није било уоби-
чајено писмо:

„Драги Ноеле”, писала је
Беатрикс, „не знам шта бих
могла да ти напишем, па ћу
ти зато испричати причу о
четвори зечића...”

Неколико година касније
Беатрикс Потер одлучила је
да бајку о зекама објави као
књигу. Преписала је у блок за
цртање и послала на адресу
шест издавача. Сви редом су
је одбили. Тек кад је издавачу

Фредерику Варну послала
бајку с цртежима, он је одлу-
чио да је објави.

Кад је књига објављена
1902. године, Беатрикс је
већ имала тридесет шест го-
дина и била је уседелица из
угледне породице. „Бајка о
Петру зецу” коштала је са-
мо један шилинг и убрзо је
постала једна од најпознати-
јих енглеских бајки за децу.
Иако је веровала у оно што
је писала и цртала, велики
успех ове књиге, као и сле-
дећих двадесетак, ипак је из-
ненадио Беатрикс Потер.
Сматрала је да успех дугује
чињеници што је бајка заи-
ста написана за једног малог
дечака. Осим тога, помену-
ти зека Питер стварно је по-
стојао...

Без пријатеља, са животињама

Беатрикс Потер рођена је
28. јула 1866. године у Болтон
Гарденсу број 2 у Лондону.
Била је то типична имућна
викторијанска породица: По-
терови су живели у великој
кући и имали су слуге. Беа-
трикс су одгајиле гувернанте,
а родитеље је виђала обично
пред спавање и у посебним
приликама. И мајка и отац
били су богати наследници и
живели су од ренте. Њен отац
Руперт Потер, по занимању
адвокат, највећи део времена
проводио је по клубовима и
готово се никада није бавио
адвокатуром, а мајка је по чи-
тав дан примала госте и одла-
зила у посете. Беатрикс је
имала шест година кад се ро-
дио њен брат Бертрам. И он
у почетку није ишао у школу
већ су га подучавале гувер-
нанте и приватни учитељи.
Али, кад је стасао за школу,
Бертрам је отишао од куће, а
Беатрикс је, нажалост, оста-
ла. Друштво јој је правила гу-
вернанта која је подучавала
музици и цртању...

Беатрикс је била изузетно
стидљива и повучена. Тачни-
је, родитељи су јој бранили да
се дружи са осталом децом
јер су сматрали да је нису до-
стојни. То се девојчици није
нимало допадало. Испостави-
ће се да ће исти родитељски
став касније постати разлог
њиховог сукоба и одвајања.
Усамљена, али живахна де-
војчица открила је тако вели-

Зека се провлачи
у покривањак

Зекина мама

Зека Петшар у крађи

ку љубав према природи и животињама. Није могла да се дружи с другом децом, али је код куће тајно направила зоолошки врт. У учионици породичне куће држала је зелену жабу, два гуштера, неколико даждевњака, корњаче, јежа, пса (кокер-шпанијела), пуха и зеку Бенцамина.

Бенцамин је био њен први зека. На полеђини његове фотографије, Беатрикс је написала: „Ово је први зека Бенцамин. Изузетно воли тост с маслацем тако да тврчи у шрићезарију чим чује звоно за чај!” Као девојка, стекла је и другог пријатеља дугих ушију: Питера.

„Питер је волео да се излежава на простирци поред ватре, попут мачке”, писала је касније Беатрикс одговарајући на писмо једном детету: „Лукаво је учио разне трикове. Умео је да скочи и да звони на звонце, као и да свира гитаре.”

Љубав према природи Беатрикс је открила током летњих распуста проведених с породицом у области Лејк Дистрикт. Она и Бертрам свакодневно су истраживали поља и шумице око виле у којој су одседали. Беатрикс је у свом блоку цртала све што би видела. Многе странице испунила је цртајући животиње и проучавајући њихову грађу. У Лејк Дистрикту упознала је свештеника Канона Харвика Ронслија који је на њу пресудно утицао. Говорио јој је о важности очувања нетакнуте природе и пустоши коју за собом остављају индустријска постројења. Викар Канон остаће Беатриксин пријатељ до краја живота.

Тајанствени језик

Кад јој је било петнаест година, Беатрикс је почела да води дневник, тачније, тајни дневник. Није волела да ико сазна шта је у њему написано, па је писала у шифрама, некаквим тајанственим језиком. Занимљиво је да је и сама у позним годинама тешко могла да разуме шта је заправо у младости написала. Тек петнаест година после њене смрти откривена је шифра. Дневничке забелешке повучене девојчице откривају да је иза стидљиве спољашности стајала особа са зрелим и одређеним уметничким ставови-

Беатрикс Појтер са правим живим Пејтром зеком

ма: критиковала је и сликаре и писце, а и о политици је имала изграђено мишљење.

Будући да је прва књига о пустоловинама непослушног зечића који грицка шаргарепу и купус у башти господина Макгрегора постигла огроман успех, 1903. године Беатрикс је за истог издавача, Фредерика Варна, објавила још две илустроване књиге за децу: „The Tale of Squirrel Nutkin” и „The Tailor of Gloucester”.

Најзад, била је финансијски независна од родитеља. Могла је да иде и да ради оно што хоће. Изнад свега, то су биле посете њеном издавачу

Рене Зелвејер у филму „Госпођица Појтер”

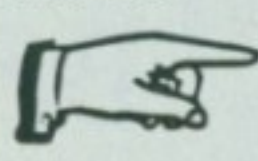
Беатрикс Појтер у позним годинама

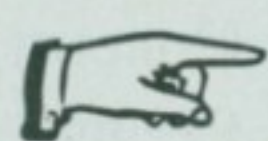
Варну у Ковент Гардену. У ствари, највише времена проводила је разговарајући с Норманом, најмлађим сином Фредерика Варна. Он је био племенит и нежан човек. Није се никада женио и слободно време проводио је с децом своје браће. Он и Беатрикс постали су нераздвојни пријатељи. Била је одушевљена кад је Норман запросио. Али, њени родитељи нису одобрили брак. Зар да се уда за човека који је запослен и чији су родитељи „принуђени” да раде? Беатрикс је решила да им се супротстави. Одлучила је да се уда. Нажалост, убрзо после веридбе Норман се разболео од анемије и умро за неколико недеља. Беатрикс је била скрхана од бола. Писала је неутешна писма Нормановој сестри Мили, својој пријатељици.

Живот на фарми и позна љубав

Више није било разлога за одлагање и двоумљење.

Ожалошћена госпођица Поттер схватила је да мора најзад да уложи новац који је зарадила као писац и илустратор својих књига. У области Лејк Дистрикт, коју је обожавала, купила је фарму: Фарму на врху брда – Тор Hill Farm. За остатак новца купила је овце. Међутим, док су јој родитељи били живи, није могла целу годину да проводи на фарми будући да се бринула о њима. Ипак, све више времена остала је у свом дому. У селу су је сви познавали и волели. Носила је кломпе, вунени шал и дугачке сукње од твида и понашала се као жена с фарме, а не као познати писац из богате породице. Ту су настале и нове књиге за децу. Написала је и илустровала укупно двадесет три књиге за најмлађе. Оне су је сврстале на важно место у историји дечије књижевности.

—двадесет седам

Како су се књиге продавале, тако је Беатрикс ширила своје имање трудећи се да очува природу. У томе јој је помагао њен комшија из села, нижи адвокат Вилијам Хилис. И он је обожавао природу и животиње. Године 1912, девет година после трагично завршене веридбе с Норманом, Вилијам је запресио Беатрикс. Венчали су се у Лондону 1913. године. Нико се није надао да ће се окорела уседелица удати: имала је четрдесет седам година.

Још 1895. године Беатрикс је основала Национално удружење, својеврсно еколошко-споменичко удружење чији је циљ био да очува земљу, природне лепоте и грађевине од историјског значаја. Као фармер, залагала се за стари начин одгајања домаћих животиња како не би био потиснут и заборављен због индустријске производње. После удаје за Вилијама Хилиса, Беатрикс се коначно настанила у природи. Све ређе је одлазила у Лондон. Са својим пастиром Томом успела је да одгаји изузетну сорту оваца – хердвик – постижући огромне успехе

на пољопривредним сајмовима. Била је прва жена председник једног британског удружења овчара.

Двадесетих година прошлог века Беатрикс Потер престала је да црта јер јој је

ослабио вид. Али, већ је била надалеко познати дечији илустратор и писац. Њени цртежи биљака и животиња заузимају важно место у историји енглеске ликовне уметности, а нежне и једно-

ставне приче – у срцима најмлађих. Умрла је 22. децембра 1943. године. Поседровала је четири хиљаде јутара земље, петнаест фарми и више кућа. Ту је природа још очувана. У њеној Фарми на врху брда отворен је музеј посвећен славној уметници.

Крајем деведесетих година прошлог века, у преводу Александра И. Спасића, појавила се „Бајка о Петру зecu” на српском језику. Последњих дана прошле године завршено је снимање играног филма о животу Беатрикс Потер, под називом „Госпођица Потер”. У режији Криса Нунана, главну улогу тумачи позната глумица Рене Зелвегер, иначе један од продуцената филма и велики поштовалац дела Беатрикс Потер. Иако је прерано да се о томе говори, филмски критичари сматрају да ће госпођица Зелвегер бити главни кандидат за Оскара кад се следеће године буду додељивале награде за најбољу женску улогу ■

Мирјана Оћановић

Дивљи FUDBAL DEČACI

Бели Пут вам представља серијал о истинитим згодама фудбалске екипе **Дивљи дечаки**, екипе која не зна за страх. Ове дечаке (и једну девојчицу) уједињује велика спортска страст. И заједничка жеља да успеју, да се никад не предају. Ово су приче о пријатељству, радости победе и поуци пораза. **Дивљи дечаки** нису плод маште — они су на двобој изазвали **Бајерн!** Знате ли резултат?

Одлучујуће утакмице тек следе... Припремите се!

Beli Put

Izdavačka kuća

www.beliput.co.yu

ПОСЕТИТЕ НАШУ КЊИЖАРУ!

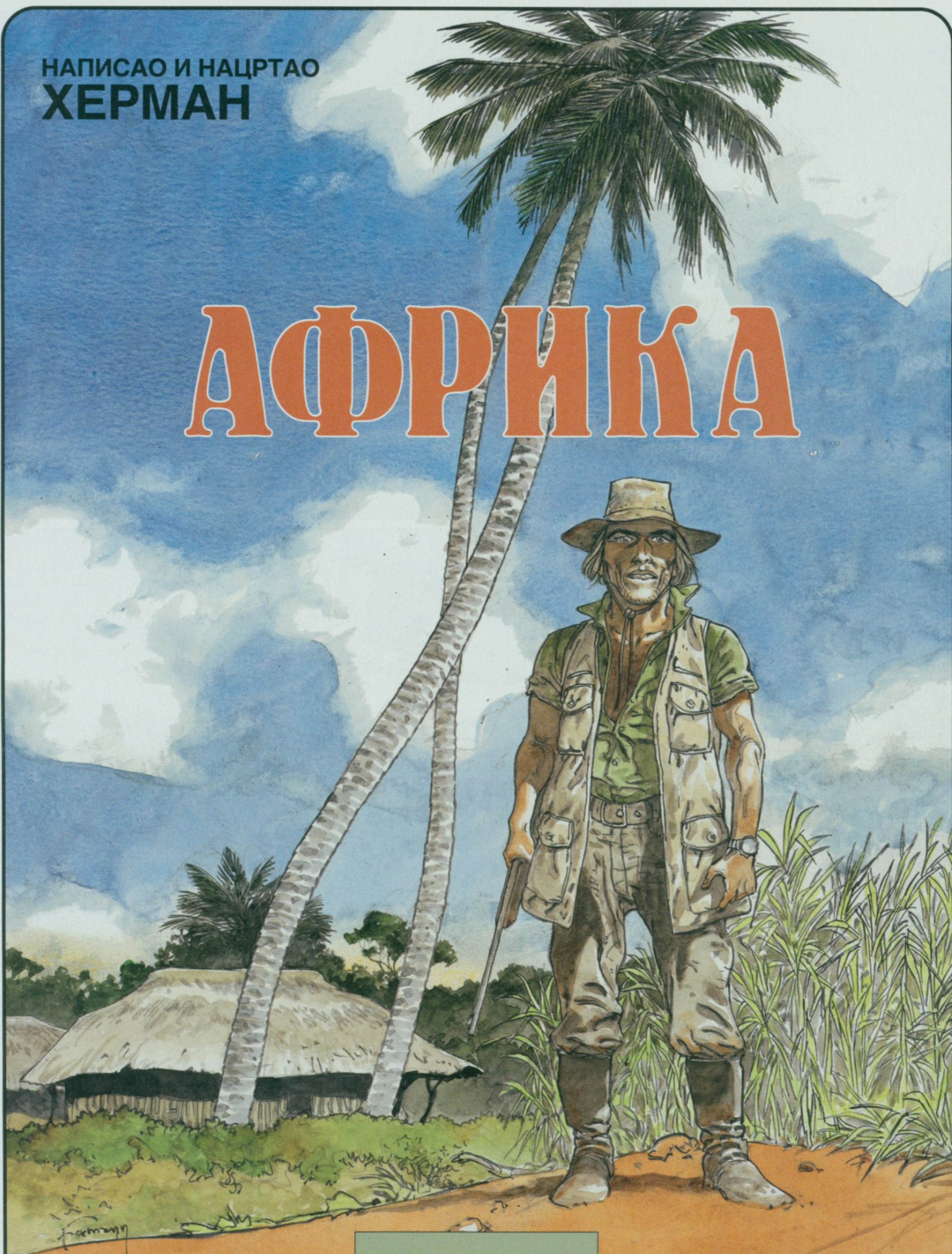
planet
multimediacenter

Зелени венац, Југ Богданова 8а, 11 000 Београд
Радно време: 9 - 22ч, радним даном и викендом

НАПИСАО И НАЦРТАО
ХЕРМАН

АФРИКА

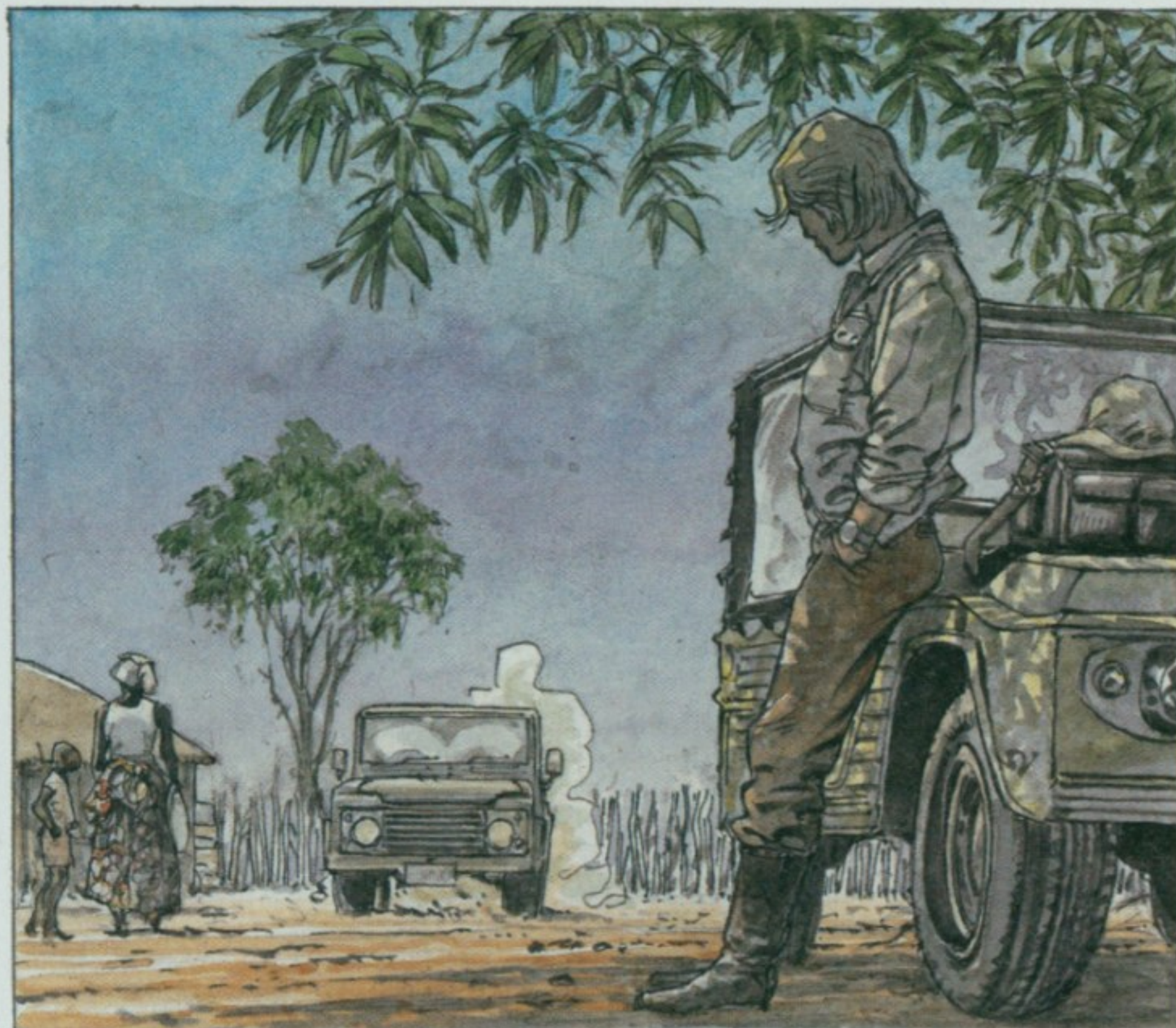

ПОДПИШНИК
ЗАБАВНИК
Број 2885

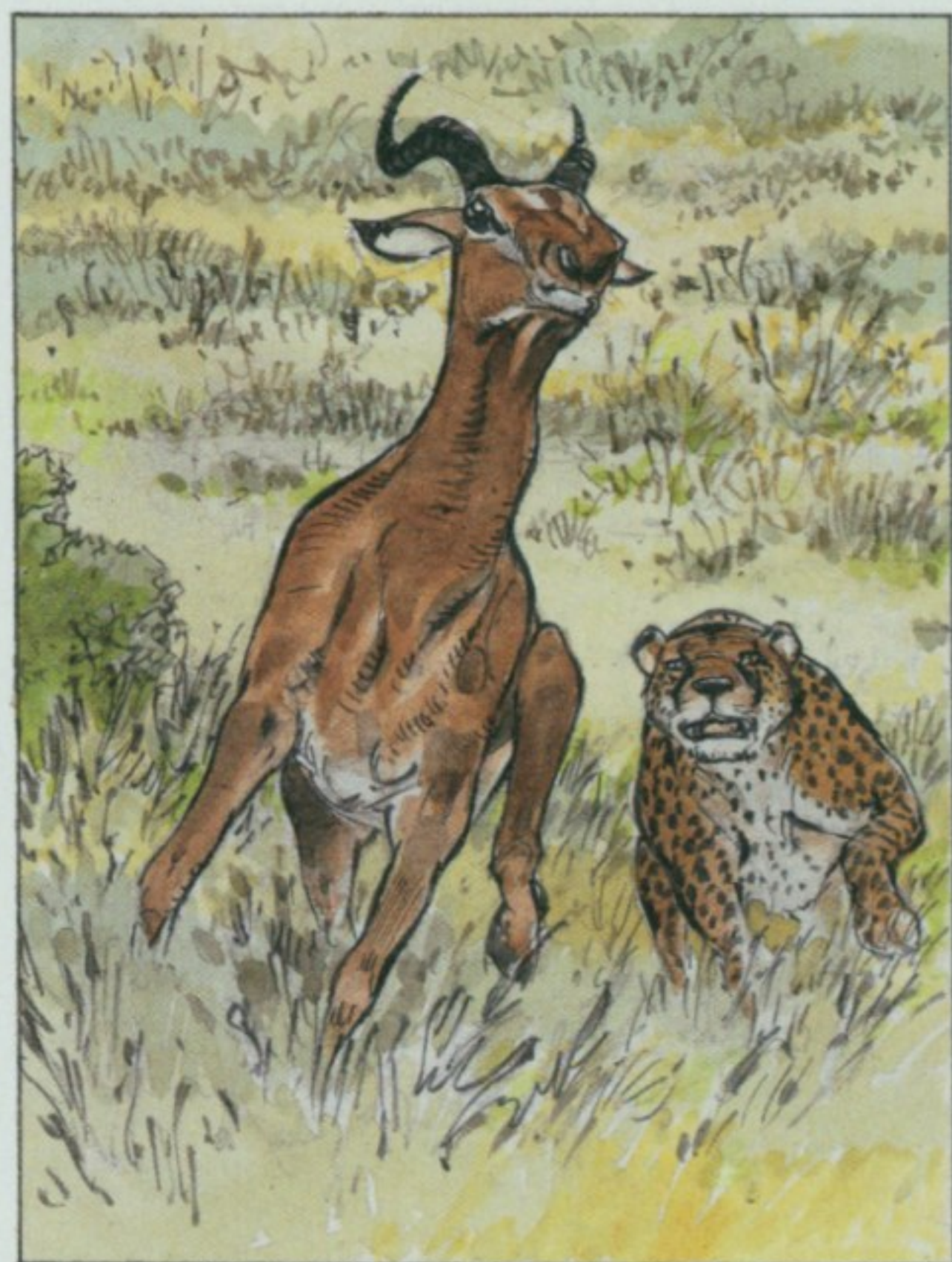
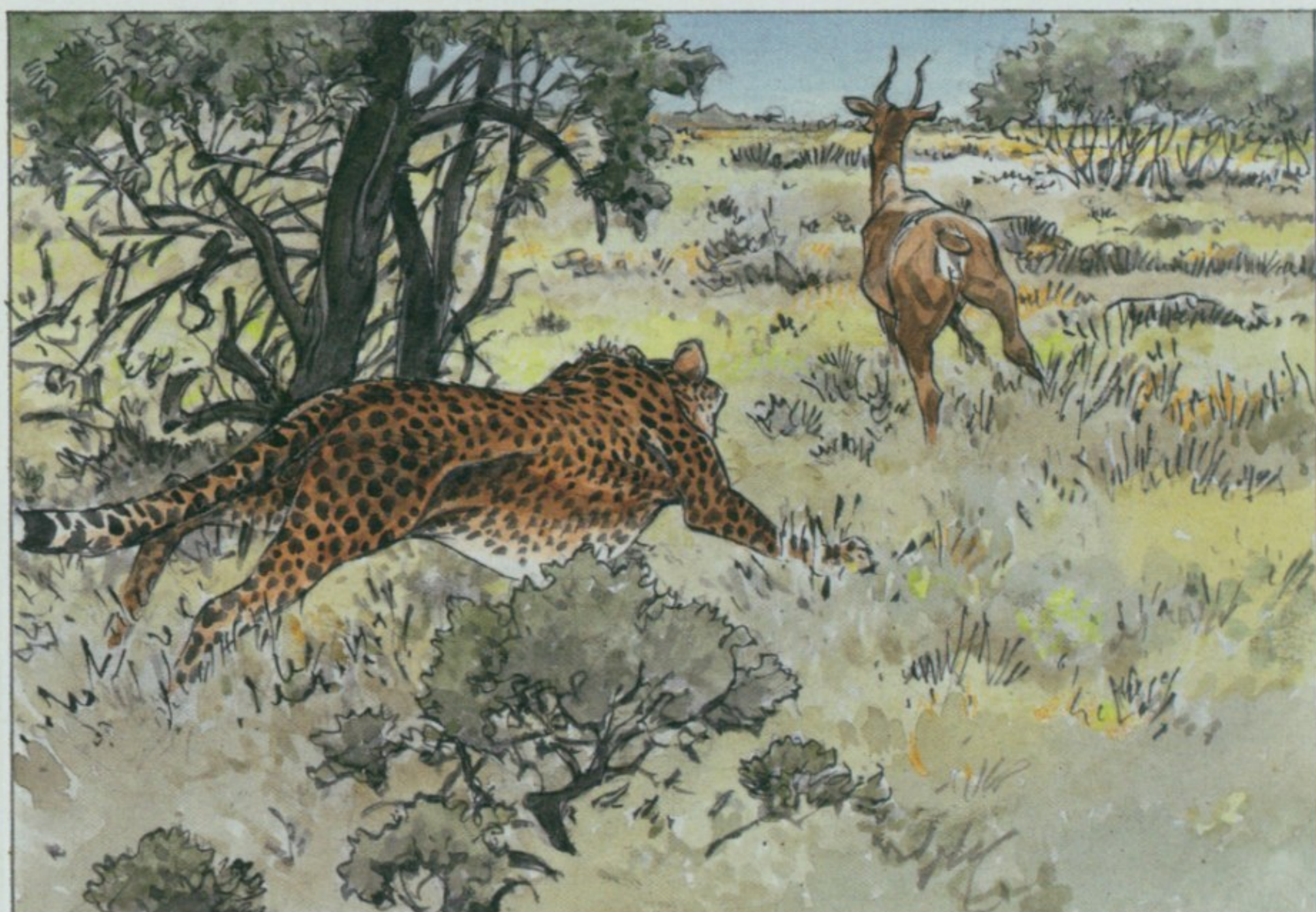
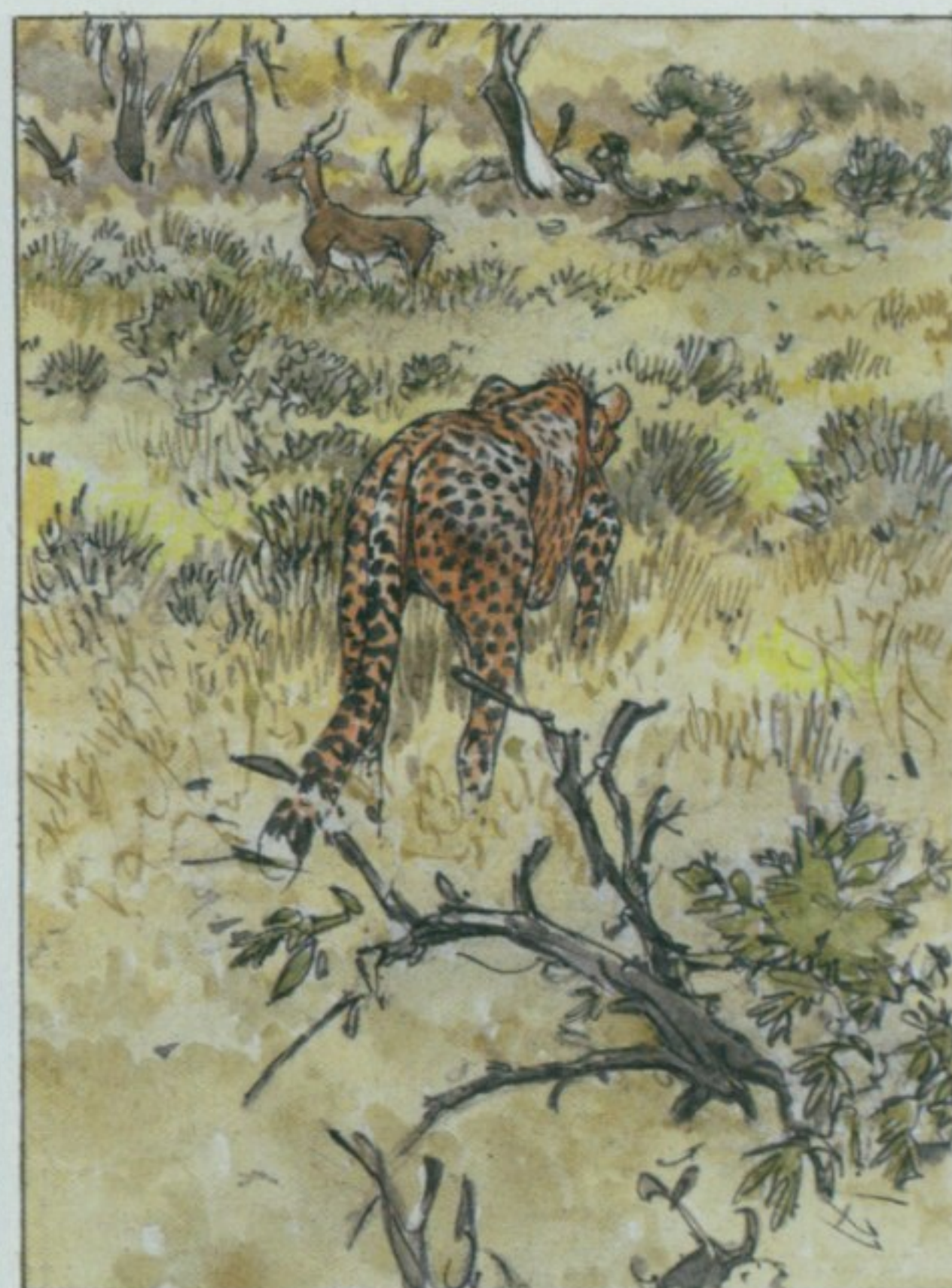
Copyright © 2007 by Strip Art Features
Sva svetska prava zadržana

НЕДАВНО САМ ТИ РЕКАО ШТА ЈА МИСЛИМ
О НЕКИМ СТВАРИМА ИЗ ТВОГ СВЕТА,
ТАКОЗВАНЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ... АЛИ, НЕ
ОСЕЌАМ СЕ ВИШЕ ТАКО! ОВАЈ ГЕПАРД
УБИЈА САМО
ДА БИ ЈЕО!

ИЗВИНИ!
НИСАМ
МИСЛИЛА...

ИДЕМО!

ДОШЛА СИ ДА НАПРАВИШ
НОВИНСКУ ПРИЧУ О
ЛОВОКРАДИЦАМА! ПА, ПОКАЗАЌУ
ТИ ЈЕДАН ПРИМЕР ЊИХОВОГ
ДИВЉАШТВА!

МОРА ДА СУ ЗНАЛИ
ДА ДОЛАЗИШ, ПА
СУ СЕ ПОТРУДИЛИ
ДА ТО НЕ БУДЕ
УЗЛУД!

ЈЕСИ ЛИ ТИ УВЕК
ОВАКО ЦИНИЧАН?

БУМ!

ШТА СЕ ДОГОДИ
КАД НАИЂЕШ НА
ЛОВОКРАДИЦЕ?
ПРЕТПОСТАВЉАМ
ДА ИХ УХАПСИШ!

РЕТКО КОГА! ДОБРО СУ
НАОРУЖАНИ... ЉУДИ
СТРАДАЈУ... ТАКО ТИ ЈЕ
ТО! ПРЕ НЕКОЛИКО ДАНА
УПУЦАО САМ ЧЕТВОРИЦУ!

УПУЦАО СИ... ЧЕТВОРИЦУ?
И ТЕБЕ ТО НЕ ОПТЕРЕКУЈЕ?

ГДЕ ТИ МИСЛИШ ДА СЕ
НАЛАЗИШ, ДАМО? ВИДИМ
ЛИ ЈА ТО СТРАХ И ПАНИКУ
У ТВОЈИМ ВЕЛИКИМ,
ЛЕПИМ, ЗЕЛЕНИМ ОЧИМА?
ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ОСТАНЕШ
КОД КУКЕ У ФОТЕЉИ И
ГЛЕДАШ ТЕЛЕВИЗИЈУ!

НАЛАЗИШ СЕ У
ЗЕМЉИ ГДЕ СВЕ
ИМА СВОЈЕ МЕСТО!
ОВО НИЈЕ
ПОЗОРИШТЕ!
ЈА ПОКУШАВАМ ДА
ЗАШТИТИМ СВОЈЕ
ЖИВОТИЊЕ!
ОВО ЈЕ АФРИКА!
АФРИКА!

ЗАТО
ПРЕСТАНИ ДА
МЕ НЕРВИРАШ!

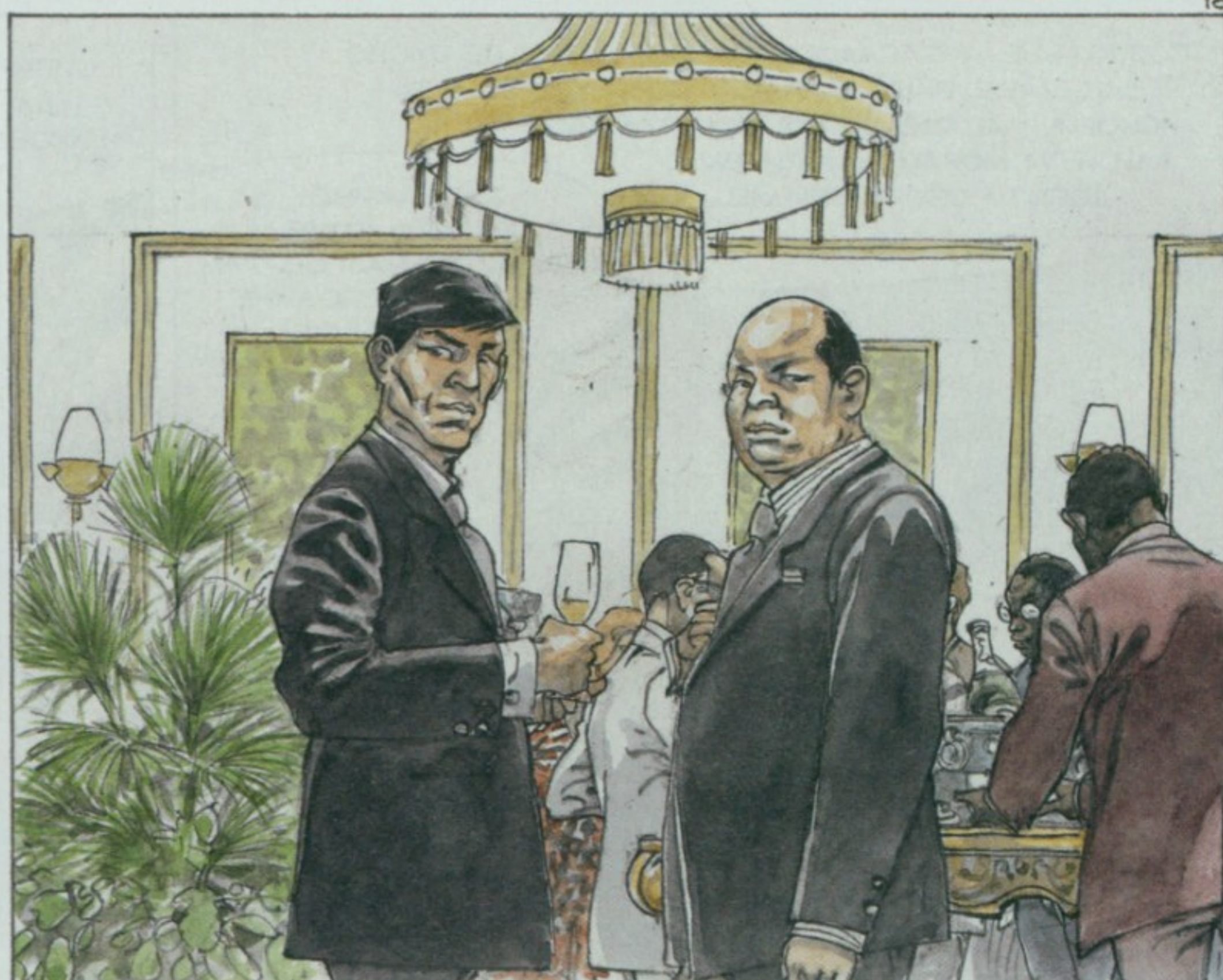
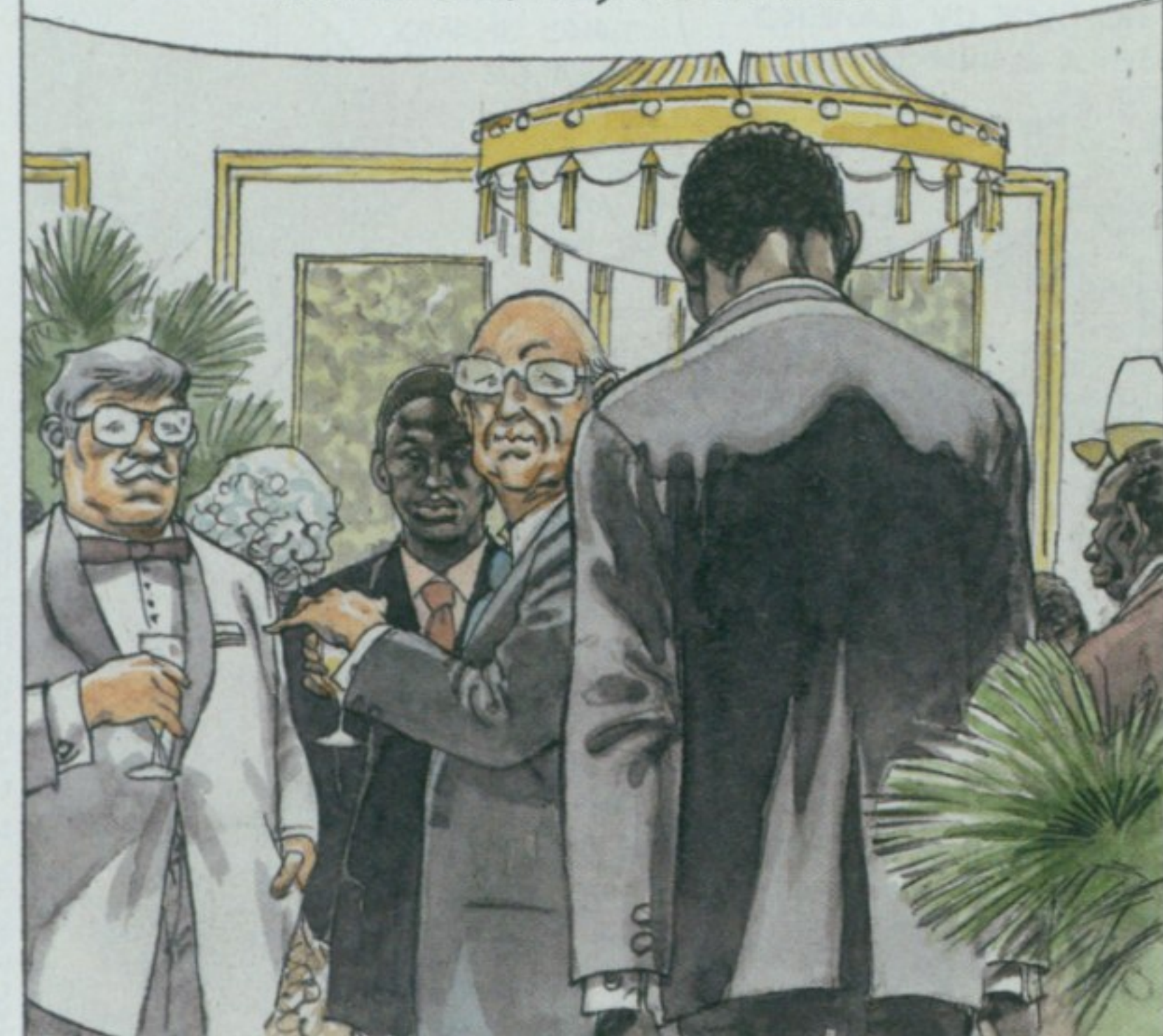

АМБАСАДОРЕ, ГОСПОДИН ПРЕДСЕДНИК ВАС ОЧЕКУЈЕ!
МОЛИМ ВАС, ПОЋИТЕ ЗА МНОМ!

ОВО СУ ТРАГОВИ ТОЧКОВА ЊИХОВИХ КОЛА! РЕКАО БИХ ДА СУ БИЛИ ОВДЕ ПРЕ НЕКОЛИКО ДАНА!

ДРУГИМ РЕЧИМА, НЕМА НАДЕ ДА ИХ СРЕТНЕМ У СКОРИЈЕ ВРЕМЕ, ЗАР НЕ! ИМАМ УТИСАК ДА МЕ ИСМЕВАШ!

ЈЕ ЛИ? ЈА ЈОШ НИСАМ СРЕО ЛОВОКРАДИЦЕ КОЈЕ СУ СПРЕМНЕ ДА СЕ СЛИКАЈУ! ТЕБИ ЋЕ МОЖДА ДА СЕ ПОСРЕКИ...

ДАРИО, ДА ЛИ СТВАРНО ОЧЕКУЈЕШ ДА ЋУ ДА ПОВЕРУЈЕМ КАКО ТИ СА САМО ЧЕТИРИ ЦИПА И ДЕСЕТ ЛУДИ НАДГЛЕДАШ ПРОСТРАНСТВО ОД 16 000 КВАДРАТНИХ КИЛОМЕТРА... ТАКО НЕШТО НИЈЕ МОГУЋЕ!

УПАДАЈ!

ЈЕСАМ ЛИ РЕКЛА НЕШТО ПОГРЕШНО?

А ЛЕШЕВИ?

ИЗГЛЕДА ТИ ЈЕ ЗАИСТА СТАЛО ДО ТЕ НОВИНСКЕ ПРИЧЕ!

ГОСПОДИНЕ АМБАСАДОРЕ, САВРШЕНО МИ ЈЕ ЈАСНО ЗАНИМАЊЕ ВАШЕ ВЛАДЕ У ВЕЗИ УГОВОРА ЗА ИСКОРИШЋАВАЊЕ БЛАГА ТОГ РУДНИКА, АЛИ И ЈА МОРАМ ДА БРИНЕМ О ДОБИТИ СВОЈЕ ЗЕМЉЕ!

РАЗУМЉИВО! УПРАВО О ТОМЕ И ЖЕЛИМ ДА РАЗГОВАРАМ С ВАМА, ГОСПОДИНЕ ПРЕДСЕДНИЦЕ!

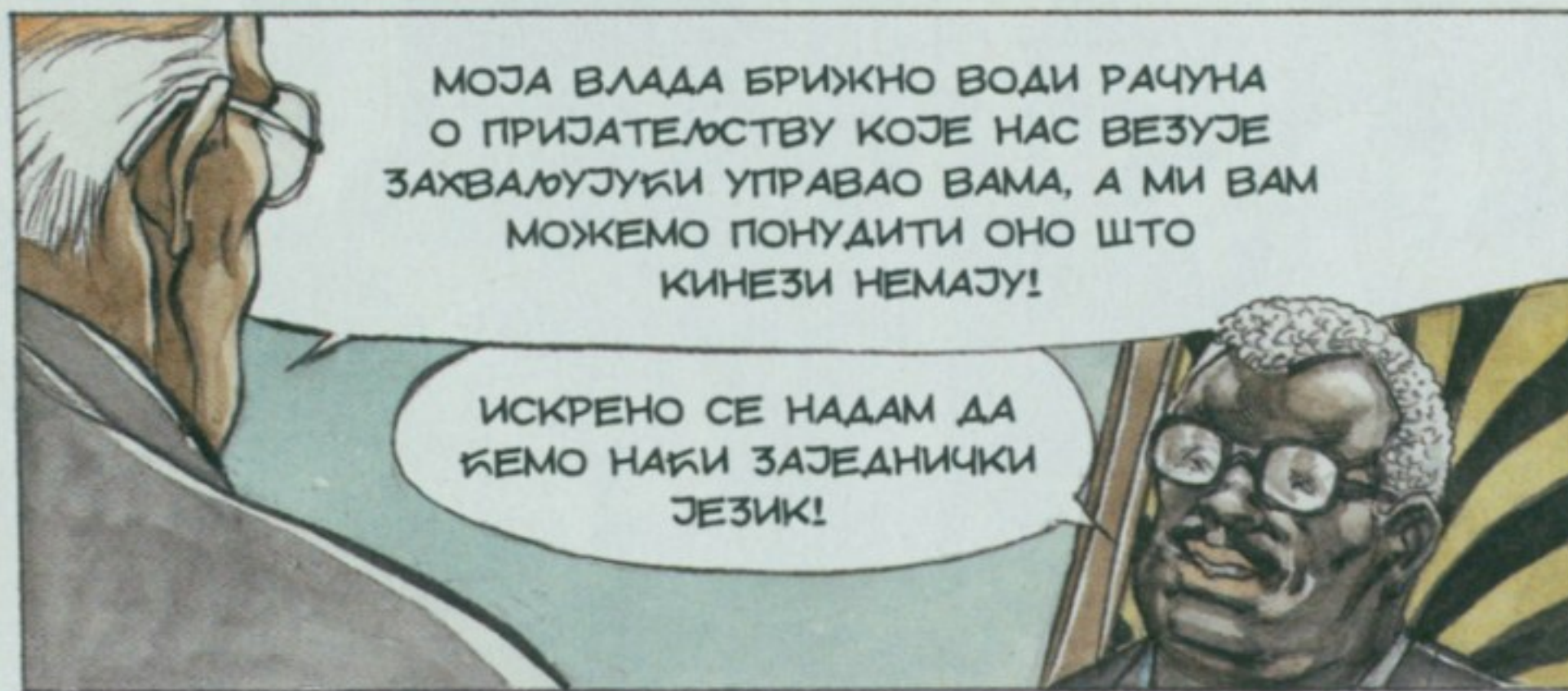
СИГУРНО СТЕ ПРИМЕТИЛИ ДА СУ КИНЕЗИ ОВДЕ! ЊИХОВЕ ПОНУДЕ СУ ДАЛЕКО ИЗНАД ВАШИХ!

ДА! УПОЗНАТИ СМО И СА ТИМ, ГОСПОДИНЕ ПРЕДСЕДНИЦЕ! ТАКО ЗНАМО И ДА СЕ ГРУПА ЗЛОНАМЕРНИХ НАОРУЖАНИХ ЛУДИ ОКУПЉА НА ИСТОКУ...

МОЈА ВЛАДА БРИЖНО ВОДИ РАЧУНА О ПРИЈАТЕЉСТВУ КОЈЕ НАС ВЕЗУЈЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ УПРАВО ВАМА, А МИ ВАМ МОЖЕМО ПОНУДИТИ ОНО ШТО КИНЕЗИ НЕМАЈУ!

ИСКРЕНО СЕ НАДАМ ДА ЋЕМО НАКН ЗАЈЕДНИЧКИ ЈЕЗИК!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЌЕМ БРОЈУ

Moraš da probaš!
Pametni mehurići.

MINAQUA
fructo

Jod je neophodan svima, naročito deci, trudnicama i starijim osobama. Nedostatak joda umanjuje koeficijent inteligencije i do 15%.
Jedna čaša Fructa obezbeđuje organizmu potrebnu dnevnu količinu JODA.

АНАГРАМ

КО СЛ(У)ЂЕН БОЦНЕ КРАБУ?

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

Број црних поља у сваком реду или колони означен је у загради на крају описа.

ВОДОРАВНО: 1. Правне норме (0), 2. Острво на ком је град са слике – Иницијали глумца Начића (1), 3. Акционарско друштво (скр.) – Веће насеље (1), 4. Врста капе – Бања у Пиринејима (1), 5. Река у Конгу (анаграм: НЕСИТ) (2), 6. Ортопедска помагала (0), 7. Велика река у Сибиру – Улазна врата (1), 8. Име певача Мартина – Лична заменица (1), 9. Славни француски бициклиста, Бернар – Име певача Чарлса (1), 10. Град са слике (0) ■

УСПРАВНО: 1. Француска певачица, Едит – Врста јела од овсених пахуљица (1), 2. Име глумца Шербеије – Олупина (1), 3. Иницијали глумца Велса – Троцифрени број – Бактерија округлог облика (2), 4. Острво у Јадранском мору – Кутијица за накит – Прво слово (2), 5. Најчешћи везник – Амерички глумац Курт – Иста слова (2), 6. Део Библије (0), 7. Држава чији је главни град на слици (0) ■

ОСМОСМЕРКА

Б	А	Р	Ш	У	Н	А	К	И	Р	Е	М	А
К	Р	О	М	Б	И	А	Д	Л	Н	У	И	Р
А	Н	О	Ф	И	Ш	А	Ј	Ф	С	Л	Е	Н
Д	Ј	А	К	С	М	С	К	Л	Ш	Д	Е	А
И	Р	А	Т	А	В	А	И	А	О	Т	Т	Т
Ф	Ч	А	С	И	Т	Н	Н	Н	Ш	Н	А	Р
А	Н	Т	Л	У	П	Т	О	Е	Е	М	М	А
Ј	Е	А	Н	О	У	Е	П	Л	И	Ш	И	Т
О	Р	Л	О	Н	Н	Р	П	Ц	И	Ц	Н	Р
Ч	Ф	Л	Г	Е	С	Д	Р	О	Ф	С	К	О

У осмосмерци нађите називе тканина са списка. Неискоришћена слова, читана редом, дају назив лагане тканине за капуте.

АМЕРИКАН, БАРШУН, БРОКАТ, ДАМАСТ, ДРАЛОН, ЕТАМИН, ИНЛЕТ, КАДИФА, КАТУН, КАШМИР, КРОМБИ, МУСЛИН, НАЈЛОН, ОКСФОРД, ОРЛОН, ПЕПИТА, ПЛИШ, РЕДОН, САЈА, СВИЛА, СЕГЛ, СИЛОН, ТАРТАН, ФЛАНЕЛ, ФРЕНЧ, ЦИЦ, ЧОЈА, ШАНТУНГ, ШИФОН ■

Дечије одељење „Чика Јова Змај“
Хиландарска 7
11000 Београд
тел: 32 38 631
e-mail: zmaj@bgb.org.yu

33%

Дечије одељење Библиотеке града Београда свим читаоцима „Политикиног Забавника“ који уписа од 33 одсто се радује се, откривајте светове који су вам мало знани а који вас могу одвести неозначено куда...

СКАНДИНАВКА

	ХОЛАНДСКИ ФУДБАЛЕР	СТАНОВНИЦА САД	НОЋНА ПТИЦА ГРАБЉИ-ВИЦА	ТУРСКА	РАДИЈУС	СТАНОВНИЦА АРКТИКА	ЧЕТИНАРСКО ДРВО		ПТИЦА ГРАБЉИ-ВИЦА	ОБИМ	МУЗИЧКИ ЗНАК (МН.)	ПРИТОКА САВЕ	РЕКА У КОЛУМБИЈИ	МЕХАНИЧКИ ЧОВЕК
ПТИЦА ГРАБЉИ-ВИЦА								ПТИЦА ГРАБЉИ-ВИЦА						
РИМСКИ БОГ ЉУБАВИ					ПТИЦА ГРАБЉИ-ВИЦА				ПТИЦА ГРАБЉИ-ВИЦА					
ПОЈ ПТИЦА				ЖВРЉАТИ, ШАРАТИ									БЕЛГИЈА	
СПОЈИТИ СЕ ПРИ РАСТУ				ОЧЕВ БРАТ			ВРСТА ТКАНИНЕ						4. И 24. СЛОВО АЗБУКЕ	
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ЗАТВОР								ЛОПТА ИЗВАН ИГРАЛИШТА			
ПАКАО У ЕГИПАТСКОЈ МИТОЛОГИЈИ					МОНГОЛ. ВЛАДАР. ТИТУЛА									
СТЕПЕН ЈАЧИНЕ ВИНА					ГРЧКО СЛОВО				НОЋНА ПТИЦА ГРАБЉИ-ВИЦА					
	ПЕВАЧИЦА ФАЛК					СУСЕДНА СЛОВА АЗБУКЕ								
	ОРЕГОН					АНКОНА								
ОМЛАДИН. КОШАРК. КЛУБ (СКР.)				ГРАД У РУМУНИЈИ										
				ТЕМПО										
РАСТАЈАЊЕ														

РЕБУС (9)

Решења на страни 65

ПОМИЦАЉКА

Шестословне појмове помакните лево-десно како бисте у три узастопне усправне колоне добили називе градова у Србији ■

ЗРАЧАК
ПАРОЛА
ЧИВАВА
ХАЉИНА
МИКЕНА

ЛАСИЦЕ КАО

Осамдесетих година прошлог века веровало се да су ови месождери величине домаће мачке нестали с лица наше планете. Захваљујући једном лабрадору и његовом радозналом власнику, овај мали сисар вратио се из мртвих

Ласица дању ретко извири из неког од подземних тунела. У тим склоништима, која ископају преријски кучићи, ласице их вешто налазе и тамане: верује се да током године овај мали сисар улови око 250 преријских кучића.

Преријско куче некада се убрајало у најмногобројније сисаре америчког Запада. Све до 19. века овај ситни глодар (Spermophilus) живео је на великим просторима од југа Канаде па све до северног дела Мексика. Временом је ова мала животиња, слична угојеном пацову с кратким репом, полако узмицала пред људи-

Младунци су лак плен грабљивица и зато не излазе на светлост дана све док не напуне шест недеља.

Ласице (Mustela) човек није довољно познавао јер се ове мале животиње, које већи део живота проводе под земљом, ретко виђају. А има их разних, од европских великих ласица, малих куна дугачких само петнаестак центиметара, до северних које преко зиме могу да промене боју и, кад добију сасвим бело крзно, познате су као хермелини.

КОБАСИЦЕ

ма и губила битку. Ранчери су их немилосрдно таманили јер су веровали да им уништавају обрадиво земљиште и пашњаке. Почетком прошлог века америчка влада чак је расписала и неку врсту „потернице“ – за свако убијено преријско куче добијала се новчана награда. Лов на овог малог глодара био је толико успешан да се његов број смањио за чак деведесет осам одсто.

Какве везе имају преријски кучићи и ласице црних шапа?

Иако улазе у подземне тунеле преријско куче затвори наслагама земље, то му не помаже јер ласица успе да провали у његово склониште.

Сада се враћамо на почетак приче. Ласица црних шапа, по величини слична домаћој мачки, издуженог тела које подсећа на кобасицу, не може да опстане на подручјима где нема преријских кучића јер се храни готово искључиво њима. Уништавањем преријских кучића људи су неминовно истребљивали и ласице црних шапа.

Први покушај да се заштите ове куње препознатљиве црно-беле њушке забележен је 1974. године. Зоолози су у дивљини успели

ЛИЧНА КАРТА

Латинско име:

Mustela nigripes

Дужина: 45 центиметара, плус реп дугачак 15 центиметара. Женке су нешто ситније од мужјака.

Тежина: до једног килограма.

Телесни склоп: издужено тело и кратке ноге.

Снажне предње шапе с јаким канцама којима копају земљу. Длака им је у основи бела, а према врху све је тамнија. Крзно је жућкасто-црвенкасто, на шапама црно, а на њушци црно-бело.

Исхрана: хране се готово искључиво преријским кучићима, а само повремено и неким другим ситнијим сисарима.

Потомство: после 45 дана женка на свет доноси обично 3 младунца (од 1 до 5) који постају

самостални после 6 недеља. Женка је спремна за парење са 8 месеци.

Станиште: прерије – велике травнате равнице у којима живе преријски кучићи. Ласици је неопходно подручје које се простире на 40 до 60 хектара.

Где живе? Има их на ограниченом подручју где су их зоолози поново вратили у дивљину, у Аризони, Јужној Дакоти, Вајомингу, Монтани, Јути и Колораду и у резервату Јанос, на граници САД и Мексика.

Животни век: у дивљини око 2 године.

Угроженост: последњих година није толико забрињавајућа ■

ЈАНОС БИОСФЕРА

Овај резерват први је преријски екосистем у Мексику који се налази под заштитом државе. Осим преријских кучића и ласица црних шапа на том подручју живе и друге врсте животиња које су на листи угрожених врста:

- Пустинска звиждовка убраја се међу најугроженије птице на тлу Северне Америке.
- Пећинске сове спадају у ретке птице које живе и свијају гнезда у подземним тунелима; као и ласице, зависе од преријских кучића.
- Златни орао на националном је грбу Мексика. И ова величанствена птица углавном се храни преријским кучићима.
- У Мексику су и бизони на листи угрожених врста; у дивљини постоји само једно крдо од око 130 јединки које лута између резервата Јанос и јужног дела Новог Мексика.
- Пронгхорн, рогати преживар налик на антилопу, сматра се најбржом копненом

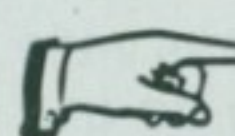

Системом наводњавања велике површине дивље прерије претворене су у обрадиво земљиште.

животињом у Северној Америци. У читавом Мексику има их мање од 1000 примерака.

- Ласице живе у подземним тунелима и тако се крију од природних непријатеља – којота, орлова и јазаваца ■

 да ухвате неколико примерака и започели су програм њиховог „оживљавања” – животиње које су одгајили у заточеништву, пустили су у дивљину. Кад су обавили снимање на терену јануара 1979. године, с тугом су могли да закључе како ниједна ласица није успела да преживи. Веровали су да је то један од првих сисара на северној Земљиној полулопти који може да се прогласи истребљеним.

Две године касније забележен је следећи случај: пас расе лабрадор свом господару је на кућни праг на ранчу у Митисију, у америчкој држави Вајоминг, донео животињицу коју је уловио. Пошто човек до тада никада није видео такву животињу, био је радознао па је плен свог пса ставио у замрзивач и обавестио стручњаке из обласног друштва за заштиту природне околине. Наравно, радило се о ласици црних шапа. У ту област убрзо су стигли зоолози и, после упорне потраге, наишли на колонију која је бројала стотинак ових малих месождера.

Иако се у међувремену број ласица одгајених у заточеништву повећао на више од две хиљаде, научницима је био циљ да их врате у њихово при-

ЖИВОТИЊЕ ВРАЋЕНЕ У ЖИВОТ

Посебним програмима предани зоолози успели су да „оживе” поједине врсте за које се веровало да су истребљене у дивљини

ЕВРОПСКИ БИЗОН

Због губитка пашњака које су људи све више претварали у обрадиво земљиште и беспштедног лова због меса, бизони су у дивљини потпуно нестали 1927. године. Велика је срећа што су зоолози успели да спасу 48 јединки и, посебним програмима у заточеништву, увећају број ових животиња. У шумским резерватима у Русији, Белорусији, Пољској и Украјини сада живи око 3500 бизона ■

КОПНЕНА ИГУАНА С ГАЛАПАГОСА

Због дивљих паса, који су на острва Галапагос стигли с људима, копнена игуана била је на ивици истребљења. Кад су зоолози 1976. године схватили да их у дивљини живи још само шездесет, зазвонили су на узбуну. Док се радило на програму оживљавања игуана у заточеништву, са острва су протерани дивљи пси, њихови љути непријатељи. Данас се на Галапагосу поново разбашкарило око 700 ових гуштероликих створења ■

Три ласице црних шапа, одгајене у заточеништву, у дивљини треба да се снађу у суровим условима.

НЕЈНЕЈ

Због немилосрдног лова, ова врста дивље гуске је до 1949. године готово сасвим нестала с Хаваја, острва на којима искључиво живи. Амерички и британски орнитолози све су учинили да ову врсту птице врате из мртвих. Данас се на Мауију, једном од хавајских острва, поново шета више од 900 дивљих гусака познатих под именом нејнеј ■

БЕГИ ОРИКС

Ова врста антилопе, дугачких и уназад повијених рогова и готово белог тела са жућкасто-смеђом шаром у пределу врата, некада је живела на широком подручју Сахаре. Због величанствених рогова, људи су је немилосрдно ловили све док се 1999. године није нашла на листи готово сасвим истребљених врста. У Тунису, Мароку и Сенегалу постоје програми оживљавања ових антилопа у заточеништву да би временом поново биле враћене у дивљину ■

ЦРНИ ЦРВЕНДАЊ

Ова јединствена птица која живи само на острвима Четхам, осамсто километара источно од Новог Зеланда, доживела је 1970. године тужну судбину – орнитолози су схватили да у природи има још само седам црних црвендања. Женка названа Плава маторка у заточеништву је доживела дубоку старост – тринаест година – и снала довољно јаја да обнови потомство које опет весело скакује по гранама дрвећа острва Четхам ■

родно станиште. Али, постављало се питање где могу да се нађу преријски кучићи.

Деведесетих година прошлог века напоскон је откривено неколико места где би био рај за ласице, између осталог и подручје на граници САД и Мексика које надвисује планински венац Сан Луис и које је убрзо стављено под заштиту државе. У том природном резервату Јанос откривен је велики број изузетно ретких животиња, али оно што је било најважније – ту су живели и преријски кучићи.

Ласице црних шапа поново су добиле прилику да слободно лутају преријом. Додуше, примерци које научници пуштају на слободу прво морају да се „обучавају“ за живот у дивљини. Програм који је започео 2001. године даје резултате. На велико задовољство зоолога овај мали сисар симпатичне њушке одомаћио се у резервату Јанос и на још неколико подручја у САД. Иако их је изузетно тешко пратити, јер већину времена проводе у подземним тунелима и само понекад изађу ноћу, ипак се зна да има и ласица рођених у дивљини.

Зоолози се надају да им се смеши срећнија будућност ■

В. С.

www.bionicle.com

BIONICLE

BARRAKI

ČUDOVIŠTA IZ DUBINA

ŠEST MUTANTA SA MOĆNIM LIGNJO-STRELIMA

MPC Holding Kozmolina, generalni distributer Lego programa za Srbiju i Crnu Goru

104522

ЗАШТО? КАКО!

ЗАШТО УШТИНУТА КОЖА ПОБЕЛИ?

Уобичајена ружичасто-жућкаста боја коже белаца мешавина је боје влакана колагена и црвенила крви која тече кроз капиларе. Кад се кожа уштинне, привремено се истисне крв из тог подручја. Док се крв не врати, остаје само бледа боја колагена ■

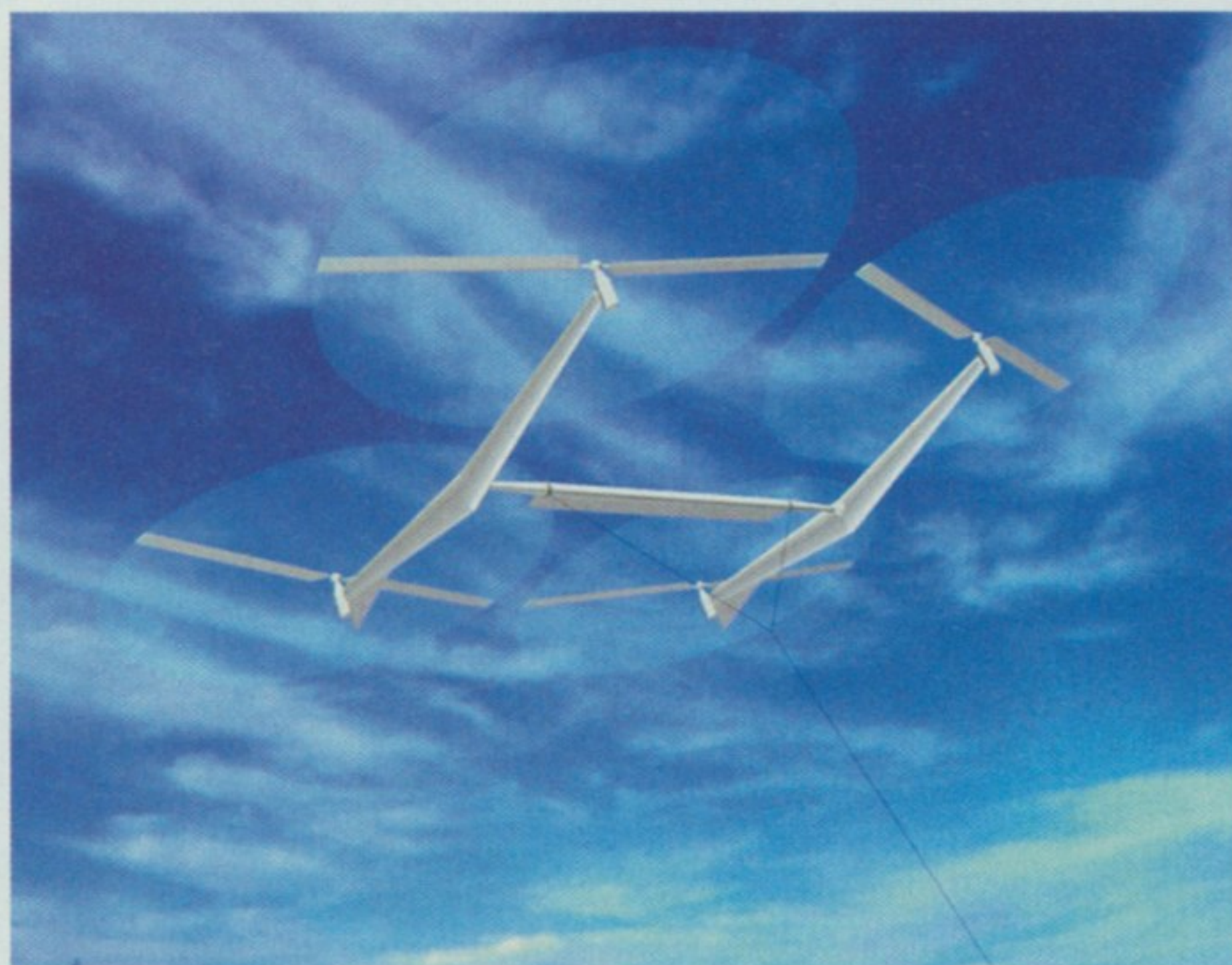
КОЛИКО СЕ ВИСОКО ИЗНАД ЗЕМЉИНЕ ПОВРШИНЕ ОСЕТИ ВЕТАР?

Ветрова има на било којој висини у атмосфери, али најјачи и најпостојанији су на висини од 10 до 12 километара изнад површине Земље. Професор Брајан Робертс намерава да искористи ветрове на висини од 5 километара за напајање својих „летећих ветрењача“ које прави у сарадњи с предузећем „Sky Windpower“ из Сан Дијега. Верује да би енергија прикупљена овим путем задовољила светске потребе ■

ЗАШТО СЕ СРЕДЊИ ТАЛАСИ ЧУЈУ У ТУНЕЛИМА, А FM СЕ ГУБЕ ИСПОД МОСТОВА?

У питању су таласне дужине. Средњи таласи већих таласних дужина пролазе кроз земљу или бетон боље од кратких FM таласа. Радио-станице које програм емитују преко застарелих и превазиђених средњих таласа сасвим добро се чују у великим зградама и тунелима. FM радио-таласи су „разигранији“, имају краћи домет од средњоталасних и склони су да се одбијају на све стране и праве интерференцију сами са собом. То се нарочито дешава ако наиђу на дугачке равне површине као што су мостови ■

ЗАШТО СЕ ЧАШЕ ЗА ПИЋЕ ВРЕМЕНОМ ЗАМУТЕ?

Ако се чаше дуже време перу у тврдој води, на њима ће да се накупи кречњак. Чашу треба потопити у сирће и држати тако пет минута да би се кречњак растворио.

Међутим, много је вероватније да се стакло изгребало у базном раствору, нарочито ако су чаше често пране у ма-

КАКО СУ ДРЕВНЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ МЕРИЛЕ ВРЕМЕ?

Замисао о дељењу дана на 24 часа сеже до древних Египћана и Вавилонца. Египћани су изделили ноћ на 12 делова према звездама, а потом су и дан изделили на 12 делова због подударанја. Вавилонци су изводили астрономске рачунице у сексагезималном систему, односно систему заснованом на броју 60. Због тога им је било једноставно да сат изделе на 60 делова, а сваки од тих делова на још 60. Оно што данас називамо минутима и секундама потиче од латинских назива за те делове ■

шини за прање судова где се користе базни детергенти. Током прања, базе растварају горње атомске слојеве стакла односећи их заједно с прљавштином. После много прања, површина стакла постаје неравна. Високе температуре које се примењују у машинама за прање судова само убрзавају овај поступак. Штавише, врела вода сама ће постепено да истопи стакло, што је недавно откривено у једној лабораторији кад је доњи део стаклене посуде за дестилацију наједном отпао ■

МОЖЕ ЛИ СЕ ОРБИТИРАТИ ОКО ЦРНЕ РУПЕ, А НЕ БИТИ УВУЧЕН У ЊУ?

Црне рупе не морају обавезно да прогутају све што им је у домету. Само објекти који се нађу унутар такозваног Шварцшилдовог радијуса осуђени су на пропаст. Могуће је орбитирати на три километра од црне рупе чија је маса једнака маси Сунца и избећи уништење. Ово је, наравно, само теорија. У пракси, орбитална брзина потребна за овакав подухват готово да је равна брзини светлости ■

КАКО РАДИ ЈЕДНОСМЕРНО ОГЛЕДАЛО?

Једносмерно огледало одбија отприлике половину светлости која падне на њега и пропушта другу половину. Кроз једносмерно огледало можете да гледате као кроз прозор само ако је светло с једне стране знатно јаче него с друге и ако сте на тамнијој страни. Ваш слаби одраз биће замењен светлом пренесеним са светле стране ■

КАКО МОБИЛНИ ТЕЛЕФОНИ ПАМТЕ ТАЧНО ВРЕМЕ КАД СЕ ИСКЉУЧЕ?

Мобилни телефони чувају податак о времену у чипу интерног часовника скривеном у електроници уређаја. Чипу треба само мало снаге да би радио. Да се часовник не би пореметио кад се испразни главна батерија или кад је мењамо, чип има још мању помоћну интерну ћелију. Све заједно није веће од петопарца ■

ИСПОВЕСТ ЈЕДНОГ ПИСЦА

Мој сан се остварује. Путujem у Болоњу на Сајам дечијих књига. Сви који су тамо били ранијих година с великим жаром су ми објашњавали да је то јединствено, задивљујуће, инспиративно и неописиво место. Шта се тачно крије иза ових речи одушевљења, са знаћу већ кроз неколико са-

мораћете да се смарате добрих пола сата док не стигнете пред уређај кроз који ћете провући своју пропусницу. Ово чекање вас неминовно подсећа на домовину. Кроз главу вам пролазе сви могући и немогући шалтери пред којима сте морали да се савијете да бисте сакупили све неопходне папире за визу. Али, чим закорачите у

САЈАМ ДЕЧИЈИХ КЊИГА У БОЛОЊИ

Већ 44 године, сваког пролећа, у Болоњи се окупљају издавачи дечијих књига из целог света. Састају се уредници, илустратори, писци, агенти, телевизијски и филмски продуценти, новинари, књижари и библиотекари из различитих земаља. Склапају нове послове, обнављају стара познанства и продају или купују ауторска права за одређена издања

главну зграду сајма, све заборављате, па и рођену мајку! Што ти је човек! Зачас се на добро навикне!

Стајем пред пулт за информације. Ту добијам распоред пропатних дешавања и план штандова. У хали 25 налазе се издавачи из Аустралије, Велике Британије, Хонгконга, с Новог Зеланда и из Америке. У хали 26 су издавачи из Канаде, Индије, Ирске, Јужне Африке... У хали 29 су издавачи из Аргентине, Белгије, Бразила, Кине, Чешке, Египта, Француске, Немачке, Мексика, Русије, Словеније, Шпаније, Тајвана... У хали 30 су излагачи из Аустрије, Бугарске, Хрватске, Финске, Мађарске, Ирана, Норвешке, Пољске, Србије (да, добро сте прочитали), Шведске, Швајцарске... Питам се како ћу да обиђем све ове штандове а да при томе не пропустим ниједну про-

моцију, предавање, радионицу, изложбу, нити округли сто. Панично вадим мобилни и шаљем поруку Бобу Живковићу: „Да, овде је све онако како си ми причао, само што је много веће и лепше.“

Овај сајам је рај за илустраторе. Од 1967. сваке године одржава се изложба најбољих дечијих илустрација. За 2007. пристигле су 2653 пријаве из 58 земаља, а жири је изабрао радове 85 илустратора. Имамо среће да лично упознамо једног од њих, па чак и да се сликамо с њим. То је Португалац Жемео Луиш Мендонса. Његове илустрације настају исецањем хартије скалпелом. Готово сви радови са изложбе објављени су у годишњем каталогу, а могу се наћи и на сајту сајма. Ко воли нек изволи: www.bookfair.bolognafiore.it.

Пред нама је витрина с награђеним књигама. Награде се додељују у три категорије: fiction, non-fiction, new horizons. У првој категорији награду је добила норвешка књига „Garmanns sommer“ („Гарманово лето“), текст и илустрације Стијан Хол. У другој категорији победила је француска књига L'encyclopédie des cancrs des rebelles et autres génies („Енциклопедија лоших ђака“), текст Жан-Бернар Пује, илустрације Серж Блох, замицао Ан Бланшар. А у категорији new horizons на првом месту је мексичка књига „El libro negro de los colores“ („Црна књига о бојама“), текст Менена Котин, илустрације Росана Фаррија. С обзиром на то да сајам није продајни, до књига се може доћи тек последњег дана и то једино ако си довољно упоран, заводљив или довитљив (читај досадан, нападан или

ти. Дан је сунчан и топао. Сасвим је довољно бити у мајици с кратким рукавима, а ја имам чак и мантил. Добро је да нисам понела кишобран!

Тек што сам направила неколико фотографија из авиона, прелистала часописе, попила сок и кафу, нашла сам се на болоњском аеродрому. У једној руци носим мантил а у другој кофер. А шта ћу кад су ми радници у транспорту поломили точкиће?! Настојим да ми овај неочекивани догађај не поквари расположење. Уосталом, шта је за мене шеснаест килограма на 25 степени! Болоњо, стижем!

Уколико на сајам не долазите колима на пословни улаз, педесет

„Garmanns sommer”, по речима жирија, ретка је и вредна књига у историји издаваштва. Лето се полако завршава, а Гарман ускоро креће у школу. Није баш срећан због тога, а и брине јер му се ни један млечни зуб не клима. Од својих најближих сазнаје да се свако нечега боји. Тата има страх да не погреша док свира виолину у оркестру, мама стрепи како ће Гарман да прелази улицу кад крене у школу, једна тетка се плаши смрти, друга дуге хладне зиме, а трећа је све заборавила па чак и чега се плаши. Дечак размишља о животу и смрти, садашњости и будућности и то на свој дечији начин. Поетично, снажно и духовито. Гарман примећује да су тетке сваког лета све ниже. Закључује да је то сигурно зато јер се смањују на сунцу ■

Енглеској, Немачкој, Француској, Португалу, Кини, Кореји, Турској, Тајвану, Русији, Македонији, Хрватској, Словенији, Пољској... Да се разумемо, ни илустратор Боб Живковић а ни ја још не плаћамо порез на укупан приход, али, што би рекао наш народ: „Зрно по зрно погача, камен по камен...”

Болоња је најстарији универзитетски град у Европи. Потиче из 11. века. Има толико тога да се види од културних знаменитости, али шта то вреди кад смо ми највећи део дана загнуруени у књи-

а други је готово прав, висок и отворен за посетиоце. Они који се не плаше висине и стрмих дрвених степеница, могу да уживају у прелепом погледу с врха торња (нисам члан те екипе).

Болоњи су својствени лукови и сводови којих има на сваком кораку. Кад пада киша, можеш да прођеш пола града и да не покиснеш. Згодно, нема шта. Ја сам до бесвести фотографисала фасаде које су по урбанистичком пропису окречене разним

понижан). Ја сам успела да набавим све три награђене књиге (без коментара, молим).

Књига коју ипак нисам успела да добијем и поред кукумавчења и премагања на једном од енглеских штандова јесте „My Dog is As Smelly As Dirty Socks” („Мој пас смрди као прљаве чарале”) изузетног израелског илустратора који ради са обе стране Атлантика, а живи у Барселони. Зове се Ханок Пивен и познат је по портретима. Кад будете видели његове радове на сајту www.piven-world.com, биће вам јасно зашто сам чак падала у искушење да књигу кришом стрпам у свој коферчић. Превагнула ми је добра страна личности кад сам схватила да књига још није изашла из штампе (ауторска колегијалност). Примерак који сам тешка срца вратила на полицу био је заправо макета и није био повезан.

„El libro negro de los colores” натерала ми је сузе на очи наред мексичког штанда. Ауторке нам причају о пријатељству између два дечака. Један од њих је Томас. Он не види. Његов пријатељ нам дочарава како Томас мирише, додирује, куша и чује боје, док он успева само да их види. Текста има врло мало – на свакој другој страници по једна реченица. Читава књига је црна како би читаоцу помогла да схвати живот у вечном мраку. Илустрације су такође црне, али су урађене у рељефу да би се могле опипати. Постоји и текст написан Брајевом азбуком. Ипак, ова књига првенствено је намењена деци која виде. Учи их да проналазе лепоту у тами и да свет гледају срцем. Најзад, приближава им свакодневни живот слепих људи. Књига се брзо чита али никада не заборавља. Обе ауторке су из Венецуеле мада је издавач из Мексика. Менена Котин је и илустраторка и писац за децу. Пре неколико година је изјавила: „У дечијем свету заповеда машта. Зато стваралац мора да лети високо како би досегао идеје скривене иза звезда или да рони по морском дну како би нашао ковчег са изгубљеним благом. И писац и илустратор треба стално да изненађују децу својим открићима. Ако то не успевају, онда тај свет није за њих.” Драга Менена, ти си на правом месту, честитам ти од свег срца ■

вачима посебно су занимљиве књиге из издања „Без длаке на језику” и преклапалице. Овогодишњи фаворит сајма била је „Археологија”, прва

„L'encyclopédie des cancrs des rebelles et autres génies” кроз биографије познатих личности учи децу да се људи, догађаји и ствари не могу гледати само на један начин (онај који се учи у школи). Кроз разноврзне анегдоте и приче сазнајемо да су многи научници, уметници и политичари у детињству били прави глупани јер се нису баш сналазили на часовима математике, цртања или историје. Документарно али врло духовито, књига нам открива скривена лица славних људи – Алберта Ајнштајна, Волта Дизнија, Пабла Пикаса, Луја XIV, Агате Кристи, Леонарда да Винчија и многих других ■

ге. За промену, кад по подне изађемо са сајма, ми правац у неку од књижара. „Што ти је моћ навике.” На срећу, с нама је била и моја сестра Бојана која годинама живи у Италији. Захваљујући њеном добром познавању града, уштедели смо петнаестак евра, нисмо морали да купимо туристички водич. Она нам је показала неколико знаменитих места (плус две-три локалне занимљивости којих нема у уобичајеној туристичкој понуди). Свуда смо се сликали тако да ћемо имати чиме да се правимо важни по Београду.

Симбол Болоње су два торња. Један је крив и низак,

нијансама боје цигле. Најјачи утисак на мене је оставио мали прозор у зиду у једној улици у центру града (питајте Бојану где се тачно налази). Кад кроз њега провирите, пред вама се појави „Мала Венеција”. Che sorpresa!

Како сад ја све ово да ставим на хартију? Толико је утисака, осећања, доживљаја и нових сазнања! Тај сајам у Болоњи стварно је једно задивљујуће, инспиративно и неописиво место. И, шта ту има више да се каже ■

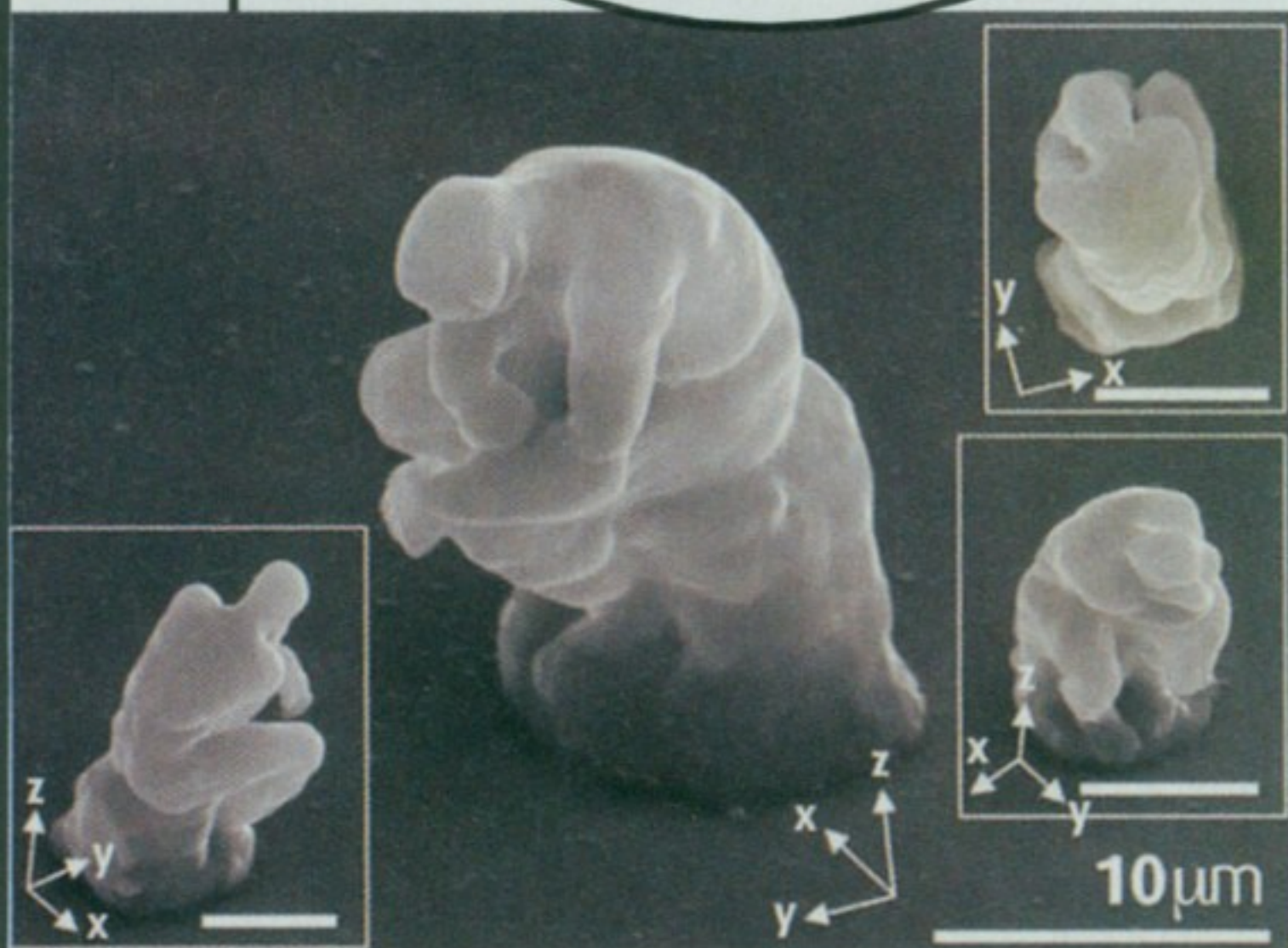
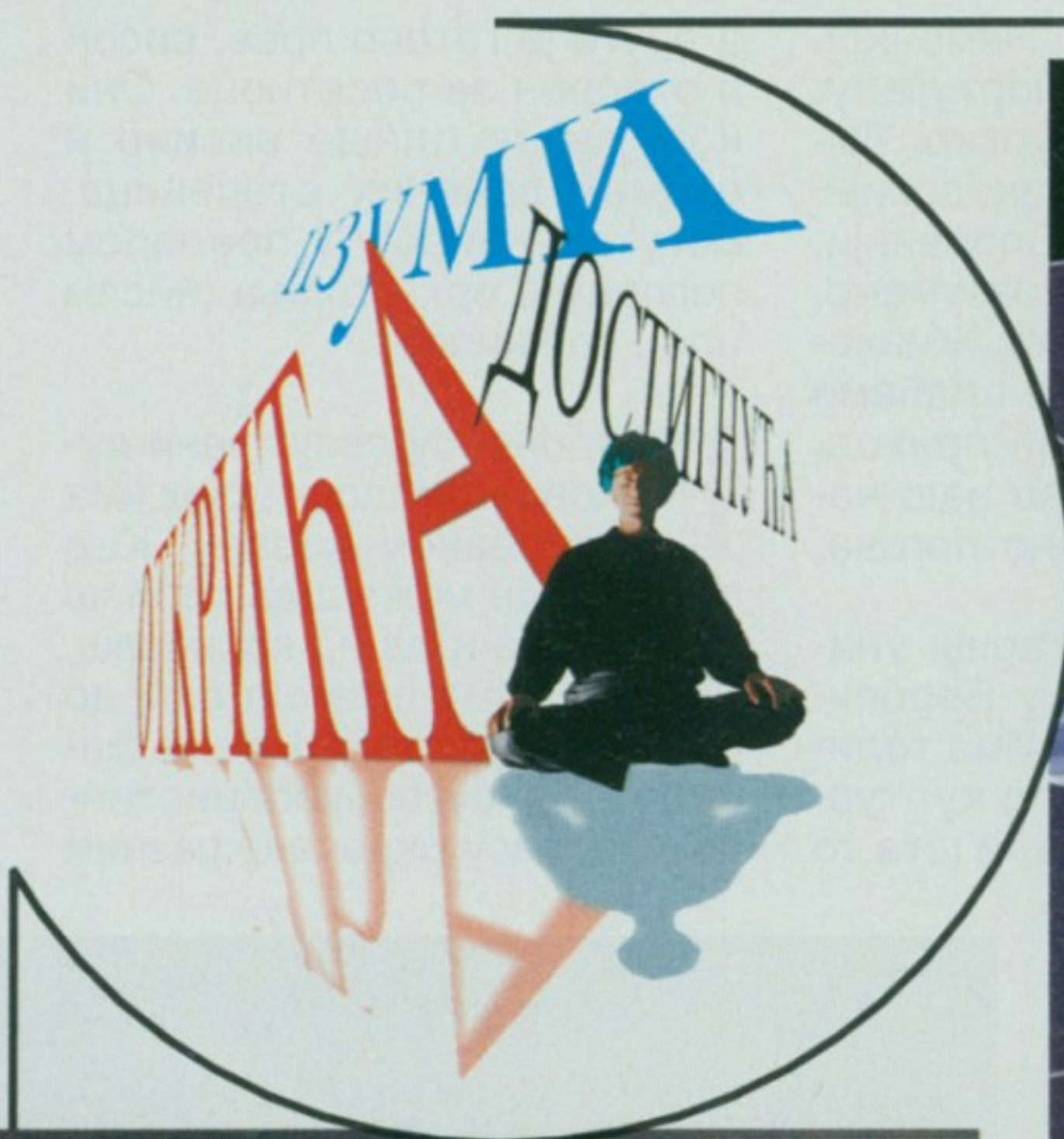
Јасминка Петровић

Поред чланова београдске екипе, на штанду „Креативног центра” у Болоњи био је и менаџер из Токија. Нађите Акиру!

„Креативни центар” једини је српски издавач који већ шест година излаже на болоњском Сајму дечијих књига. Увек се налазе у хали 30, у реду D и на штанду 51. Иностраним изда-

књига у едицији „Сазнај и пробај”. До сада су у „Креативном центру” продата права за 25 наслова, а неке књиге преведене су и на више од двадесет језика. Рецимо, „Секс за почетнике” која је објављена у

МАЛО МИСЛИ

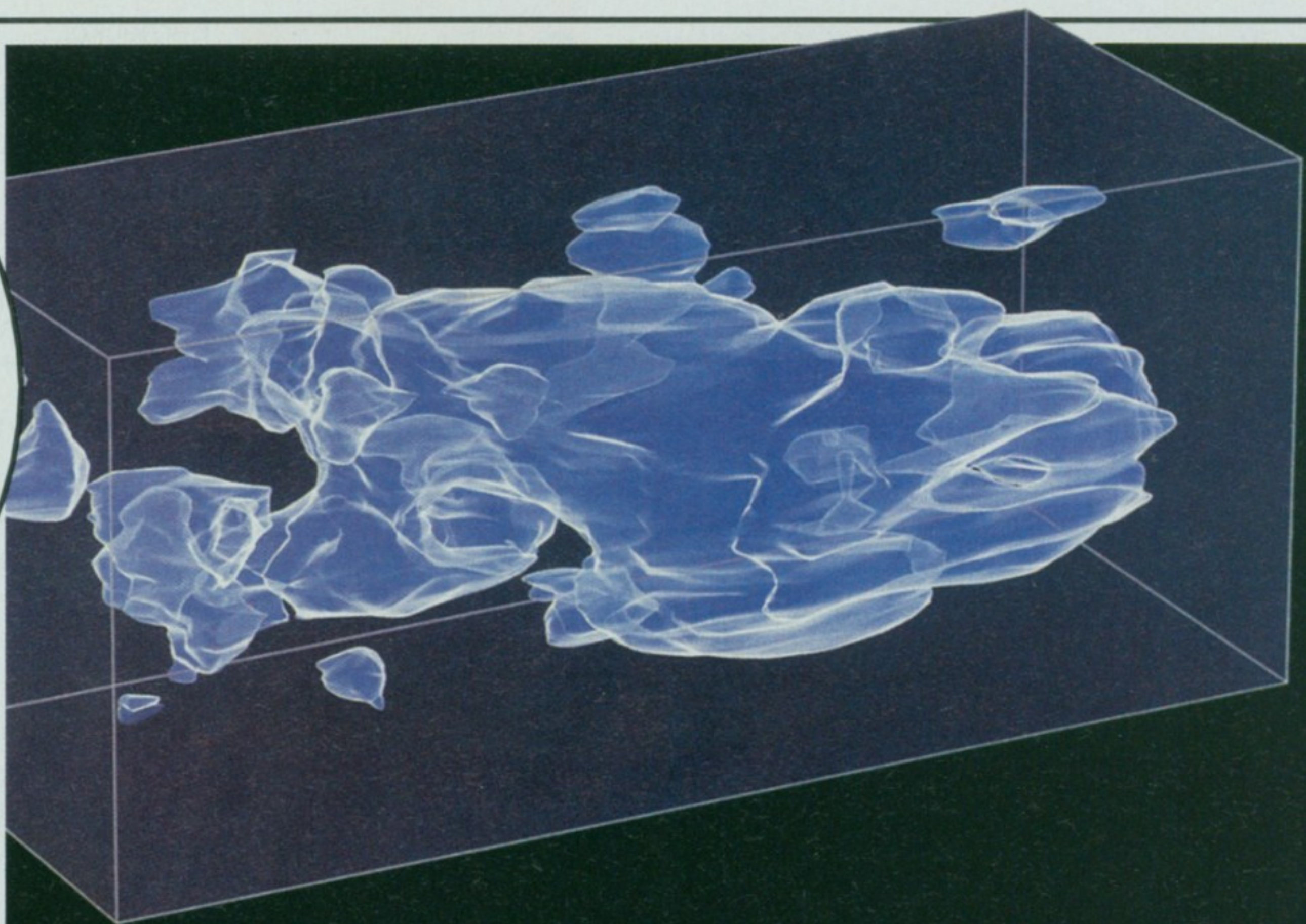
Направљена је копија Роденовог „Мислиоца“ која је 93.000 пута мања од оригиналне скулптуре високе 1,8 метара. Машински инжењери с Јужнокорејског института за науку и технологију у Даеџону употребили су вишеструке ласерске зраке да изрезбаре минијатурну скулптуру у смоли. Висок двадесетмилионити део метра, овај „Мислилац“ само је два пута већи од црвеног крвног зрнца. Техника је, иначе, намењена производњи нових микроскопских уређаја и биосензора ■

СИРУП КАО ОКЛОП

Размислите шта би све могло да вас заштити од убода ножа или метка. Кевлар? Свакако. Челични оклоп? Сасвим сигурно. Воћни сируп? Тога се не бисте сетили. Међутим, чувари затвора и други радници обезбеђења можда ће ускоро да носе вискозне оклопе који на први поглед подсећају на сируп.

Материјал је мешавина течних полимера и силицијума. Кад мирује, то је густа и течна маса. Међутим, кад га нешто погоди великом брзином, честице се згусну у круту препреку. Након што се ударна сила распе, материјал се враћа у желатинасто стање. Произвођач заштитне опреме „Армор холдингс“ примениће овај материјал у изради нових прслука отпорних на метке. То ће производњу учинити јевтинијом, а прслук лакшим и угоднијим за ношење.

Британски произвођач спортске опреме „d3o Lab“ примениће тај материјал у изради скијашке одеће, обуће за скејт-борд и голманских рукавица ■

КАРТА ТАМНЕ МАТЕРИЈЕ

Астрономи су направили прву карту тамне материје у васиони. Та материја је невидљива, тајновита и за њу се верује да чини највећи део масе у васиони. Међународни тим научника израдио је детаљну тродимензионалну карту распрострањености тамне материје проучавајући како њена гравитација искривљује светлост која долази са удаљених звезда. Истраживачи су објединили мерења пола милиона галаксија уз помоћ свемирског телескопа „Хабл“ и земаљских опсерваторија. Добијена карта показује како тамна материја образује невидљиво постоље на ком почива видљиви део васионе ■

Свет У БРОЈКАМА

1.000.000.000 тона угљеника

треба уклонити из Земљине атмосфере за победу у „Вирџиновом“ земаљском изазову. Власник „Вирџина“ Ричард Брансон наградиће с 25 милиона долара оне који смисле изводљив и финансијски разуман начин да спасу планету уклањањем гасова који доводе до ефекта стаклене баште ■

159.000 ђурки

угинуло је од птичјег грипа на фарми Бернарда Метјуза из Велике Британије у фебруару ове године ■

27.000 људи

у Енглеској и Велсу било је у опасности услед изливања хемикалија и експлозија током 2005. године. Истраживање тамошњег Завода за заштиту здравља показало је да је после 1040 несрећа чак 3400 људи пријавило симптоме излагања штетним материјама ■

182 врсте бактерија

живе у кожи наше подлактице. Међутим, нема разлога за бригу – истраживање Медицинске школе из Њујорка показало је да ова неприметна менаџерија игра важну улогу у очувању здравља наше коже ■

НАПУНИ КОФИЦУ!

Два берлинска научника баве се необичним послом како би спасли неке од највећих животиња на свету које су готово истребљене. Томас Хилдебрант и Роберт Хермес користе технику вештачке оплодне на животињским врстама које су на ивици опстанка због недозвољеног лова, сужавања или уништавања њихових станишта.

Изузетно је тешко извести вештачку оплодњу слонова у заробљеништву. Међутим, први успешан подухват изведен је 1998. године у зоолошком врту у Индијанаполису и од тада поновљен је у разним вртovima широм света. Нови изазов је готово истребљени бели носорог. Остала су само четири примерка у Националном парку Гарамба у Конгу. У заробљеништву их има још пет у два зоолошка врта – један у Чешкој и други у Америци. Ових девет белих носорога је све што је остало од ове животињске врсте. Веома је тешко размножавати ове животиње у условима заточеништва, а ако до тога не дође, врста ће сигурно изумрети ■

САН СВАКЕ ДОМАЋИЦЕ

Уз помоћ нанотехнологије научници су произвели тканину која не мора редовно да се пере. Нарочити хемијски слој спречава стварање наслага зноја, прљавштине итд. То, додуше, не наговештава крај машина за прање рубља, али може да прореди њихову употребу.

Технологија почива на раствору хемикалија које одбијају воду и масноћу и истовремено уништавају бактерије. Међутим, овај својеврсни премаз не може се нанети право на тканину, па су неопходне наночестице које држе хемикалије на правом месту, образујући тако неприметни слој на површини тканине. Неминовно је да се он временом излиже, али научници тврде да је довољно само потопити тканину у исти раствор и сва својства се враћају.

Ова технологија усавршавана је за потребе америчког ратног ваздухопловства које је желело да своје људе опреми доњим вешом отпорним на биолошко оружје. Међутим, лондонско предузеће „Алексијум“ недавно је добило дозволу да је примени у друге сврхе. Једна од првих биће спортска одећа, а припрема се и тканина за болничку постељину ■

СЈАЈ СИВИЛА

Вероватно је мало оних који ће сматрати да овогодишње лето даје основа за похвалу енглеске климе. Али, ја ћу славити енглеску климу све док сам жив – па чак и ако ме она отера у смрт. Нигде нема тако доброг времена као што је енглеско време. У ствари, ако ћемо право, нигде нема правог времена осим у Енглеској. У Француској имате много сунца и мало кише, у Италији вреле и хладне ветрове, у Шкотској и Ирској кишу, јаку или ромињаву, у Америци паклену врућину и паклену хладноћу, у тропским пределима припеку комбиновану с грмљавином. Све је снажно, све је реско, све изазива одушевљење или очајање. Само у нашој земљи имате нешто тако романтично као што је време, лепо и променљиво, попут жене.

Велики енглески пејзажисти (сада занемарени као и све што је енглеско) имају једну истакнуту особину: на њиховим сликама време не представља атмосферу, већ је предмет тих слика. Они сликају портрете времена. Време је позирало Констаблу. Време је позирало Тарнеру и то ђаволски добро. То уистину не можемо рећи за најбоље континенталне моделе или такмаце. Пусен и Лорен сликали су призоре – древне градове или пастире у Аркадији – у јасној климатској околини. А код енглеских уметника време је јунак; код Тарнера театралан, подругљив, блистав и борбен, мелодраматичан, али неспорно величанствен. Енглеска клима, стасита и

страхотна протагонисткиња, у одори кише и грмљавине, снега и Сунчевог сјаја, испуњава цело платно и цео предњи план. Признајем да је у Француској много тога боље него код нас, не само сликарство. Али, не уступам ни за педаљ кад је у питању енглеско време и његово осликавање. Па, Французи немају чак ни реч за време: ако се на француском распитујете за време, онда то чините као кад Енглези питају колико је сати.

Разноврсност климе увек иде заједно са стабилношћу пребивалишта. Пустињско време је монотono и сходно томе Арапи лутају надајући се да ће негде наићи на другачије временске прилике. А дом Енглеца није само његова тврђава, већ и његов чаробни замак. У измагличастим бојама праскозорја и сутона он је час од иловаче, час од злата, час од слонове кости. Из моје баште види се шума на хоризонту која се у правом смислу речи мења триста шездесет пет пута у току године. Понекад је сасвим близу, као живица, понекад необично далеко, као ваздушаста и пламени вечерњи облаци. Узгред, исти принцип може да се

примени и на нимало лаку проблематику брака. Променљивост је једна од женских врлина. Она нам помаже да избегнемо груба искушења полигамије. Све док имате узорну супругу, у духовном смислу ви сте себи обезбедили харем.

Људи који се не разумеју у време, сив дан називају безбојним. То није у реду. Сиво је боја која може бити веома снажна и пријатна. Увредљиво је чути да је „дан био сив као и сваки други“. Са истим правом могло би се рећи да је „дрво зелено као и свако друго“. Сиво, облачно небо је, дабоме, шатор између нас и сунца, али то је такође и разлистало дрво. Сиви кишобрани разликују се по стилу и облику, по нијансама својих боја и дезена, баш као и зелени. Један дан је челичносив, други пак голубијесив. Један нас подсећа на мраз, други на дим из кухињског димњака. Шта може бити међусобно удаљеније од несигурности сивила и одлучности пурпура? А ипак сива и црвена могу да се помешају, као што се и дешава на јутарњем небу или у топлом сивкастом камену од кога се на западу граде мали градови. У тим крајевима чак и нај-

сивље куће имају неки ружичасти сјај, као да у њиховим огњиштима има толико топлине и радости да светле изнутра, попут облака. Једном сам тако, лутајући по западним крајевима, наишао на путоказ који је указивао на стрму кривудау стазу до града који се звао Клаудс (Облаци). Нисам се попео до њега, плашио сам се да град можда неће бити достојан имена или да ја нећу бити достојан града. У сваком случају, мала насеља од топлог сивог камена поседују срдачност која се никако не може постићи истанчаним црвеним тоновима отмених предграђа, као да је боље угрејати руке на пепелу Гластонберија него на вештачком пламену Кројдона.

Непријатељи сивог (ти лукави, дрски и злонамерни људи) воле да истичу како боје пате када је време тмурно, тобоже, само под jakim сунцем оживљују све нијансе неба и земље. Заиста, само на сунцу се истичу предмети трећеразредних, сумњивих боја: боје тресета, густе магле, импресионистичких скица, мрких сомотских капута, маслинки, сивог и плавог шкриљца, боја коже вегетаријанаца,

Илустровао
Тихомир
Челановић

нијансе вулканских стена, чоколаде, какаоа, блата, чађи, глиба, старих ципела, њиховим префињеним нијансама потребна је Сунчева светлост која би истакла скромну лепоту која их често прати. Али, уколико имате здрав црначки укус за боје, ако преправите башту маком и здравцем, ако вам је кућа небескоплава и пурпурна, ако носите, рецимо, златасти цилиндар и фрак боје ружа, не само да ћете бити видљиви и по најтмурнијем дану, већ ћете уочити да ваша одећа и околина

имају јединствено дејство. Увидећете да раскошне боје у ствари изгледају још блиставије кад је дан суморан зато што имају тамну позадину и као да имају свој сопствени жежени сјај. Наспрам загаситог неба сви цветови делују као ватромет. Нешто чудно је у њима, истовремено су и живахни и тајновити, као ватрени траг у волшебној башти ве-

штице. Јаркоплаво небо неминовно је најсветлије на слици, па његов сјај упропашћује модрина цвећа. Али кад је дан сив, различак изгледа као да је парче неба, красуљак као широм отворене очи дана, а сунцокрет као Сунчев намесник.

То даје лепоту боји коју називамо безбојном. Она је сложена и променљива, баш као и наш свакодневни жи-

вот, и у њој се крију многа обећања и надања. Сива је боја која се увек налази на ивици преласка у другу боју, прелива се у плаву, пресијава у белу, а зна и да се распрсне у зелену или златну. Неодређена и снебивљива, сива боја као да нам вазда нешто наговештава, и кад наше брегове прекрије сребро сивих трава, а нашу косу сребро седине, не смемо сметнути с ума да ће изгрејати сунце ■

С енглеског превео
Милан Рамадански

МАЛЕ ТАЈНЕ ВЕЛИКИХ МАЈСТОРА

С мотком удаљ

У холандској провинцији Фризји већ вековима се упражњава необичан спорт – скок с мотком удаљ. Као што је љубитељима атлетике познато, уз помоћ мотке скаче се увис. Међутим, Холанђани су то мало изменили. Овај спорт је изразито тежак и захтева од спортисте озбиљну физичку спремност. Састоји се у томе да се скакач залети према мотки која је полуусправљена и нагнута према њему, зграби је, одскочи и потом се хитро вере до њеног врха истовремено док се мотка одиже, усправља и затим нагиње на супротну страну. Од мотке се треба одбацити у правом тренутку и приземљити на песак на другој страни.

Скакач мора да буде снажан и добро усклађен. Мора да научи како да се вере уз мотку на прави начин, и како да је постави да би премостио водену препреку. Ако погреша, неће досегнути супротну обалу и пашће у воду.

Први записи о скоку удаљ с мотком потичу из 13. века. Како је Холандија равна и влажна земља, поља су испресецана воденим каналима. Да би прелазили водене препреке, Холанђани су развили овај посебан начин који је забележен и на Бројгеловим сликарским платнима. Било је само питање времена кад ће људи из нужде развити спортску дисциплину. Тако је 1771. године одржано прво такмичење.

Од 1957. године почело је и лигашко такмичење. Тадашњи скокови нису премашивали 10 метара, али много тога се променило до данас. Рекорд за мушкарце у овом спорту износи 19,40 метара, а постигао га је Арт де Вит 1991. године. Рекорд за жене држи Антке ван дер Вал и он износи 15,30 метара ■

Адмирал Небраске

Америчка држава Небраска окружена је са свих страна другим државама и нема излаз на море. Ипак, има звање адмирала Небраске што је по правилу чин поморског официра.

Све је почело кад је основана држава Небраска 1931. године. Заменик гувернера Теодор Меткалф је за време одсуства првог гувернера Чарлса Брајана, на наговор пријатеља, поделио почасне титуле адмирала Небраске неколицини угледних суграђана. У питању није војни чин, нити званична дужност, и не доноси новац нити је потребно платити за добијање ове титуле. Она се додељује особама које су на неки посебан начин допринеле побољшању живота у Небраски. Међу славним личностима које су добиле чин адмирала Небраске налазе се, између осталих, и Бинг Крозби, Џералд Форд, краљица Елизабета II, Џорџ Галуп, Џони Карсон, Дик Кавет, Џорџ В. Буш, Џон Глен, сер Едмунд Хилари, Боб Хоуп, Чак Џонс, Бил Мареј, Даглас Мекартур, Роналд Реган, Френклин Делано Рузвелт, Хари Труман...

Проглас адмирала Небраске, иначе, гласи овако: „Ја, гувернер Небраске, захтевам од свих поморских официра, морнара, пуноглаваца и златних рибица, да у потпуности извршавају наређења добијена од адмирала под чијом се командом налазе. Задатак адмирала је да обрати пажњу и следи команде које му буду задате, у складу с правилима и дисциплином Морнарице државе Небраска” ■

Поховани „марс”

Средином деведесетих година у Шкотској је владао необичан кулинарски обичај – пржење похованих „марс” чоколадица у фритези, као помфрит. Да се чоколада не би истопила и процурила током припремања, пре поховања држи се у замрзивачу. Међутим, то може довести до пуцања чоколадице кад се нагло изложи високој температури. Потребна је права кулинарска вештина да се испокује „марс”. Оно што је почело као завитлавање убрзо се проширило

и на друге крајеве света, па се данас поховани „марс” може наручити у ресторанима у америчким државама Орегон и Вашингтон, у Британској Колумбији у Канади, у Аустралији и, наравно, Великој Британији са Северном Ирском. Због енглеских туриста, ова необична посластица нуди се и у другим земљама, на пример Шпанији и Сингапуру. Истраживање спроведено у Шкотској показало је да се у ресторанима брзе хране прода између 50 и 200 похованих „марс” чоколадица недељно. Нимало изненађујуће, потрошачи су претежно млади ■

Резанци

Овај радник у Хидерабаду, Јужна Индија, припрема низове резанаца за прославу великог верског празника. Индијски резанци служе се као слаткиш с воћем и шећером. Иначе, праве се на исти начин: од брашна, јаја и воде. Тесто се меси рукама, развлачи и, кад се осуши, исече на резанце. Радник на слици извлачи осушене резанце и умотава их у својеврсна клупка. То се ради ручно само приликом овог верског празника, иначе је цео поступак одавно механизован ■

ГОВОР БИЉА БЕЛИ ЛУК

У сјајаром Риму кад би се за некоја рекло да се осећа на бели лук, то је значило да припада најнижем друштвеном стањењу. Онима који су јели бели лук било је забрањено да уђу у храм...

СМРДЉИВИ ЉИЉАН

Казуки Ганаха, двадесетшестогодишњи јапански фудбалер, дисквалификован је недавно због допинга. Забрањено му је да одигра шест утакмица јапанске фудбалске лиге. Ова вест из света спорта не би била посебно занимљива да Казуки није користио необичан допинг – бели лук! Схвативши да је болестан од грипа, фудбалер је сам себи дао инјекцију екстракта белог лука како би што пре оздравио. Сматрао је да нема шта да крије, па је својим колегама казао шта је учинио. Преварио се. Сместа су га пријавили, а, по правилима Фифе, без обзира на то о каквој је супстанци реч, играч не сме интравенски да прими никакав лек, ма колико природан

Илустровао
Добросав
Боб
Живковић

био. Упркос чињеници што се од благотворног учинка белог лука опоравио, Казуки је извесно време провео на клупи.

Да је бели лук лековит, људи су знали још у древно време. Користили су га и стари Египћани у трећем миленијуму пре наше ере. Укус белог лука у храни допадао се и старим Грцима, Римљанима, Кинезима, као и Индијцима. И данас се гаји у безмало читавом свету.

Бели лук, или *Allium sativum*, припада фамилији љиљана (*Liliaceae*). Назив *allium* дали су му Римљани, док су га Грци називали *skogodon*. Бели лук помиње се у једном тексту исписаном на египатском папирусу дугом двадесет метара. Овај документ назван

Codex Ebers
потиче из
1550. године
пре наше ере
и садржи више

стотина лековитих рецепата. Извесно је да су градитељи пирамида стално жвакали бели лук како би вратили изгубљену снагу и сачували се од болести. Поред тога, Египћани су га користили и за време обреда. Вероватно због његовог особеног мириса који је био можда јачи и од тамјана. Јер, веома јак и дуготрајан мирис једна је од

најпрепознатљиви-
јих особина белог
лука. У ствари, бели лук се
по мирису најпре и познаје.
Због тога у „Сну летње но-
ћи” Шекспир препоручује
глумцима да не једу бели лук
уколико намеравају да упу-
те својој публици нежне ре-
чи. Шекспир је био у праву:
дах особе која се најела бе-
лог лука заиста није баш ла-
ко поднети...

Биљка бога Марса

Израз *allium olerе* значи –
смрдети на бели лук или,
лепше речено, „осећати се
на бели лук”. У старом Ри-
му, кад би се за некога рекло
да се осећа на бели лук, то је
значило да припада најни-
жем друштвеном сталежу.
Онима који су јели бели лук
било је забрањено да уђу у
храм. Ипак, Римљани су ову
биљку посветили богу рата,
Марсу, управо због својства
јачања организма. Без обзи-
ра на то што је био заштит-
ни знак сиромашних, сви Ри-
мљани обилато су користи-
ли бели лук за јело, а посеб-
но је био омиљен међу вој-
ницима. Легионари су га узи-
мали као неку врсту антиби-
отика против заразних боле-
сти. У свом делу „*Historia
Naturalis*”, Плиније Старији
помиње на више места број-
на лековита својства белог
лука. Према Плинију, ова
биљка, поред осталог, тера
змије, као и лудило из људ-
ске душе. Међутим, у песма-
ма Хорације бели лук обаси-
па жестоким клетвама, без
сумње због оштрог мириса.

Неронов лични лекар ме-
шао је, пак, сок од белог лу-
ка и мед како би прочистио
глас цара који је уображавао
да је највећи певач свог вре-
мена и захтевао да његов
глас буде негован на најбо-
љи могући начин. Истини за
вољу, белом луку и меду
прибегавају и данас неки
оперски певачи.

Ова биљка помиње се и у
Старом завету, а Хипократ,
најпознатији лекар старе
Грчке, свесрдно је препору-
чивао бели лук уместо лека
за многе болести и повреде.
Рецимо, стављао се на кожу
ако би некога ујео какав ин-
сект, а ченове белог лука
жвакали су врхунски спор-
тисти античке Грчке уочи
олимпијских игара. За вре-
ме дионизијских игара,

Главица,
чен,
сецкани
бели лук

Цвети
белої
лука

Берач
белої лука
(слика из 14. века)

главни јунаци свечаности у
руци су носили неку врсту
бројаница од белог лука.
Само изговарајући име бе-
лог лука, стари Грци мисли-
ли су да себе штите од сваке
врсте урока.

Преко средњовековних
рецепата из манастирских
биљних апотека, до ренесан-
сних књига о биљкама (које
говоре о белом луку као
афродизијаку), бели лук сву-
да се помиње као лек. Науч-
на потврда стигла је 1858. го-
дине кад је Луј Пастер от-
крио антибиотска својства
ове биљке. Почетком 20. ве-
ка Алберт Швајцер кори-

стио га је у Африци као је-
дини лек против дизентери-
је. Кад није било другог на-
чина, белим луком лечени су
оболели од тифуса, туберку-
лозе, па чак и колере.

Средство против вампира

Осим што је служио као
зачин, а затим и као лек, бе-
ли лук сматран је биљком
која отклања зле духове, ве-
роватно опет због мириса.
Белог лука плаше се чак и
они сахрањени а „неумрли”:
вампири. Венац од белог лу-
ка изнад кревета у Европи
од давнина има задатак да

отера вампире. У месту Сан-
та Марина дел Реј, на северу
Шпаније, хиљаде људи сва-
ког јула окупљају се на Фе-
стивалу белог лука. То је јед-
на од најживописнијих свет-
ковина у Шпанији, свакако с
најснажнијим последицама
за чуло мириса.

Ботаничари се и даље спо-
ре око тога где се налази ко-
левка ове биљке. Неки сма-
трају да је то Египат, други
тврде да бели лук потиче из
Индије или Киргистана, док
трећи верују да је то свакако
Сицилија. Сва је прилика да
су први струкови белог лука
извађени ипак у степама
средње Азије, одакле је бе-
ли лук кренуо на свој пут
око света.

Иако се сади сваке годи-
не, бели лук припада трај-
ним зељастим биљкама.
Оштар мирис дугује запра-
во алкалним сулфидима.
Многи људи га због тога из-
бегавају, али они који га во-
ле, тврде да је његов мирис
неодољив, једноставно – бо-
жанствен. Није тек тако по-
стао неизоставни и незамен-
љиви кулинарски зачин у
најпознатијим светским ку-
хињама: од италијанске до
кинеске.

Овај љиљан иначе има
подземну стабљику у обли-
ку луковице. Цвет је бео или
ружичаст са шест латица,
али се цвеће сече чим пропу-
пи како би се главица под зе-
мљом боље развила. Глави-
ца белог лука састављена је
од такозваних чешњева и
може бити тешка од 20 до
чак 150 грама. Кад се глави-
це изваде из земље, потреб-
но је да сазру. Пошто се очи-
сте од блата, од њих се пра-
ве венци с најмање тридесе-
так главица. Бели лук може
дуго да се одржи, посебно
ако температура не прелази
18 степени Целзијуса. На
температури од нула степе-
ни Целзијуса може да стоји
и седам месеци. Троши се
свеж, полусув и сув. Из гла-
вица белог лука може да се
исцеди и уље, а за само 60
грама уља потребно је сто
килограма главица. Бели
лук троши се у свежем ста-
њу као зачин и у народној
медицини, односно фитоте-
рапији. Иначе, бројне фар-
мацеутске куће обогатиле су
се продајући разне лековите
производе од белог лука ■

М. Оћановић

ПОДРУЧНИ
ЗАБАВНИК
25. 5. 2007.

**Pun ukus čokolade
za najlepše doba!**

Zahvaljujući bogatstvu kalcijuma, vitamina i visokovrednih proteina, čokoladno mleko Moja kravica je idealan napitak za sve one koji svakoga dana rastu. Ali, osim kvalitetne ishrane, za optimalan razvoj najmlađih važno je i bezbedno i podsticajno okruženje. Zbog toga, Imlek podržava akciju „Škola bez nasilja”: od svakog čokoladnog mleka Moja Kravica, dva dinara ćemo uplatiti Unicefovom fondu Škola bez nasilja.

Priroda na dohvata ruke

Боља од челика

Јапански технолошки гигант NEC објавио је да развија нову врсту биопластичне масе чија је главна одлика топлотна проводност слична нерђајућем челику. Нови материјал, који за сада нема име, израђује се од биљног материјала (првенствено кукуруза) који се меша с угљеником, што га сврстава у еколошке материјале. Учесће угљеника од 10 одсто обезбеђује топлотну проводљивост одговарајућу нерђајућем челику.

Примена нове биопластике омогућиће даље смањивање величина електронских уређаја које умногоме зависе од величине хладњака потребних за исправан рад уређаја. Међутим, главна препрека у свему је цена. Иако је ова биопластика знатно јефтинија од раније развијаних материјала сличних особина, њена цена и даље је много виша од цене челика ■

ЈА ВОЛИМ

Свемирски туризам

Аеронаутички ексцентрик Барт Рутан ушао је у историју кад је два пута успешно лансирао у орбиту и приземљио летелицу „Свемирски брод један“, која је за сада најјекономичнији и најделотворнији начин путовања у васиону. Једна од најбитнијих последица овог догађаја је оснивање предузећа „Вирџин галактик“, прве свемирске туристичке агенције која по цени од 200.000 долара нуди поглед на Земљу из сасвим другачијег угла. („Забавник“ је већ писао о томе!)

Пошто је технологија „Свемирског брода један“ у потпуности развијена у приватном сектору, пионир истраживања свемира, Наса, на први поглед остала је

кратких рукава, јер јој је очајнички потребан нов и поуздан начин слања људи у свемир. Међутим, крајем фебруара ове године, Наса је с „Вирџин галактиком“ потписала уговор о размени технологија. Иако уговором за сада није обухваћено коришћење нове технологије за слање Насиних астронаута у свемир, обе стране су на добитку. Наса ће имати приступ идејним решењима иза „Свемирског брода један“, док ће „Вирџин“ и Рутаново предузеће „Скејлд композитс“ уживати у повластицама Насиног искуства у путовању у васиону, као и могућностима опсежних испитивања и усавршавања технологије о државном трошку ■

Бежични акваријум

Власници акваријума више неће морати своје љубимце да препуштају пријатељима и комшијама кад одлазе на пут. Професор Мухамад Абу ел-Наср са Арапске академије за науку и технику у Египту, развио је *Wi-Aquarium*, акваријум опремљен системом за аутоматско управљање уређајима за одржавање погодних животних услова у акваријуму, као и за храњење житеља. Надзор и управљање радом акваријума и пратеће опреме могуће је обављати путем Интернета ■

Дечији телефон

Једна од основних особина која мора да краси уређаје намењене дечијим собама јесте пријемчив дизајн. Управо тиме одликује се „Telemania Smiley Face Phone“. Овај телефон, предвиђен за зидну уградњу, подсећа на

Пажња! медвед велики!

Свакоме ко повремено воли да посматра ноћно небо, сигурно ће од користи бити нови уређај који прави „Хамахер Шлемер“. Иза имена „The Talking Star And Constellation Navigator“ крије се уређај који помаже у одређивању положаја 56 сазвежђа, 66 звезда и 33 друга небеска тела тиме што свом власнику гласом саопштава куда да гледа. Употреба уређаја крајње је

једноставна: након задавања датума и времена, као и учитавања једне од 20 мапа које приказују небеска тела видљива са северне хемисфере, напредни систем за одређивање положаја уређаја кориснику ће предложити најбоље место за посматрање неба. На екрану навигатора, поред самих небеских тела и њихових имена, такође се могу приказати и зодијачке фигуре појединих сазвежђа. Уређај се напаја помоћу три AAA батерије и стаје 70 америчких долара ■

ТЕХНИКУ!

Портабл микроталасна

Прва преносна микроталасна пећница, названа „вејвбокс“, омогућава подгревање јела и пића на било ком месту. Овај револуционарни уређај за напајање може да користи обичне зидне утичнице, али и аутомобилске акумулаторе и утичнице за упаљаче без употребе додатне опреме. Међутим, „вејвбокс“ уједно може да послужи и као преносни фрижидер. Пећница је пуштена у продају почетком године кроз неколико најпознатијих ланаца за продају опреме за камповање с ценом од

200 долара, а потражња је постала толико велика да „вејвбокс“ мора да се наручи неколико месеци унапред ■

Сунце, овчице и плочице

На сунчаним пашњацима у околини града Серпа на југу Португала, ове зиме пуштена је у рад једна од највећих соларних електрана у свету. Највећа снага коју ова електрана може да оствари креће се око 11 MW, што је довољно за снабдевање 8000 домаћинстава електричном струјом. Електрана заузима површину од 90 јутара (око 36,5 хектара) и састоји се од 52.000 соларних плоча које укупно садрже око четири милиона соларних ћелија. Власник електране, америчко предузеће „Ценерал електрикс“ које је у њену изградњу уложило 75 милиона долара, очекује да ће електрана годишње производити 21.340 MWh електричне струје, као и да ће смањити укупно загађивање угљен-диоксидом за 13.000 тона годишње ■

добро познат симбол „смешка“ и сигурно ће повољно да утиче на расположење деце, а и одраслих који нису заборавили једноставне радости детињства. Нажалост, лоша израда, сувише кратак кабл, као и непрактичан распоред тастера учинили су да се производња обустави ■

Ко то тамо зрачи

За свега 40 долара могуће је набавити преносиви мерач електромагнетног поља под именом „Electromagnetic field Gaussmeter“. Као што му само име каже, намена овог уређаја је мерење јачине електромагнетних поља и помоћу њега могу да се открију извори готово свих врста електромагнетног зрачења уобичајених за градско окружење. Највећу корист од овог уређаја сасвим сигурно би имали професори који морају некако да изађу на крај са све домишљатијим ученицима који за преписивање користе савремене технологије ■

Б. Ж.

МЕСТО НА ЗЕМЉИ КОЈЕ НИКОМ НЕ ПРИПАДА

Молим вас да ми помогнете да решим недоумицу везану за Антарктик. Да ли је овај континент независан или је његово подручје под надлежношћу неке земље?

ЈОВАН
из Београда

Антарктик је копно око Јужног пола или, како се још назива, јужнополарни континент и заузима површину од око 14.200.000 квадратних километара под огромним ледницима и леденим покривачем. Температура се креће од највише 15 степени

ШУМ ВЕЛИКЕ ВОДЕ

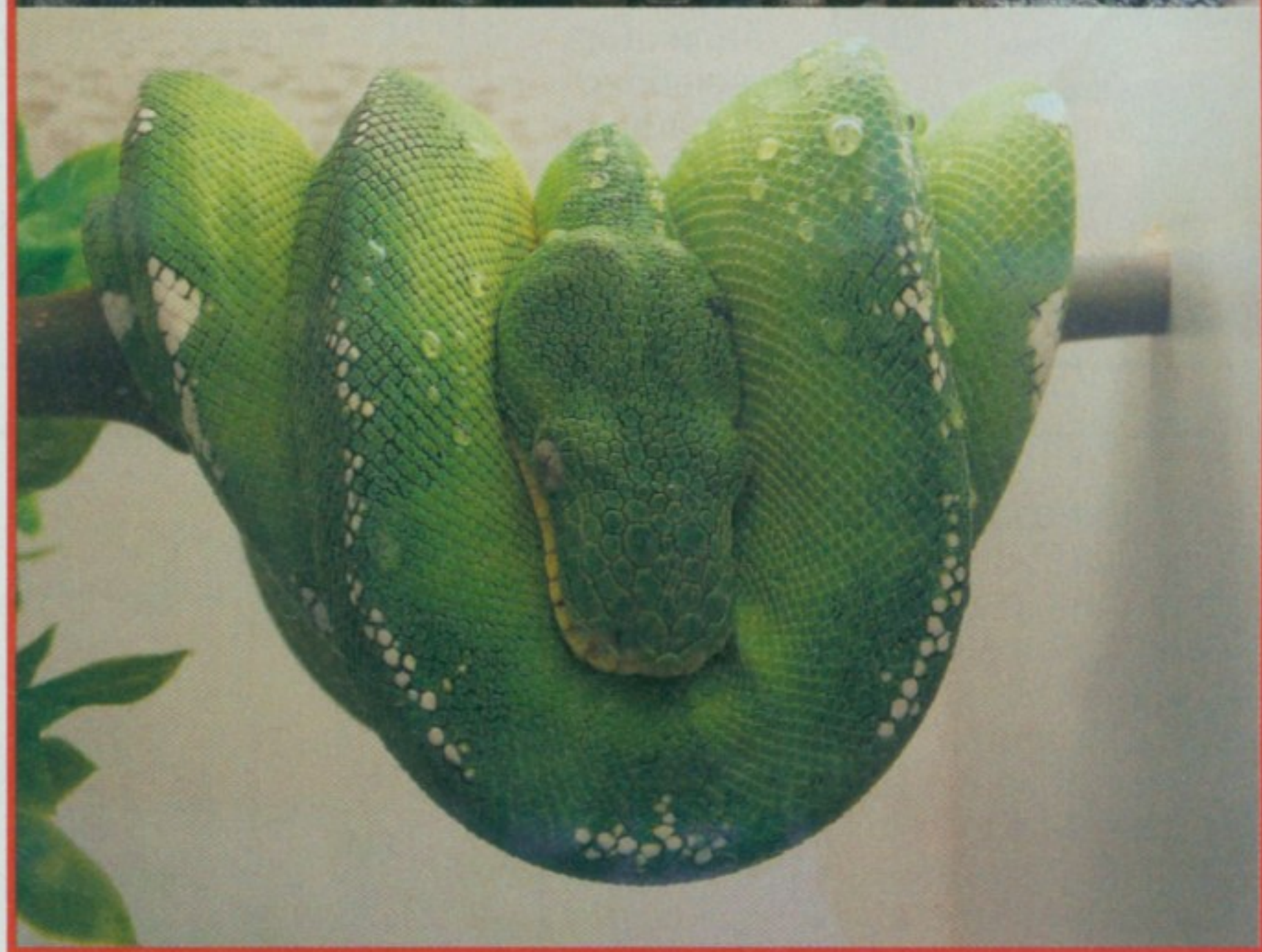
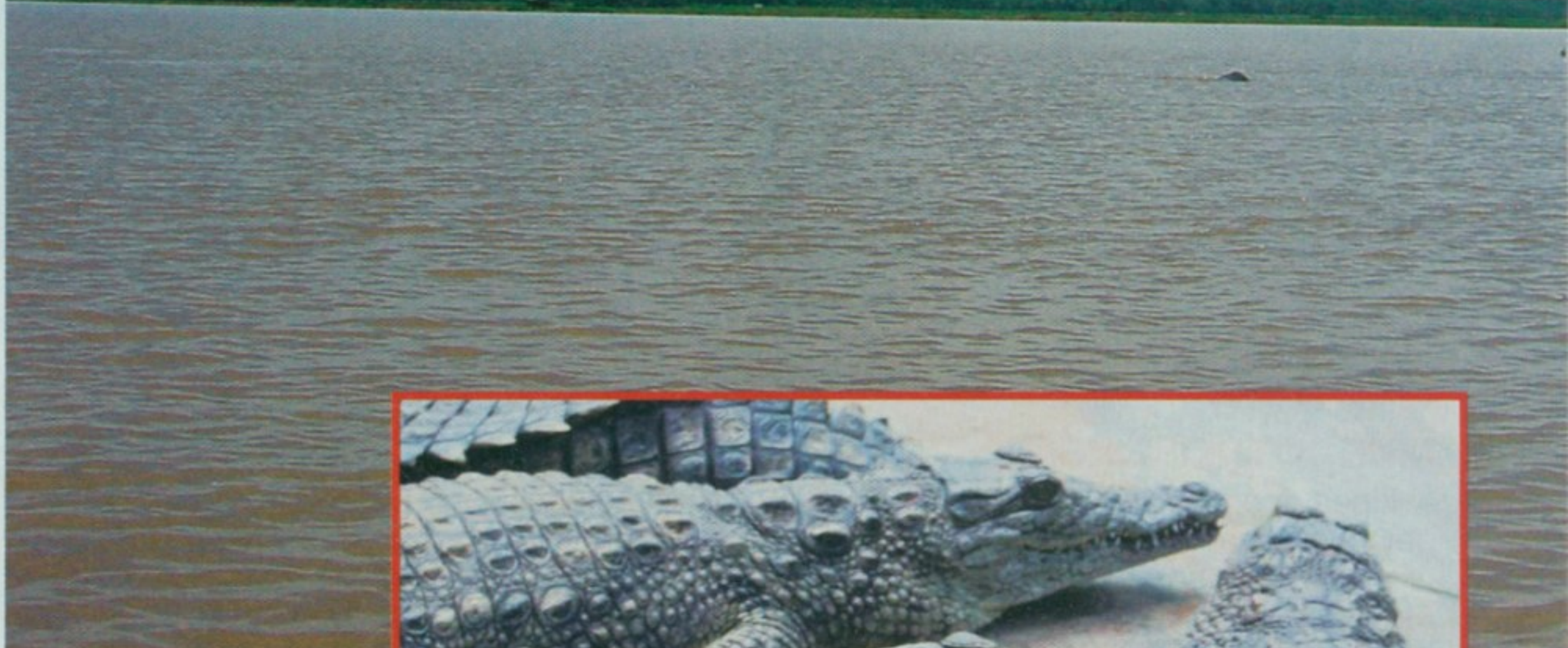

Занима ме нешто о Амазону, највећој реци на свету.

АНА РАДИСАВЉЕВИЋ
Аранђеловац

По количини воде, Амазон заиста јесте највећа река на свету, али је на другом месту до дужини (6280 километара), после Нила. Река је добила име вероватно по домородачкој речи „амасуну“ – шум велике воде. Амазон настаје спајањем Марањона и Укајалија, река које извиру у перуанским Андима. Тече пространом алувијалном низином од запада према истоку и има око петсто притока, од којих је сто пловних. Код града Икитос река је широ-

Целзијуса до чак 90 испод нуле. Ово најхладније и најветровитије место на Земљи окружено водама Тихог и Јужног океана нема државно уређење, службени језик, званичан новац, а није ни насељено. Дакле, није ничије власништво. Антарктик је богат нафтом и рудама, али је њихово вађење забрањено Антарктичким споразумом.

Године 1959. група држава сложила се да се овај јужнополарни континент користи само у мирнодопске сврхе одбацивши територијална права. Антарктички споразум потписале су тада Сједињене Америчке Државе, Совјетски Савез, Велика Британија, Француска, Јапан, Аустралија, Белгија, Чиле, Аргентина, Норве-

шка, Нови Зеланд, Јужно афричка Република, а до данас споразум је потписало још 28 земаља.

Антарктик стално посећују научници који врше разна

истраживања. Зими их има око 1000, лети око 4000. Сваке године бродовима долазе и туристи да се диве леденим пределима ■

ка 1,8, а код Порто де Моса чак осамдесет километара. У Атлантски океан улива се великим естуаром широким око триста километара. Ушће Амазона открио је 1499. године Америго Веспучи. Ток реке слабо је био истражен до средине 19. века кад је успостављена редовна бродска пловидба, а дуж Амазона подигнута стална насеља.

У водама Амазона живи око две хиљаде врста риба – пиране, електричне јегуље, угори, а од гмизаваца – крокодили, питони ■

КО ЈЕ КОМЕ ЗВЕР?

Чула сам да се медведи у појединим азијским земљама држе у заточеништву јер људи од њих узимају жуч. Да ли је то тачно и, ако јесте, за шта је користе?

МАРИЈА
Крагујевац

Азијски црни медвед већ стотинама година лови се због жучи. Тај обичај настављен је и данас иако су ови медведи на листи угрожених врста. У Јужној Кореји, Кини, Вијетнаму људи их одгајају и држе у заточеништву.

Обично их смештају у кавезе у којима не могу ни да се усправе (као што се и види на фотографији), одсецају им канџе и ваде зубе. Да би дошли до жучи, људи који су за то обично нестручни убацују им катетер у жучни мехур и онда пуштају да течност полако цури. Медведе тако „измузавају“ отприлике два пута на дан. Жуч се користи у народној медицини као лек против грознице, модрица или болова у јетри. Иако чак и у Кини стручњаци наглашавају да постоји бар десет четири биљне замене за медвеђу жуч, појединци не одустају од мучења недужних животиња. Не обазире се што медвед трпи велике болове, пати и напослетку умире у најгорим мукама ■

АРМАНИ МОДА

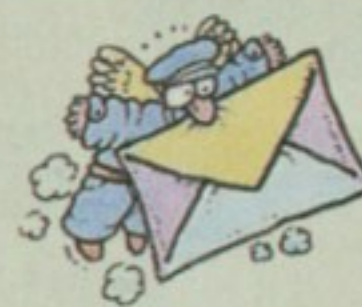
Обожавам моду, а посебно ми се допадају модели италијанског креатора Ђорђа Арманија, па ме занима какву је он школу завршио и постао то што је данас.

СЛАЂА
Смедеревска
Паланка

Ђорђо Армани рођен је 1934. године у италијанском граду Пјаћенци и у младости није намеравао да постане модни креатор. У ствари, желео је да буде лекар. Али, студије медицине биле су тешке за Ђорђа, те их је напустио. У то време открио је и своју сликарску надареност, као и склоност према моди. Бавио се неко време трговином, а што се цртања тиче, био је углавном самоук. Почетком седамдесетих година прошлог века у Милану је отворио свој први модни студио, а прву модну линију креирао је за сезону 1974/75. Пет година касније основао је сопствено предузеће. Укратко, постао је део модне историје ■

МУЗИКА, АЛИ МЕТАЛНА

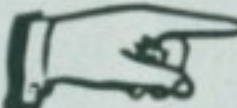

Занима ме да ли можете да ми кажете нешто о power gothic металу. Које групе тог типа постоје и да ли је финска група „Nightwish“ најпознатија у тој области?

ЛУКА
Luka_the_master@yahoo.com

Power-Gothic метал једна је од варијација великог жанра симфонијске метал музике. Њихов најважнији инструмент јесу клавијатуре које се уједно највише истичу. Дају основну боју композицијама. Групу „Nightwish“ многи сврставају управо у овај

шездесет три

 жанр метал музике мада се други с таквом тврђом не би сложили. У сваком случају, група је познатија као power metal band са оперским женским вокалом. Иначе, међу најпопуларније power gothic metal бендове, уз поменути „Nightwish“, спадају „Within Temptation“, „Therion“ и „Tristania“. Познатије групе симфонијског метала су „Sonata Arctica“, „Rhapsody of Fire“, „Blind Guardian“ (новији албуми), „Stratovarius“... Постоје многа неслагања поводом одређивања жанрова метал музике због тога што сваки бенд заправо меша више музичких жанрова уносећи тако нешто ново. Понекад се дешава да чак и сами чланови бенда не могу са сигурношћу да кажу коју врсту „метала“ свира њихова група ■

НОВОСТИ СА **happy!** ТЕЛЕВИЗИЈЕ

БРАЋА КОАЛЕ

Од понедељка, 16. 4. 2007. године, „HAPPY“ телевизија почела је да приказује нову анимирану серију за децу „Браћа Коале“. Стручњаци кажу да ова цртана серија код деце развија друштвену и осећајну страну личности. Два брата из породице Коала, Френк и Бастер, потичу из Аустралије. Њихови дани препуни су узбудљивих догађаја и свакодневно помажу својим пријатељима. Ту су и крокодил Арчи који је изгубио зуб, као и пингвин кога мучи страшна жеђ.

Родитељи се не противе да њихова деца гледају ову серију јер, како кажу, у њој се стал-

но истичу моралне и друге вредности попут одговорности, тимског рада, помагања другима у невољи, превазилажења тешкоћа... Иако је серија намењена деци предшколског узраста, воле је и деца која иду у школу и уживају у њој због једноставности и хумора.

Коала Френк вођа је свих догађања. Бастер, други брат Коала, веома је осећајан, тако да њих двојица чине савршен пар. Њихови пријатељи Мици, Арчи, Нед, Џорџ, Семи, Пени, Лоли и

други увек имају неку недаћу која мучи сву децу на свету – љубомора, страх, недостатак самопоуздања, неискључиво у одређеним околностима – а браћа им несебично помажу да то превазиђу.

Серија је синхронизована на српски, а гласове су позајмили: Лако Николић, Ненад Стоименовић, Софија Јуричан и Ивана Јовановић. Дакле, сваког радног дана у 7.15, 11.40 и 19.30 можете да уживате у пустиловинама ове необичне дружине ■

TEENAGE TV PEĐOLINO
subotom od 10:10

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. ТРИ ПОСУДЕ ВОДЕ

Означимо са а, б и с количине воде пре пресипања. После првог пресипања у прве две посуде имамо $a/2$ и $(b + a/2)$ литара. После другог пресипања у другој посуди имамо $2/3(b + a/2)$ литара, што према услову задатка даје једнакост $2/3(b + a/2) = 6$, одакле је $2b + a = 18$. Како је укупна количина воде $a + b + c = 18$ литара, следи да је $b = c$. Даље није тешко закључити да је у првој посуди било 8 литара воде, а у друге две по 5 литара ■

2. УДАРНИЧКИ РАД

Ударнички се радило 40 дана ■

3. СЕТВА

Првог дана припремљено је $3/10$ земљишта, а другог $21/50$ земљишта. Остатак је $14/50$. Разлика површина обрађеног трећег и другог дана је $7/50$, а то је $11,2$ хектара, те није тешко закључити да је цела површина земљишта 80 хектара ■

4. ПРОДАВАЦ ЈАБУКА

Најмањи заједнички садржалац за бројеве 2, 3, 4, 5 и 6 је број 60. Значи, тражени број има облик $60k + 1$ и дељив је са 7. Најмањи од свих бројева који задовољавају тај услов је број 301 (за $k = 5$) ■

5. КВАДРАТИ

Можемо образовати укупно 17 квадрата ■

6. ПОПУНИТЕ МРЕЖУ!

8	13	14	11
7	18	17	4
19	6	5	16
12	9	10	15

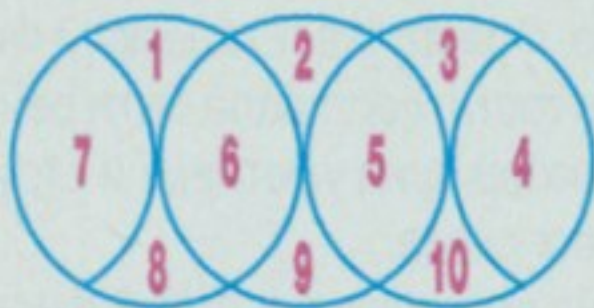
7. ПЕШАЧЕЊЕ КРОЗ ПУСТИЊУ

Првог дана пешак пређе 25 km, остави храну и воду за један дан и врати се другог дана на почетну станицу. Узме храну и воду за три дана и крене поново кроз пустињу. Трећег дана дође на исто место где је оставио храну и воду за један дан. Четвртог дана наставља пут и после шест дана пређе пут од 100 km кроз пустињу ■

8. ДЕЧАЦИ И КЛИКЕРИ

Има укупно 46 дечака ■

9. РАСПОРЕЂИВАЊЕ БРОЈЕВА

10. 77 КУГЛИЦА

Поделите куглице на два скупа, један од 50 а други од 27 куглица. Из првог скупа у првом мерењу ставите по 25 куглица на оба таса. Ако је равнотежа, лакша куглица је у другом скуп. Тада из другог скупа узмите по 9 куглица и ставите их на 2 таса, ако је равнотежа, лакша је међу преосталих 9. Тада лако можете да у два мерења одредите лакшу куглицу (прво ставите по 3 на оба таса). Ако није равнотежа, онда на исти начин, у наредна два мерења, можете одредити лакшу из те групе. После првог мерења, ако није равнотежа није тешко да из групе од 25 куглица одредите лакшу у три мерења ■

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Бир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941); год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). - 30 см

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Бир. изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

АНАГРАМ

Сунђер Боб Коцкалоне ■

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

Прописи, Јава, ТН, ад, град, фес,
Аро, Тесин, протезе, Об, улаз, Рики,
ви, Ино, Реј, Џакарта ■

ОСМОСМЕРКА

Листер

СКАНДИНАВКА

Јастреб, кондор, Амор, соко, орао,
пев, шкрабати, Б, срасти, маренго,
ти, тамница, аут, акар, кан, малиган,
Неца, ућ, ОКК, Малу, растанак ■

РЕБУС

Друмарина (Дру, Марина) ■

ПОМИЦАЉКА

Чачак, Ариље, Ковин ■

С. Б.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ... О ЈОДУ

- Највеће количине јода у људском организму јављају се у штитној жлезди која има могућност складиштења јода.
- Недостатак јода код деце проузрокује смањену могућност учења, памћења, успорава физички развој...
- Веће количине јода јављају се у морској води.
- Пржење и печење изазива губитак око 20 одсто јода из намирница, а кување чак 58 одсто.
- Јод припада скуп халогених елемената.
- Јод се налази у чврстом агрегатном стању.
- Једна чаша минералне воде у којој се налази јод може да задовољи дневне потребе организма за јодом.

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2885

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника” изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић

Заменик генералног

директора Вернер Херић

Директор Матијас Вајмер

Главни и одговорни

уредник Зефирино Граси

Издаје

ПОЛИТИКА Магазини ДОО

Штампа

ПОЛИТИКА АД

Графички уредник

Горан Војиновић

Редакција

Слободанка Делибашић
Јасна Лукић
Петар Милатовић
Мирјана Огњановић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција

Бранислав Вукомановић
Зорица Милошевић
Јелена Поподић
Митра Тиљев

Секретаријат

Зорица Филиповић

Редакција

„ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК”
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони

секретаријат 330-1452; 330-1456

техничка редакција

330-1454

центра

3373-111

претплата

330-1617

Огласни сектор

Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.

6 месеци 2.317,00 дин.

Текући рачун код Комерцијалне банке

АД Београд: 205-97096-91

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK

АД Београд је: 265-1100310005857-35

Претплату слати уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”.

Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)

за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM

MAIN DE: DEUTDEFF

Korisnička banka: 100 9363029 0000

RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd

SWIFT CODE: RZBSRSBG

Korisnik: RS35265100000002543779

POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II DRESDNER BANK AG Frankfurt am Main,

Germany SWIFT CODE: DRESDEFF

Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA

AD, Beograd, Sv. Save 14

Serbia

SWIFT - BIC: KOBBSRSGXXX

Korisnik: RS35205002000984500033

POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd

Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист Забавник

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines

- 11000 Београд,

Булевар деспота Стефана 24/1,

Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu

Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

25. 5. 2007.

— шездесет пет

SMS KLUB

Kreativni centar

Važi za sve mreže:
062, 063, 064, 065

KAKO DA SE UČLANIM?

Pošaljite SMS poruku sledeće sadržine na broj 6220:

PKKC_ime_prezime_datum rođenja_mesto stanovanja_ulica_broj_e-mail

(znak " ", donja crta, znači razmak i ne treba ga kucati u poruci, vidi sliku!)

To: 6220

PKKC Milena Popovic
02101975 Beograd
PopLukina 24/3 milena@
abc.net

options Send close

Kao član Kluba imate mogućnost da učlanite i svoje dete, slanjem poruke sledeće sadržine na 6220:

DKKC_ime_prezime_datum rođenja deteta

(znak " ", donja crta, znači razmak i ne treba ga kucati u poruci, vidi sliku!)

To: 6220

DKKC Aleksa Popovic
25041998

options Send close

Ako poželite da se odjavite iz Kluba, ukucajte poruku: **OKKC** i pošaljite na 6220

ŠTA DOBIJAM?

- SMS poruku o novim izdanjima *Kreativnog centra* svakog meseca
- redovan popust od 20% za narudžbine putem SMS-a; detaljno uputstvo možete naći na www.kreativnicentar.co.yu
- **superpopust** od 40% za pojedine naslove tokom posebnih SMS prodajnih akcija
- mogućnost da budete jedan od 10 srećnih dobitnika knjige; izvlačenje dobitnika svakog meseca; izveštaj o dobitnicima na sajtu www.kreativnicentar.co.yu
- mogućnost da svakog meseca učestvujete u SMS kvizu i budete jedan od 10 srećnih dobitnika knjige, ako tačno odgovorite na kviz-pitanje; izveštaj o dobitnicima na sajtu www.kreativnicentar.co.yu
- mogućnost da se uključite u raznovrsne kreativne SMS akcije koje pripremamo samo za članove SMS Kluba

Cena svake poruke je
20 din. + PDV

OBAVEŠTENJE ZA ČLANOVE
Članarinu nije potrebno obnavljati, ona važi sve dok se ne odjavite

Kreativni centar, Gradištanska 8, Beograd
011/ 38 20 464, 38 20 483, 24 40 659
e-mail: info@kreativnicentar.co.yu
www.kreativnicentar.co.yu

Kreativni centar

Kreativni centar 2007

ПОЗОРИШТЕ
БОШКО БУХА
БЕОГРАД

Карте можете резервисати путем телефона 2632 887 или директно на билетарници Позоришта, а морате их купити најкасније један дан пре играња представе! Радно време билетарнице је сваког дана осим уторка од 10.00 - 14.00 и од 16.00 - 20.00 часова.

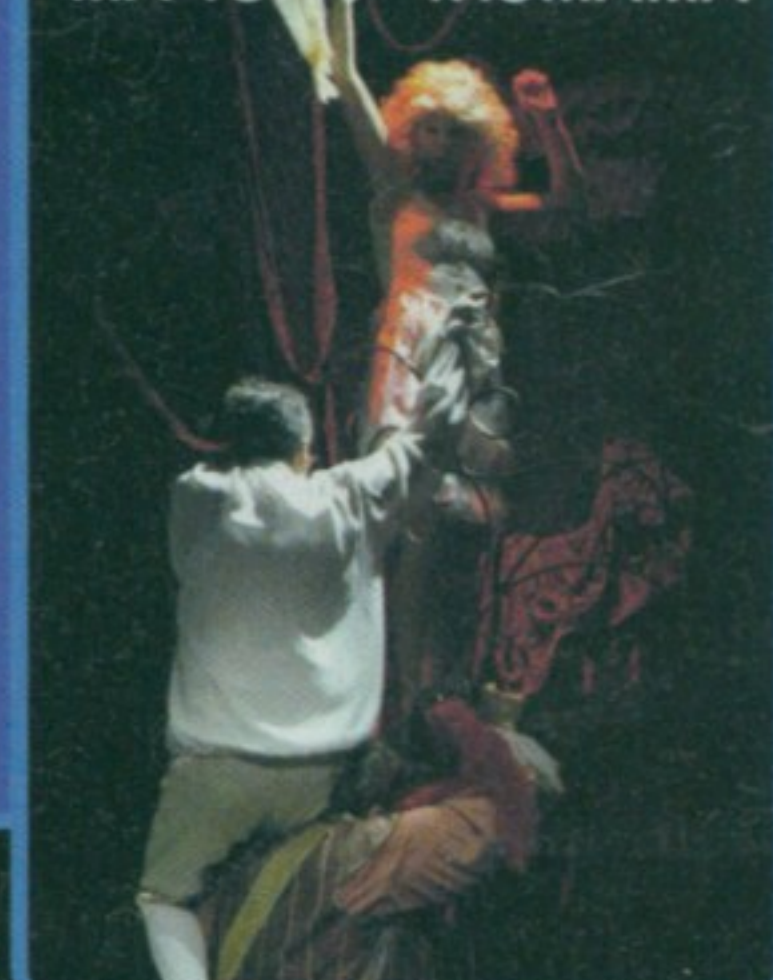
Репертоар за Мај

Петак	25.05.	11 час	ЛЕПОТИЦА И ЗВЕР
Субота	26.05.	12 час	МАЧОР У ЧИЗМАМА
Недеља	27.05.	12 час	ЦРВЕНКАПА

ЦРВЕНКАПА

МАЧОР У ЧИЗМАМА

5. Међународни позоришни фестивал за децу и младе, ТИБА (Театарска Интернационална Београдска Авантура) биће одржан од 4. до 10. јуна 2007. године.

Оснивач и покровитељ фестивала је Скупштина Града Београда, а организатор Позориште БОШКО БУХА.

Liči na

a nije!

5. tiba
Pozorišna avantura!
4 - 10. jun 2007.

ЛЕПОТИЦА И ЗВЕР

Овогодишњи ТИБА фестивал испред више од 200.000 гледаоца и посетиоца представиће укупно петнаест представа најуспешнијих позоришних кућа из Словеније, Канаде, Естоније, Немачке, Данске, Хрватске, Србије, Норвешке, Чешке, Француске, Енглеске и Финске док ће гости Фестивала бити реномирани позоришни уметници и стручњаци из целог света.

Новина овогодишњег ТИБА фестивала је пратећи програм под називом ТИБА ГРАД, на Тргу Николе Пашића, који ће од 3. до 10. јуна понудити публици фестивала, као и случајним пролазницима, различите креативне садржаје, и то на 4. главна пункта.

УЖИВАЈТЕ У АВАНТУРИ!

Позориште БОШКО БУХА и ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК поклањају три пута по две карте за викенд представе. У мају сваког петка од 13.00 - 14.00 часова најбржи читаоци могу се јавити на телефон билетарнице позоришта.

Илустровао хаи Душан М. Глушац

Сликарсџво је клин којим учвршћујем своје идеје.

Жорж Брак француски сликар (1882–1963)

Да би неко био добар сликар мора да задовољи четири услова: меко срце, истанчано око, лаку руку и увек оћрану чейкицу.

Анселм Фојербах немачки сликар (1829–1880)

Кокошка је израдио мој џорџреј. Врло је могуће да ме неће џрејознаћи они који ме џознају. Али, сигурно је да ће ме џрејознаћи они који ме не џознају.

Карл Краус аустријски писац (1874–1936)

Сликар који не сумња у своје сјособносћи мало џосћиже. Леонардо да Винчи италијански сликар, вајар, градитељ, изумитељ (1452–1519)

РЕКЛИСУ

О СЛИКАМА И СЛИКАРСТВУ

Урадићи једну слику истџо је џако џешко као и оћкрићи дијаманћ.

Винсент ван Гог француски сликар (1853–1890)

Свако жели да разуме сликарсџво. Зашћо нико не џокуша да схвайћ џој џћица?

Пабло Пикасо шпански сликар (1881–1973)

Надахнућ говор слика је којом се изражавају мисли.

Блез Паскал француски филозоф (1623–1662)

Можда нишћа на свећу не чује џолико глућосћи колико једна слика изложена у музеју.

Едмон Гонкур француски књижевник (1822–1896)

Поједини џроизвођачи ајсћрактћним сликама рекламирају своју робу. Ја бих истџо учинио само када бих од чићаоца желео да сакријем оно шћо рекламирам.

Дејвид Огилви енглески маркетиншки стручњак (1911–1999)

Да сам живела у време када је Рубенс сћварао, џосћала бих џражени модел. А Кејћ Мос? Хм, она би била чейкица!

Дон Френч енглеска глумица (рођена 1957)

Сликом џреба да осћвариш истћинићу идеју ураћену лажним средсћвима.

Едгар Дега француски сликар (1834–1917)

Када би којим случајем избио џожар, које су џо слике које бих сћасао из Националне галерије (у Лондону)? Наравно, оне најближе враћима.

Џорџ Бернард Шо енглески књижевник (1856–1950)

Посћоје џри сћвари које сам одувек волео и никад нисам разумео: сликарсџво, музика и жене.

Бернар Фонтенел француски писац и филозоф (1657–1757)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

